

P 18 • A 7 • Lv 2 • KA 3 Kamratföreningars Tidskrift ♦ Nummer 1-2009

KFÖ 2008 i Tingstäde

Kenth Klintberg, Lokrume långbösseklubb, i utstyrsel som gotländsk ståndsdragon.

P 18 kamratförening sid 3-19

Studeiebesök på AMF 1

Kamratföreningen var på ett intressant studiebesök vid 4. Ytstriflottiljen ombord på korvetten Gävle

A 7 kamratförening sid 20 -31

Roboteran började med Rödögat

Robotar infördes på Lv 2 under utbildningsåret 69/70

Lv 2 kamratförening sid 32-39

Robot 08 iordningställd och putsad

KA 3 museums RBS 08 "grupperad för avskjutning" i museiparken

KA 3 kamratförening sid 40-51

Gotlands försvar utvecklas!

Hemvärnets - de Nationella skyddsstyrkorna - uppgifter utgår från Taktisk, Organisatorisk, Ekonomisk Målsättning (TOEM) för hemvärnsförbanden och gällande operativ planering, så som den uttrycks i operationsplan "Igelkotten". Uppgifterna i denna plan för Hemvärnet - Nationella skyddsstyrkorna - är att i ett förändrat omvärldsläge och en högre hotnivå, där våra intressen hotas, i första hand skydda objekt på Gotland som är viktiga för Försvarsmakten för att kunna ha kontroll över södra och mellersta Östersjön, med utgångspunkt från Gotland. Exempel på objekt kan vara baser för såväl flyg- som fartygsförband, men också sensorer såsom radarstationer och FRA-anläggningar för underrättelseinhämtning och anläggningar för ledning - Försvarets telenät (FTN). Hemvärnet skall också efter regeringsbeslut kunna möjliggöra för samhället att fungera. Detta genom att skydda viktiga civila objekt såsom anläggningar för elproduktion (GEAB), anläggningar för radiosändningar (Radio Gotland mm) och ledningsfunktioner (Länsstyrelsen). Öns läge och militärgeografiska betydelse jämfört med många andra regioner gör att det finns många objekt som kan behöva skyddas!

Gotlands hemvärn har sedan 2008 en delvis ny inriktning för övningsverksamheten och hemvärnsutbildningen. Det handlar om att genomföra övningar i skydd och bevakning av skyddsobjekt i bebyggelse, såväl militära som civila. Utgångspunkten för övningsverksamheten är "väpnad strid i fred" inom ramen för ett scenario där fredslagar och fredsförordningar gäller. Detta innebär att förbanden tvingas agera med stöd av bland annat skyddslagen och lagen om envarsgripande och att stor restriktivitet måste råda avseende eldgivning. Målbilden är att genomföra en bataljonsövning i höst där övningsfokus kommer att vara att öva hela hemvärnskompanier, där funktionerna (tross, samband, sjukvård, MC, flyg mm) skall understödja och skapa tempo, uthållighet och goda ledningsförhållanden.

Rikshemvärnschefens insatsövning genomförs helgen v37. Övningen syftar, utöver att uppöva deltagande enheters förmåga avseende samling och insats, till att visa militär närvaro på Gotland och till erfarenhetsutbyte med andra länder. I det här fallet kommer danska och norska plutoner att ingå i det hem-

värnsinsatskompani som organiseras med Gotlands insatskompani som grund, där plutoner från Blekinge, Uppland/Västmanland och Bohus/Dals hemvärn också ingår. Totalt kommer ca 200 man att övas inom ramen för ett totalförsvarsscenario. Övningen kommer att genomföras på Tofta och i Visby där civila skyddsobjekt kommer att skyddas.

Regeringen kommer tidigt i sommar att besluta om Försvarets inriktning för perioden 2010-2014. I Försvarsmaktens underlag och regeringens proposition framgår att Försvarsmakten i framtiden skall vara omedelbart gripbar, bemannad och materiellt uppfyllt och utan nämnvärda återtagandebestånd. Detta med anledning av att den säkerhetspolitiska situationen är mer osäker än tidigare, med hot som är föränderliga, svåröversägliga och gränslösa. Omgivande länder utökar också sina försvarsanslag och övningsverksamheten ökar, bland annat i Östersjöregionen. Försvaret föreslås i framtiden att bemannas med frivillighet i stället för med värnpliktiga. Regeringens proposition visar också tydligt att det framöver anses viktigare att försvara hemlandet än att genomföra internationella insatser!

För Gotlands försvar innebär detta med största sannolikhet att de Nationella skyddsstyrkorna kommer att få nyare materiel, få en högre uppfyllnadsgrad i förbanden och att direktutbildning av 60 hemvärnssoldater årligen kommer att genomföras med början redan 2010! Ett stridsvagnskompani kommer att förädlas på Gotland och det är bra! Förhoppningsvis finns det också en tanke på hur de skall användas i övningar och då på Tofta skjutfält! Vi kommer sannolikt också att få uppleva en ökad basering med flyg och fartyg på Gotland framöver. Allt detta är tecken på att såväl den politiska nivån som Försvarsmakten vill visa en högre grad av militär närvaro på Gotland. Ön ligger där den ligger militärgeografiskt och den kommer alltid att ha en betydelse för rikets försvar. Vi, Gotlands försvarsvänner, kommer med största sannolikhet att få se en utveckling av försvaret på ön framöver.

Pendeln har svängt!!

LARS-ÅKE PERMERUD
CHEF GOTLANDSGRUPPEN

Kamrater!

Ska en kamratförening engagera sig i försvarsdebatten? Enligt min och Sveriges Militära Kamratföreningar Riksförbund (SMKR) är svaret ja. Frågan har bl a aktualiserats med hänsyn till läget i vår omvärld, gasledningen som planeras gå strax öster om Gotland samt att den allmänna värnplikten föreslås avskaffas. Arméinspektörens förslag att tillföra stridsvagnar till Gotland – 14 stycken – är positivt med allt vad det innebär. Stridsvagnarna ska ju inte bara stå i ”för-råd” som det har beskrivits på de gotländska tidningarnas insändarsidor. Personalen som ska ingå i förbandet kan snabbt överföras till Gotland, det är sant. Men sedan krävs det planläggning och övning i aktuell terräng. Vagnarna ska underhållas och ammunition för-rådshållas. Men allt detta är ju välbekant för de flesta av oss. Det gamla arvet är ju sedan flera år borta, så det blir att börja på ny kula. Uppgift för en utökad Gotlandsgrupp?

Föreningen har nyligen avhållit sitt årsmöte på Suderbys herrgård i Västerhejde. God anslutning till mötet, intressant föredrag som hölls av övlt Hans Håkansson efter årsmötesförhandlingarna, samt god gemenskap vid kaffeborden avslutade kvällen. Jag hade äran och glädjen att förläna mj Svante Hagström SMKR förtjänst-tecken i silver för utomordentligt arbete i GRKF tjänst. Svante har ju bidragit till att befästa regementets kulturarv. Bland de verk som han givit ut kan nämnas Visborgsslätt – Medan man minns och Lärbro krigssjukhus. Under samvaron på Herrgårdsmässen presenterade Bo Kjellander den nyutgivna boken ”Berättelser för upp- och avsuttna”. Författare är öv 1.gr Hodder Stjernswärd, utbildningsofficer vid P 18 1969 – 72 och efter en period med tjänstgöring på annan ort regementschef 1977 – 1980.

Jag tar mig friheten att citera följande ur boken: ”För 25 år sedan hade ön en stark krigsorganisation och en omfattande fredsorganisation som producerade förbanden och upprätthöll en god beredskap. Självfallet är läget idag ej detsamma och behov finns för inskränkningar. Men att helt avvärja ön är på gränsen till vansinne. Att hot ej föreligger är lögn. Hot föreligger alltid mot en fri stat – sedan kan hotet variera i styrka, idag kanske det kan tyckas svagt, men i morgon, hur ser det då ut?”.

Boken är intressant att läsa och frammanför många minnen för oss som tjänade regementet nämnda perioder.

Vår förutvarande militärpastor på Gotland, Jonas Johnsson, har avflyttat från ön. Som hans efterträdare har biskop Lennart Koskinen utnämnt Julius Mehler, komminister i Othem – Boge pastorat. Någon kanske frågar sig om det idag finns behov av en militärpastor på Gotland. Ja, kanske inte till vardags, men om det skulle inträffa något, här hemma eller utomlands, där en själasörjare efterfrågas, måste det finnas en fungerande beredskap. Julius har tjänstgjort två omgångar i Afghanistan och är således kunnig om vad internationell tjänstgöring av idag innebär. Vi hälsar Julius välkommen till den nya befattningen!

Arbetet med att förvandla kasernområdet till ett centrum för Gotlands kommun pågår oförtrutet. Trots ett antal förseningar orsakade av att man funnit kreosot i kanslihusets och kasernernas bjälklag räknar man med att påbörja inflyttningen till sommaren. Tyvärr har ”kreosotfynden” medfört att officersmässens lokaler i kanslihuset inte kunnat bevaras. Allt är förgånligt... En byggnad som har fått behålla sin gamla funktion är ”sjukan” som nu återuppstått under namn av Vårdcentral Visborg. Gå gärna in på vår hemsida för att följa förändringsarbetet inom regementsområdet.

Gotlands Försvarsmuseum växer efter hand upp i Tingstäde. Det förutvarande spannmålmagasinet kommer att i vår vara färdigställt som museilokal med cafeteria och samlingslokal på bottenvåningen. Sedan ska våning 2 och 3 inredas som museum, en grannliga uppgift som kommer att ta sin tid. Ett museum blir ju aldrig färdigt, det är bara fantasin som sätter gränser. Speciellt idag

när museer ska vara upplevelsebaserade. På bottenvåningen kommer varje kamratförening att få en liten avdelning där det finns möjlighet att ”visa upp sig”. Hur vår avdelning kommer att se ut kommer styrelsen att fundera på.

Jag har nu efter många år som ledamot avgått ur museistyrelsen. Min efterträdare som representant för GRKF, tillika vice ordförande, är Jan-Eric Engström. Han är dessutom kontaktperson för trossropp m/ä som i sin tur är en levande del av museet.

Fältnöte i år kommer att genomföras 20 – 21 augusti med förläggning i Tingstäde. Vi kommer även detta år att samverka med Gotlands Försvarsmuseum för att kunna genomföra mötet på bästa sätt. Nytt för i år är att den gemensamma middagen kommer att intas i museibyggnaden. Trossropp m/ä är naturligtvis i högsta grad inblandad i verksamheten för vilket jag redan nu framför ett varmt tack. Fältnötet är ett utmärkt tillfälle för återsamlingar; plutoner, befälslag, eller varför inte KFÖ – förband. Alla arrangemang är ju gjorda, sedan kan man t ex komplettera med en egen bussutfärd för att besöka olika platser på ön.

GRKF firar detta år sitt 75-årsjubileum. Den egentliga orsaken till att kamratföreningen bildades var att ett antal av 1909 års värnpliktiga ville fira sitt 25-årsjubileum med en kamratfest på Visborgsslätt. Beslut fattades att så skulle ske den 2 september. På eftermiddagen nämnda dag samlades deltagarna, cirka 300 personer, till ett konstituerande möte. Beslut fattades att bilda ”Gotlandsinfanteristernas kamratförening”. Jubileet kommer att uppmärksammas vid fältnötet. Hur det genomförs kommer att framgå av vår hemsida. Under de förflutna 75 åren har organisationen för vårt förband omväxlande varit kår, regemente, mekaniserad brigad, regemente och avslutningsvis avvecklingsorganisation. Platsen där förbandet varit förlagd har dock hela tiden varit Visby. Vid sin nedläggning var Gotlands regemente det svenska arméförband som längst hade varit kasernerat i samma byggnader, närmare bestämt 100 år.

Förra året arrangerade GRKF tillsammans med A7 Kf och Lv 2 Kf för första gången den traditionella julbönen i Visby S:t Maria domkyrka. Cirka 250 personer deltog i kyrkan och 110 samlades efteråt vid kaffeborden i församlingshuset. Sten Lindberg inledde med att blåsa signalen ”Korum” varefter bland andra Gotlands Officerskör framträdde. Många framförde efteråt sina tack till kamratföreningarna för att dessa hade tagit på sig uppgiften att föra denna tradition vidare. Att samlas i kyrkan för en stunds gemenskap, önska varandra en god jul och att få umgås har större betydelse än vad man kan tro. Min förhoppning är att vi även detta år ska kunna vidmakthålla traditionen att träffas i domkyrkan inför julen.

Goda traditioner ska bevaras samtidigt som vi inte ska vara rädda för att ta till oss av det nya!

JAN-CHRISTER ANKRE
ORDFÖRANDE GRKF

Stockholms kretsen

Stockholmskretsen avhöll sitt ordinarie årsmöte den 23 mars 2009 i Catering "Jasminens" lokaler, Dalagatan 27, Stockholm med 27 deltagare. Ordföranden hälsade särskilt kretsens Hedersledamot, brigadgeneral Gunnar Karlson, Utrikesdepartementet, som kvällens gästföreläsare. Ett särskilt välkommen riktades också till Hedersledamoten och tidigare kretsordföranden Kjell "Charlie" Hedman och fd kretsordföranden Stig Skallak. Hälsningar framfördes från Hodder Stjernswärd, Bo Kjellander och Carl-Christer Hjorth, som tyvärr inte kunde närvara vid årsmötet. Från huvudföreningens ordförande Jan-Christer Ankre upplästes inkommen hälsning till årsmötet med "tack för ett givande och gott samarbete under det förflutna året, samt med tillönskan om ett nytt gott verksamhetsår". Parentation hölls för kretsens avlidna medlemmar Cai Winter, David Salte, Lars Lantz och Jan-Olof Ejnervall. Under en tyst minut hedrades minnet av de avlidna varefter Bengt Belfrage framförde en tystnadssignal på signalhorn. Efter sedvanliga årsmötesförhandlingar med genomgång av den ekonomiska redovisningen fick styrelsen ansvarsfrihet för det gångna året. Sedan vidtog val enligt stadgarna, där

valberedningens ordförande Christer Svärd framlade valbered-

ningens förslag. Det blev omval av samtliga funktionärer. Enligt dagordningen lämnade ordföranden en orientering om huvudföreningens års- och revisionsberättelse liksom huvudföreningens och kretsens kommande aktiviteter. Ordföranden överlämnade Veterannålar, SMKR-utmärkelser och Ragnar Hansens vandringspris för bästa rekrytering under 2008. Efter årsmötet höll Gunnar Karlson ett anförande över ämnet "aktuella säkerhets- och utrikespolitiska frågor" där innehållet koncentrerades till de förslag som Norges förre försvars- och utrikesminister Torvald Stoltenberg framlagt rörande en solidarisk samverkan av säkerhetsfrågorna i det Nordiska området. Gunnar Karlson talade också om den blivande svenska marininsatsen mot pirater utanför Somalia. Det aktuella förslaget om överflyttning av 14 stridsvagnar till Gotland berördes i frågestunden. En god diskussion följde den givande föredragningen, som fick avbrytas för kvällens goda supé. Den intogs i matsalen under en mycket trevlig och uppskattad kamratlig samvaro. I anslutning till årsmötet företogs ett konstituerande styrelsemöte,

Fr v: Hedersledamoten Kjell "Charlie" Hedman, hedersledamoten och kvällens gästföreläsare Gunnar Karlson, Lars-Inge Hägle och Stig Skallak.

Sveriges Militära Kamratföreningars Riksförbunds förtjänstplakett i silver tilldelades, fr v: Bo Christiansson, Bertil Malmström och Christer Svärd. Bertil Malmström tog även denna gång vandringspriset för bästa rekrytering under 2008.

varvid styrelsen och övriga funktionärer fick följande utseende: Ordförande Lars-Inge Hägle, vice ordförande Bertil Malmström, sekreterare Mari Lagerlund, kassör Bengt Belfrage, klubbmästare Per-Olov Alama, arkivarie/tradoff Robert von Knorring, ledamot och vice sekreterare Kristofer Gegenwarth. Styrelsesuppleanter blev Carl-Christer Hjorth, Björn Anderson och Knut Göthe. Revisorer är Bo och Inga-Brith

Christiansson samt revisorsuppleant Per Nordenvall. Fanförrare är Kristofer Gegenwarth, Robert von Knorring och Knut Göthe. Valberedningen utgörs av Christer Svärd och Stig Skallak. Till ordinarie ledamot i GRKF, huvudföreningens styrelse, valdes Lars-Inge Hägle och som suppleant Bertil Malmström.

**LARS-INGE HÄGLE
ORDFÖRANDE**

FOTO: ROBERT VON KNORRING.

Aktiviteter 2009

■Stockholmskretsen deltar i firandet av Nationaldagen den 6 juni.

Fanmarsch från Kungsträdgården kl 17.30 till Skansen där festligheterna börjar klockan 19.00. Kom gärna och bese marschen eller firandet på Skansen. Kungafamiljen anländer eskorterad av Den Beridna Högvakten. Kortegen består av cirka 80 hästar – en mäktig tilldragelse som är värd att beskåda.

■Studiebesök vid Fredsmuseum i Uppsala lördagen den 19 september 2009.

Genomförs som en samordnad resa med egna bilar. Deltagare med bil tar med 3 passagerare. Avresa från Klarabergsviadukten i Stockholm kl 11.00. Guidad visning av

Fredsmuséet sker kl 12.00. Efter visningen lunch. Kostnaden för visning och lunch ca 150 kronor. Åter Stockholm beräknas senast vid 1700-tiden. Anmälan senast tisdag 15/9 till Lars-Inge Hägle 08-7771346, 073-9935680 eller e-post lars-i.hagle@telia.com.

■Styrelsemöte och kamratträff med föredrag torsdag 19/11 kl 17.00 - ca 20.00

Styrelsemöte i kombination med kamratträff och föredrag av Bengt Belfrage över ämnet "Vanvettet på västfronten" i kvarterslokalen "Åttingen", Reimersholmsgatan 45, Stockholm". SL-buss 40 eller 66 till ändhållplatsen i närheten av adressen. T-bana till Hornstull promenad cirka 10-15 minuter.

Kl 17.00-18.30 Styrelsemöte.
Kl 18.30-18.45 Samling i kvarterslokalen.
Kl 18.45-19.30 Föredrag av Bengt Belfrage om "Vanvettet på västfronten".
Kl 19.30-ca 20.00 Lättare förtäring (landgång, öl, kaffe, kaka) till kostnaden ca 125 kronor per person. Anmälan till styrelsemötet, kamratträffen och måltiden skall ske senast söndag 15/11 till ordföranden. Alla är varmt välkomna liksom besökande kamrater från Gotland och från andra kamratföreningar i Stockholm. Trevligt om vi blir många deltagare vid träffarna. Välkomna!

LARS-INGE HÄGLE

Redaktörens inlägg

GRKF skribenter; skicka dina inlägg till nedanstående adress. Texten tar jag helst per e-post eller på diskett. Illustrationsmaterial och bilder vill jag ha som papperskopior, på diskett eller CD. OBS! E-posta inga bilder!

Väduren, Gotlandsgruppen, box 2012, 621 26 Visby.

E-post:
vaduren@zeta.telenordia.se

Telefon 0498 - 27 89 78

NILS-ÅKE STENSTRÖM

UPPROP!

Utgivningen av denna tidskrift medför stora utgifter, och varje inkommen krona är ett välkommet bidrag. Du som vill stötta utgivningen med ett frivilligt bidrag, sätt in det på pg 16 30 01 - 1. Styrelsen GRKF

VERKSAMHETSPLAN 2009

- 2009-05-17 Deltagande vid Finska föreningens uppmärksammande av de stupades dag.
- 2009-06-06 Deltagande vid firande av Sveriges Nationaldag i Almedalen.
- 2009-08-20 – 21 KamratFöreningsÖvning med inriktning att genomföras i Tingstäde. Inbjudan med detaljer presenteras i kamratföreningstidningen samt på hemsidan.
- 2009-10-15 Kamratföreningslunch kl 12.00, Hemvärnsgården Traume. Se annons i GA/GT och information på hemsidan.
- 2009-10-30 Kransnedläggning på Gotlands truppers gravplats, kl E.S.O.
- 2009-12-17 Julbön i Domkyrkan, kl 15.00, annons i GA/GT
- 2010-03-04 Årsmöte GRKF.

Mer information på
www.grkf.se

Denna härliga bild från en svunnen tid är inskickad av Kjell Ohlsson. Den är tagen 1933 på I 18 kaserngård, med kanslihuset i bakgrunden. "Hundkojan" fanns spridd i ett antal exemplar inom området, den användes vintertid för att markera vattenuttag för brandsläckning och förekom ännu på 1970-talet. Kjell ställer frågan: Fanns det barnsoldater på regementet? Troligast är väl att det är en musikelev vi ser; de kunde anställas i tidiga tonår. De två små fönstren till vänster tillhörde fylleriaresten.

Bli medlem i GRKF

Har du gjort värnplikten på I 18, P 18 eller P 1 G, tjänstgjort eller arbetat på regementet? Betala in årsavgiften 100:- på Pg 16 30 01-1. Ange namn, adress och födelsedata.

Tillhör du inte någon av ovanstående kategorier men vill bli medlem ändå – kontakta någon i styrelsen.

Adressändring till GRKF

Crister Persson
Söderhagsvägen 26,
621 50 Visby
0498 - 27 88 30, 0705-35 31 58
persson.gotland@telia.com

Stockholmskretsen måste anmäla ändringen även dit!
Ordf Lars-Inge Hägle,
Midgårdsvägen 46,
136 46 Handen
08-777 13 46, 073 - 993 56 80
lars-i.hagle@telia.com

UPPROP!

Från 11 juli och fram till mitten av september behöver Gotlands Försvarsmuseum en "museivärd". Uppgiften är främst att finnas till hands för besökarna och fordrar inga särskilda kunskaper. Varje kamratförening kommer att få en period att ansvara för. För att underlätta arbetet med bemanningen anmäl dig redan nu att hjälpa till!

Styrelse

Ordförande
Vice ordförande
Sekreterare
Kassör
Klubbmästare
Ledamöter
Revisorer
Valberedning

Jan-Christer Ankre
Jan-Eric Engström
Crister Persson
Ingemar Ohlsson
Olle Gardell
Lars-Åke Borg, Lennart Lissheim och Lars-Göran Nyberg
Claes Randlert, Lars-Ove Hoas
Roland Snäckerström, Stefan Pettersson och Jan Olai

In memoriam

Löjtnant **Berth Fridell** har avlidit. Han blev 66 år. Han bodde ensam, och hittades död i sin lägenhet på Signalgatan den 22 februari.

Berth var född i Kalmar, och gjorde värnplikten på I 18, BSI, (Befälsskola I) år 1960. Året därpå, 1961, gick han Instruktörsskola I (IS1), och han var en av korpralerna som i oktober samma år trimmade 2.kompaniets befälsskola i stridsförflyttning ute vid gamla vattentornet.

Han var en av de första på I 18 som från skyttejänssten fick utbildning på PVKV m/43 och blev då instruktör på BSI 1963 med Torbjörn Rimstrand som chef och där bl.a. Hans-Ove Hellström och Nils-Uno Levander var elever. Det blev bara ytterligare ett år med PVKV, nu på 9.kompaniet, sedan blev det pionjärtjänst på 12.komp något år. Därpå följde pansarskytte-, pansarvärn- och adjutantsbefattningar på olika kompanier.

Efter åtta år som chef över Yttre utbildningsanordningar återgick han till trupptjänsten, nu som stf plutonchef för en stab- och trosspluton. Efter FN-tjänst i Libanon i slutet på 80-talet var han adjutant vid 2.komp under tre år, varefter han slutligt hamnade på Garde kompani. Han avgick med pension 1998.04.01, och hans sista befattning var som chef för en Bevaknings- och Depåpluton. Berth hade s.k. "truppharm" och var omtyckt av sina soldater och kamrater. Till detta bidrog att han kunde traktera sitt dragspel och att han var en god berättare av historier, vilka dock ofta var extra kryddade och därmed inte alltid med sanningen överensstämmande.

Under flera år var han medlem i

den historiska trossroppen m/ä där han med sin berättarkonst kunde lätta upp det eljest hårda fysiska arbetet. Berth var medlem i Gotlands Officerskår sedan år 1990 och där en stor glädjespridare. Med saknad konstaterar vi att hans stämma inte längre ljuder bland oss.

Nils-Åke Stenström

Överstelöjtnant **Uno Årefeldt** avled i sitt hem 17 september 2008. Han var född 1920 i Bälinge utanför Nyköping, där han tog studenten 1940. 1943 blev han fänrik vid Gotlands infanteriregemente. Snart nog utsågs han till motorofficer och besiktningsman. Hans noggrannhet och hänsynsfullhet gjorde han väl lämpad för den uppgiften. Även som privatbilist satte han en ära i att vara ett gott föredöme och blev med tiden hedersledamot i Motorklubben Gutarna. God aktiv skytt var han i Visborgs skytteförening och tog ett förbundsmästerskap 1945. Sin träffsäkerhet behöll han långt upp i pensionsåldern.

I befattningen som avdelningschef vid dåvarande VII. militärbefälsstaben kom han att fungera som adjutant åt den dominerande generalmajoren Fale Burman. Det gick elegant och smidigt. 1964 urvalsbefordrades han till major och återvände till regementet, sedan 1963 : P 18. Så kom det sig att han hösten 1966 fick leda regementets första KFÖ med pansarbataljon.

Hans ordinarie befattning var annars regementsstabschefens. Den uppgiften skötte han så väl under överstarna Hjukström och Stenqvist att han 1974 (då översstelöjtnant) fick befattningen som militärassistent vid länsstyrelsen.

Uno gick i pension 1980 men förblev en trogen regementskamrat. Som van personaladministratör uppgjorde han en noggrann förteckning över regementets befälsplaceringar 1946-1982. Denna lilla skrift är en utmärkt källa för personforskning. Uno Årefeldt höll noga reda på vad som hände och kunde då och då reagera mot traditionslöshet. Det gjorde han alltid med den anspråkslöshet, som var en oupplöslig del av hans väsen.

Bengt Hammarhjelm

Överstelöjtnant **Anders Calissendorff** avled under trettondagshelgen, 98 år gammal. Han var vår äldste medlem. Efter studentexamen i Visby blev han 1935 fänrik vid vad som 1928 degraderats till Gotlands infanterikår (I 18). Krigsmolnen började emellertid hopa sig och 1937 blev I 18 åter regemente. Vid den parad, som då hölls med de tre bataljonsfanorna från 1854, var löjtnanten Anders Calissendorff förste fanförfare.

Anders var en spänstig man som kom att ägna en stor del av sina krafter åt idrott. Redan före kriget kommanderades han till Gymnastik- och Idrottsskolan. Efter kriget, 1945/48, var han arméns idrottsofficer. I övrigt höll han sig mest hemma på regementet. Där gjorde han sig känd som en lugn och klok man. Han lät sig inte hetsas av nitiska överordnade och åt alltför karriärsugna kamrater log han i mjugg.

Själv fortsatte han med sitt idrottande, där fäktning intog främsta rummet. Han tog ett antal distriktsmästerskap i denna gren. På äldre dagar blev det golfen som fångade hans intresse. Efter gedigen trupptjänst övergick han 1956 till befattningen som militärassistent vid länssty-

relsen. I denna totalförsvarsuppgift fick han bl.a. en roll i den tidens lasarettssombyggnad. Han stannade kvar i denna tjänst till 1974 och blev där i tur och ordning major och överstelöjtnant. Först för ett par år sedan flyttade Anders Calissendorff till ett äldreboende. Även där gjorde han sig känd som gentleman, aktiv i det sista. Han var en sann gute.

Bengt Hammarhjelm

Hans "Putte" **Klang** avled den 3 oktober 2008. Han var född 1931 och växte upp på Visborgsslätt. Fadern, Gustav Klang, bodde med familjen i kasern, senare på Stenkumslaväg, och var kassachef på I 18 åren 1938 – 1953 varefter han pensionerades. En tid därefter hade han tjänsten på A 7 som arvodesbefattning.

Putte hade tre syskon, Ivar, som blev fanjunkare i Flygvapnet, Rolf, tyghantverkare, samt tvillingsystem Greta, även hon anställd inom Försvarsmakten. Putte anställdes som volontär på P 1 i Enköping 1949 och kom till P 1G på Visborgsslätt år 1952. Under några år på 50-talets senare del var han flottiljopolis på F 2 i Hägernäs, varefter han återkom till P 1G.

Han gick Arméns underofficersskola i Uppsala 1964-1965 och blev sergeant samma år. Som stridsvagnsutbildad var den självklara placeringen vid P 18 stridsvagnskompani, där han tidvis var chef för såväl bärgning- som mekanikerutbildningen. I början av 1980-talet gick han över till trosskompaniet som chef för plågnadsplutonen under några år.

Putte ägnade mycken tid åt frivilligrörelsen som engagerad utbildare inom FMCK (Försvarets motorcykelklubb). Han var en stor fiskefantast,

In memoriam

och många är de laxar som han landat från pallkanten, stående i sina vattentäta fiskarbyxor. Putte var allmänt naturintresserad, och kände väl till öns svampställen. Inom handbollen var han under sin aktiva tid sannolikt den främste på Gotland, hans fruktansvärda skott som knäckte exhusets brädväggar var väl kända. Hans Klang avgick med ålderspension 1991 och hade då haft kapstens grad sedan 1972.

Nils-Åke Stenström

Den 14 januari nådde oss budet att **Hans Lönegren** avlidit. Han var född i Huskvarna den 7 juni 1932.

Vi lärde känna Hans när vi gjorde värnplikten vid plutonbefälsskolan på I 18 1952.

Efter avslutad kadettutbildning vid Inf KS, blev vi så småningom krigsplacerade vid samma bataljon, 3.pansarbataljonen på Gotland.

Under flera KFÖ och SÖB åren 1970-1978 bodde vi tillsammans i privatlägenheter i närheten av I 18, där visade Hans sitt stora intresse och kunnande i matlagningens ädla konst.

Efter att ha lämnat tjänsten som "reservare" var det naturligt för honom att bli medlem i Kamratföreningen på P 18, GRKF, där vi tillsammans har deltagit i åtskilliga fältskötter. Hans skrev mycket omtyckta skildringar av dessa möten i dåvarande Väduren.

Hans hade ett stort naturintresse, speciellt för våra fåglar, det visade han genom att guida oss till många fågellokaliter på Gotland, och lärde oss fågelläten och arter. Likaså har några av oss besökt Öland på våren tillsammans med Hans och upplevt underbara dagar i fågelmarkerna.

Vi fick ett brev istället för det sedvanliga julkortet innan jul 2008, jag vill citera delar av avslutningen: "...Det känns som om historiens vingslag alltmer avtar. Det är svårt att känna igen det svenska försvaret i sina flammiga uniformer där de som uttalar sig är diffusa och avståndstagande. Man pratar hellre om Afghanistan och Dafour än Sverige, någon Fale Burman med pondus skyntar inte i kulisserna. Snart satsar ryssarna många miljoner på att bygga ut Slite hamn. Vem kommer att försvara den investeringen?" Detta visar Hans stora intresse för vårt "försvar" och särskilt Gotlands.

Vi minns Hans som en god vän, och har honom i våra tankar, speciellt nu när talgoxen börjar höras med sin vårsång och flyttfågellarna kommer tillbaka och fågelsträcken drar mot norr.

*Bengt Fäldt. Evert Göransson.
Sture Karlsson. Bert Jacobson,
Curt Jacobson*

Jan-Owe Bergström avled lugnt och stilla på morgonen den fjärde december 2008. Han insjuknade 2006 och fick då diagnosen ALS. Han blev 64 år.

Owe föddes i Västergarn, som bror till tre äldre systrar, men flyttade som sjuåring till Burgsvik där hans fader Ivar var verksam som skomakarmästare. Efter "Folkan" i Hemse arbetade han på Lammpäls som låg på Hampfabriken i Kopparsvik i Visby, men senare även på Domus.

Owe ryckte in till FPCS (förberedande plutonchefsskola) 1964 och gick PCS (plutonchefsskolan) 1965 och utexaminerades som värnpliktig sergeant. För att bli aktivt befäl påbörjade han IS1 året därpå. Det förde det lustiga med sig att han ena veckan gick

dagunderofficer med sergeants grad, för att veckan därpå degraderas till korpral.

Owe kom att ägna sitt yrkesliv åt den militära banan, under många år som ett omvittnat duktigt trupputbildningsbefäl. Han hade förmågan att hålla fängslande genomgångar. Senare var han även kompaniadjutant och ett tag chef för bataljonsstabsexpeditionen.

Men det var ändå inom ett specialområde som han skulle bli mest känd och ihågkommen, nämligen som utbildare i skydd mot atom- biologiska- och kemiska stridsmedel. Han anlätades därför av Kustbevakningen flera gånger, bl.a. när fiskefartyget Katja våren 1987 fick en läckande senapsgasbomb i trålen och anlöpte Ronehamn med en gasskadad besättning. När den nya ABC-anläggningen stod klar hösten 1993 på Tofta skjutfält blev Owe den självskrivne platschefen, en befattning som han hade kvar till pensioneringen 1999.

Innan dess hade han på sin fritid utbildat inom Hemvärnet, vilket han fortsatte med fram till hösten 2006. Owe var mycket uppskattad i hemvärnskretsarna, inte bara som kunnig utbildare, utan även som en god historieberättare som lockade fram många glada skratt. Musiken upptog en stor del av hans lediga tid ända sedan ungdomsåren. Han spelade gitarr i flera dansorkestrar, den sista med namnet Quintus. Owe var händig, noggrann och duktig med reparations- och snickeriarbeten och ställde gärna upp när någon behövde hjälp. Owe lämnade familj och kamrater alldeles för tidigt, men våra minnen efter honom har vi kvar.

Nils-Åke Stenström

Bengt Wellhagen var en av de första jag lärde känna, när jag 1979 kom till Gotland och Gotlands Militärkommando. Tillsammans med Ove Gardelius, Karl-Erik Bergström m.fl. utarbetade vi ett, för hela Gotland gällande, nytt och omvälvande mobiliseringsverk. Med sin professionella inställning och arbetsdisciplin, sitt stora kunnande och noggrannhet bidrog Bengt i mycket hög grad

till den omvittnat förnämliga kvaliteten i detta verk.

I den nya myndigheten var Bengt nestor bland alla mina dugliga och högt uppskattade medarbetare. Särskilt minns jag två sen-

tenser, vilka var nedskrivna på hans skrivbord och vars innebörd jag burit med mig genom åren. Den ena lyder: "Är denna ändring nödvändig?", vilket speglar en sund skepsis inför frestelsen att ändra för ändrandets skull eller för att skapa en illusion av initiativkraft.

Den andra är något längre och djupsinnigare: "Den väg Du vandrar är den väg Du valt" Innebörden är att du inte kan anklaga någon annan för din belägenhet, ty även om du överlåter till någon annan att välja din väg, eller underlåter att välja, så är det ändå ditt val!

Bengt verkade i enlighet med dessa sentenser och var även i övrigt principfast, konsekvent och ärlig, vilket stundom kunde verka irriterande på dem, vilka inte tog sina uppgifter på samma seriösa och ansvarsfulla sätt. Så småningom tror jag att han motvilligt tog intryck av min något mer sorglösa attityd till uppdykande problem och medgav att man stundom kunde avfärda dem med en "klackspark". Hans efter hand mer lättsamma inställning tog sig bl.a. uttryck i de nästan bevingade orden: "Lösas efter 1988-10-01!", vilket var den dag då överstelöjtnant Bengt Wellhagen blev pensionär efter 37 år som officer. Jag känner stor tacksamhet och en vemodig glädje över att ha haft Bengt som en kunnig och lojal medarbetare och kollega som inspirerande, samt inte minst som en mycket kär vän.

Alv Svensson

Stående från vänster: Jan Lindqvist (Spi), Sven Åkeson (Spi), Lars Johansson (Spi), Björn Wikander (Spi), Olle Östberg (Fk Spi), Olle Wikman (Spi), Kjell Andersson, Jan-Olof Anderstedt, Lars D Karlsson (Serg Spi), Roland Karlsson, Sture Karlsson (Lt Spi), Signar Hall, Göran Persson (Fk Spi), Roger Öhrman, Sven Lagman, Per-Arne Ohlsson, Sven Larsson, Jan-Åke Engvall, Bengt Hellstenius, Osmo Fohlström och Rune Pettersson.
Knästående: Ove Jonsson (Spi), Per-Anders Larsson (Spi), Kaj Wiren (Spi), Bengt Olsson (Spi), Ola Mehlqvist (Spi), Hilding Norrby, Pertti Lundin och Göran Jackson.

50-årsjubileum av MUCK

På dagen 50 år efter muck samlades vi, 25 dåvarande rekryter och fem av våra befäl, på Förrådsgården i Tingstäde. Vi kom dit för att träffa kamrater och delta i Kamratföreningens fältnöte.

Vi gjorde vår värnplikt vid plutonchefsskolan på I 18 1957-58. Förutom två skytteplutoner fanns även två stormpionjärplutoner med plutonchefelever från de flesta infanteriförbanden i Sverige. Kompanichef var Nils Thalén. Plutonchefer var bl. a. Bengt Ahrnfelt, Lennart Runsten och Sture Karlsson, den senare som chef över stormpionjärerna. Det visade sig att det var några minnen, som bitit sig fast särskilt hårt hos oss alla. Det var sju veckors förläggning i Tingstäde, Hinderåkerveckan med avslutande bårmarsch, vinterutbildning i Vännäs med tältförläggning i Nilsland i 30-35 graders kyla och med dåligt fungerande tältkaminer, generalens inspektion med sprängning av ladugården i Grötlingbo, vilket fick rättsligt efterspel, m.m.

Att återse gamla kamrater, som man i många fall inte träffat sen muck, var en verklig höjdarupplevelse. Visserligen var vi något

äldre, men fullt igenkännliga. Många glada minnen från tjänst och fritid ventilerades. Särskilt roligt var att träffa fem av våra dåvarande befäl, Sture Karlsson, Lars David Karlsson, Sven Larsson, Göran Persson och Olle Östberg.

Vi deltog som eget kompani i den årliga "fälttävlan", som anordnas vid varje fältnöte, och kammade hem vandringspriset, en mycket tung sak (bandplatta från ett stridsvagnsband). Vår

gamla förläggning i Tingstäde fick vi också tillfälle att besöka, dock utan att få tillträde till barackerna. Dagen avslutades med en gemensam middag från fältköket och ett bejublat uppträdande av gruppen Hot Staff, fyra unga gotländska damer. Att sammankoppla träffen med Kamratföreningens fältnöte, var mycket uppskattat av deltagarna. På något sätt förstärkte det den gamla gemenskapen. Dessutom underlättade det avsevärt för oss,

som arrangerade återsamlingen.

Jag vill sända ett stort tack till alla i Kamratföreningen, som gjorde vår träff till ett oförglömligt minne. Dag 2 återsåg vi det gamla regementet, som dock inte var någon uppbygglig syn. Vi fick tillgång till vår gamla kompanikorridor i kasern 4, och kunde konstatera, att nu fanns det dörrar på toalettbasen. Så var inte fallet när vi "gjorde lumpen".

OLA MEHLQVIST

Väntplatsen inför skjutning med remingtongevär: De som saknar blå overall är Sture Karlsson med sonen Martin mitt emot.

FÄLT MÖTE 2009

Program Fältsmöte 2008

Torsdag 20/8 (Preliminärt program)

Tid	Plats	Omfattning	Övningsledare
0830	Inställelse	Enskild transport till Tingstäde vid Gotlands Försvarsmuseum.	C Tross M/Å
0900	Inmönstring	Indelning i kompanier	Moboff, J-C Ankre
0930	Lägrät Tingstäde	Förmiddagskaffe	C Koktrossen
1000	Lägrät Tingstäde	Avlämning till ordförande	Kompch
1100	Lägrät Tingstäde	Orientering om militära läget Gotland	C Gotlandsgruppen
1130	Lägrät Tingstäde	Lunch	C Koktrossen
1230		Busstransport till Lickershamn	C Tross M/Å
1300	Lickershamn	Fälttävling om vandringspris	Tävlingsledaren
1600		Busstransport till Lägrät Tingstäde	C Tross M/Å
1630	Lägrät Tingstäde	Lägerlif, fältbaren öppnas	Enskilt
1800	Lägrät Tingstäde	Prisutdelning	Ordförande
1830	Lägrät Tingstäde	GRKF 75-års jubileumsmiddag	C Koktrossen
1900	Lägrät Tingstäde	Underhållning	
2130	Lägrät Tingstäde	Lägerlif, fältbar	Enskilt
2400	Lägrät Tingstäde	Tapto	Enl senare order

Fredag 21/8

Tid	Plats	Omfattning	Övningsledare
0700	Lägrät Tingstäde	Revelj	Förlägningschefen
0800	Lägrät Tingstäde	Förplägnadstjänst, frukost	C Koktrossen
0830	Städning	Städning av logement och städömråden	Förlägningschefen och logementscheferna
0930	Förläggning	Visitation 0915 av C Tross M/Å	
0930	Lägrät Tingstäde	Kaffe	C Koktrossen
1000	Lägrät Tingstäde	Visning Gotlands Försvarsmuseum samt möjlighet se fästningen.	Rolf Larsson m.fl.
1200	Lägrät Tingstäde	Lunch	C Koktrossen
1300	Lägrät Tingstäde	Utvärdering	Ordförande
1330	Lägrät Tingstäde	Avslutning av KFÖ 2009	Ordförande
1330		Enskild avtransport från Tingstäde	Den enskilde

Sponsor
Fälttävlan

MÄKLARHUSET
 GOTLAND

Om du vill ordna jubileumfirande, 20-30-40-50 år, eller vad som helst, så är deltagande i en KFÖ ett mycket lämpligt tillfälle. Du behöver bara kalla samman dina jubilarer och anmäla dem, så ordnas mat, logi och övrig verksamhet. Kontakta Jan-Eric Engström för närmare info; 0498-21 04 08, 0708-82 51 95

Årets fältsmöte genomföres i Tingstäde den 20 till 21 augusti. För de som önskar ordnas förläggning i Tingstäde i logement. Ingår i priset.

Förplägnadspluton vid Klinte kompani firar sitt 10-årsjubileum i samband med vår KFÖ.

Kostnader

- För båda dagarna 400 : -
- För en dag 280 (dag 1)
- Betalning sker av den enskilde vid inmönstringen.

Inryckning

Inryckning med egen transport inställelse vid Gotlands Försvarsmuseum i Tingstäde senast klockan 08.30. (Samåk alternativt kommunaltrafik. Ni som kör själva och kan ta passagerare anmäl gärna detta till Jan-Eric Engström. Vid svårigheter med transport kontakta Jan-Eric Engström, telefon 0498 – 210408, mobil 0708-82 51 95). Ta med badkläder, i övrigt oömma kläder.

Anmälan

Skriftlig, alternativt e-post, anmälan erfordras. Klipp ur, skriv av, eller kopiera nedanstående talong, fyll i noggrant och posta den senast måndag den 3 augusti under adress Jan-Eric Engström, Kung Magnus Väg 46, 621 39 Visby. Märk kuvertet "Fältsmöte 2009" i övre vänstra hörnet. Det går även bra att e-posta in talongens uppgifter till janne-e@telia.se

OBS! Har du av någon anledning inte haft möjlighet att anmäla dig i tid, eller har annat att fråga om, vänligen kontakta Jan-Eric Engström, telefon 0498 – 210408, mobil 0708-825195.

Jag anmäler mig som deltagare i fältsmötet 2009.

Jag önskar bo i logement ☐

Namn.....

Adress.....

Telefon.....

Avvikelser (t ex deltar endast torsdag, kost m m).....

Verksamheten vid Karlberg

Överstelöjtnant Roland von Barga, en av flera vid MHS tjänstgörande gotländska officerare, presenterar den historiska bilden av den anrika skolan Karlberg. Han beskriver skolans uppgift och verksamhet idag inom Sveriges krympande försvar.

Av bilden ovan kan man konstatera att Karlbergsområdet ligger som en oas mitt i ett storstadsområde med Karlbergskanalen omedelbart framför slottet och att Essingeleden avgränsar området i övriga riktningar. Så har det naturligtvis inte alltid varit. När slottets förste ägare, Karl Karlsson Gyllenhjelm, år 1630 inköpte tre hemman i byn Ösby som slogs ihop med gårdarna Bolstomta och Lundby till egendomen Carlberg, så låg den på landsbygden. På kartor från den tiden går att utläsa att Carlberg ligger "norr om Rörstrands utmarker" (det område som idag bl.a. utgörs av Rörstrandsgatan).

I augusti 2008 påbörjade jag min tjänstgöring vid skolan efter att under sex år ha tjänstgjort i olika befattningar i Högkvarteret. Bland det första som Per Hult sa till mig när jag kom till Karlberg var; "att jobbe på Karlberg de är bra de, de är nog det

närmaste man kan komme ett bygderegemente här i Stockholm".

Efter att ha varit vid skolan en tid kan jag konstatera att Per hade rätt. Skolan är en väldigt trivsamt arbetsplats, dels utgör skolan i sig en fantastisk fin miljö, dels finns det en särskild "Karlbergsanda", (i begreppets mest positiva betydelse) som gör att det är en väldigt fin stämning och ett mycket gott arbetsklimat mellan all personal vid skolan. Verksamheten vid Karlberg är organiserad i fyra enheter, kadettbataljonen, managementenheten, Försvarsmaktens idrotts- och friskvårdsenhet samt Försvarsmaktens utbildningsenhet. Eftersom många av oss är vana att tänka i "organisationsklossar" kan strukturen kanske klarna med en organisationsbild.

Verksamheten vid Kadettbataljonen

Den mest omfattande verksamheten vid Karlberg är den grundläggande officersutbildning som bedrivs. Karlberg är den plats varifrån all generell utbildning inom officersprogrammet genomförs. Det är dock en annan Försvarsmyndighet, Försvarshögskolan, (FHS) som numera

Högskoleutbildning av officerare. Beslutet innebar att FHS inrättades som högskola från den 1 januari 2008 och därmed också övertog ansvaret för genomförandet av den treåriga grundläggande officersutbildningen, officersprogrammet. De huvudsakliga ämnen som FHS ansvarar för är utbildning inom krigsvetenskap, ledarskap samt militärteknik. De uppgifter som chefen för kadettbataljonen har är att under C MHS Karlberg leda och samordna den del av den treåriga officersutbildningen som Försvarsmakten ansvarar för. Vidare så organiserar kadettbataljonen eleverna vid officersprogrammet som Försvarsmaktspersonal vid MHS Karlberg. Dessutom stödjer kadettbataljonen Högkvarteret och Försvarshögskolan med fortsatt utveckling av den treåriga grundläggande officersutbildningen och officersprogrammet.

Kadettbataljonen är organiserad i två kompanier, för närvarande 215:e och 216:e kompanierna. Dessa numreras i löpande ordning och benämningen visar således också vilken officerskurs respektive kadett tillhör. De mer konkreta uppgifterna vid kadettbataljonen är att leda individutvecklingen av eleverna. Syftet är att på bästa sätt förbereda kadetten för officersyrket och utveckla deras självkännedom och (fysiska) prestationsförmåga. En viktig utgångspunkt är kadettens förhållande till Försvarsmaktens värdegrund och det utvecklade ledarskapet, arbetet sker i nära samverkan med FHS.

Vidare svarar kompanierna för att vidmakthålla och utveckla den militära förmågan hos individerna. Syftet med detta är att förbereda kadetten för en kommande anställning inom FM. Detta sker exempelvis genom kompletterade utbildningar och tester av personliga färdigheter, orienteringar om aktuell pågående verksamhet i Försvarsmakten, samt praktiska förberedelser för officersrollen, detta sker både i grupp och enskilt. Vidstående bild är ett försök att beskriva interaktionen mellan Försvarsmaktens och Försvarshögskolans med de båda myndigheternas uppgifter vid genomförande av officersprogrammet.

Sammanhanget mellan Försvarsmakten och Försvarshögskolan vid genomförande av den treåriga grundläggande officersutbildningen.

svarar för genomförandet av den treåriga officersprogrammet. Anledningen till "bodelningen" mellan Försvarsmakten och Försvarshögskolan är att den grundläggande officersutbildningen numera skall vara akademiskt kvalitetssäkrad enligt högskoleförordningen och därför genomföras av en civil högskola, FHS. Bakgrunden till detta är det Riksdagsbeslut som togs 2007-06-01 med anledning av regeringens proposition 2006/07:64

Verksamheten vid Managementenheten Vid Karlberg bedrivs också annan kompetensutveckling av Försvarsmaktens personal för insats- och grundorganisationens nuvarande och framtida behov. Vid managementenheten, (ManE) bedrivs det ett stort antal kvalificerade utbildningar inom managementområdet.

Utbildningen bedrivs främst inom följande ämnesområden:

- Ledning och styrning
- HR (Human Resources tidigare benämning personaltjänst)
- Ekonomi
- Dokument och ärendehantering
- Verksamhetssäkerhet & miljö
- Insats- & produktionslogistik.

Managementenheten är också en viktig aktör vid införandet av det nya integrerade resursledningssystemet i Försvarsmakten, förkortat SAP. Systemet införs av ett särskilt program, som benämns program PRIO. Försvarsmakten inför nu ett standardsystem för ledning och styrning av ekonomi-, personal- och materiel. På lite sikt, kommer ManE att ta över hela utbildningsansvaret för användare i det nya integrerade resursledningssystemet.

Ett annat viktigt utvecklingsområde för enheten är att utveckla managementutbildningarna i det nya reformerade personalförsörjningssystemet. Det finns numera ingen obligatorisk programbunden utbildning i Försvarsmakten mellan den grundläggande officersutbildningen, (som leder fram till fänriksexamen) och chefsprogrammet, (som leder fram till utnämnd överstelöjtnant). Hela kompetensförsörjningen vilar istället på fristående yrkes- och befattningskurser (YBK). Enhetens uppgift är här att kravsätta alla befattningar i Försvarsmakten avseende managementkompetens (att beskriva vad t.ex. en kompani- eller bataljonschef behöver för kompetens inom de olika ämnena som räknas till managementområdet).

Försvarsmaktens idrotts och friskvårdsenhet

Karlberg har också ledningsansvar för funktionen fysisk prestationsförmåga, friskvård och idrott i Försvarsmakten. Det direkta ansvaret utövas av Försvarsmaktens idrotts- och friskvårdsenhet, (FMIF). Verksamheten syftar till att ge en kvalitetssäkrad fysisk prestationsförmåga vid insatsförbanden, en väl fungerande friskvård för all personal i Försvarsmakten, samt ett stimulerande nationellt motions- och tävlingsutbud samt också ett internationellt idrottsutbyte. Området fysisk prestationsförmåga ingår som en del i det fysiska stridsvärdet, detta för att se till att relevanta fysiska krav ställs på befäl, sjömän, soldater och förband samt att träningsmetoder finns som stöd för detta. Enheten följer också nationell och internationell forskning inom området samt bedriver vissa egna studier.

Friskvårdsområdet tillhandahåller också övergripande strategiskt stöd till förbandens

friskvårdsverksamhet. Att ha en fungerande friskvårdsverksamhet är som bekant något som underlättar när det gäller att skapa en god arbetsmiljö för de anställda. FMIF tillhandahåller också metoder för utveckling av och stimulans för personalens fysiska prestationsförmåga. Idrottsverksamhet representerar Försvarsmakten i det internationella militära idrottsutbytet, detta genomförs i syfte att bidra till vänskap och förtroende. FMIF koordinerar också de olika aktörer som har del i kvalitetssäkringen och ämnesutvecklingen inom skolämnet Fysiskt Stridsvärde, ett ämne som bl. a. ingår i den grundläggande officersutbildningen.

Verksamheten vid Försvarsmaktens utbildningsenhet

På Karlberg leds samordningen av Försvarsmaktens kursutbud, dessutom lämnas ett omfattande stöd till Försvarsmaktens samtliga utbildningsanordnare av Försvarsmaktens Utbildningsenhet (FMUE). Enhetens viktigaste styrdokument är Försvarsmaktens kurskatalog, som ges ut årligen och som enheten ansvarar för. Katalogen används av all personal vad gäller att söka de kurser och de utbildningar som krävs för att klara de krav som ställs i olika befattningar.

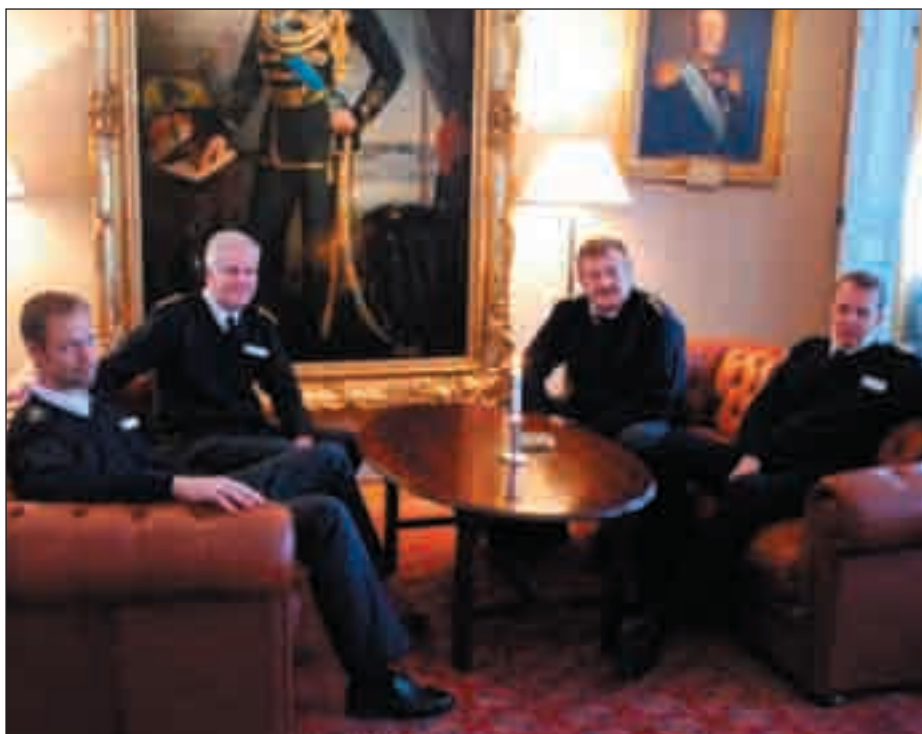
Annat som kan vara värt att nämna om verksamheten vid Karlberg.

Vid skolan står alltid lärandet i centrum. En viktig grund för den utbildning som bedrivs är insatser i multinationell miljö och viktiga ledord i verksamheten är utveckling, kompetens och lärande. Karlberg utgör en unik miljö med ett centralt geografiskt läge, det finns vidare en välutvecklad infrastruktur och ett väl fungerande campusområde.

På Karlberg läggs stor vikt vid Försvars-

maktens värdegrund. Allas uppträdande ska präglas av ledorden öppenhet, respekt och ansvar. För att skolans och därmed Försvarsmaktens verksamhet ska kunna utvecklas läggs stor vikt vid att sträva mot att vara flexibel och förändringsbenägen. Det handlar mycket om "mjuka värden" hur vi bemöter varandra i vardagen och hur vi hanterar materiel och andra resurser. Säkerhetstänkandet kräver som alltid särskild ordning och reda inte minst då det gäller hantering av vapen, ammunition och vårt uppträdande i trafiken. Ett grundläggande förhållningssätt vid skolan är att allt det som görs skall tåla syn. Vi skall kunna se varandra i ögonen och stå för våra överväganden, vi skall kunna tåla att läsa om dem i tidningen, även då utfallet blev annat än vad vi avsåg. Vi gör alla misstag men avsikter och intentioner måste vara genomtänkta, ärliga och goda. Militärhögskolan Karlberg erbjuder en unik miljö, ett bra campusutbud och huvudstadens möjligheter, något som förhoppningsvis skapar utomordentliga förutsättningar för kompetensutveckling och personlig utveckling av dagens och morgondagens medarbetare, civil personal såväl som officerare. Karlberg stödjer också Försvarsdepartementets och Försvarsmaktens ledning både vid utländska besök och vid andra ceremonier. Så långt skolans resurser medger lämnas också stöd till andra Försvarsmaktsenheter i samband med seminarier och konferenser. Med dessa ord avslutar vi, kamraterna på Karlbergsområdet, artikeln med en kamratlig hälsning.

**ROLAND VON BARGEN
C MANE**

Bilden är tagen på officersmässen Karlberg och föreställer några före detta P 18 officerare tjänstgörande på Karlbergsområdet, från vänster Dan Rasmussen, Roland von Borgen, Per Hult och Tomas Nilsson.

Årsmöte på Suderbys

Gotlands regementes kamratförening genomförde sitt årsmöte den 5 mars på Suderbys Herrgård. 48 medlemmar hade infunnit sig. Efter att ordföranden hälsat välkommen, inleddes mötet med parentation över de 18 under året bortgångna kamraterna Sigvard Jakobsson, Hans Lundh, Henning Ekman, Cai Winther, Sven Gäfvert, Ingemar Karlsson, Bengt Carlheim-Gyllenskiöld, David Salte, Lars Lantz, Uno Årefeldt, Hans Klang, Owe Bergström, Erik Ahrfeldt, Anders Calissendorf, Hans Lönegren, Bengt Wellhagen, Jan-Olof Ejnervall och Berth Fridell.

Ordföranden hälsade särskilt välkommen till den nytilträdde militärpastorn Julius Mehler, kvällens föredragshållare överseltöjtnant Hans Håkansson, samt Stockholmskretsens ordförande, Lars-Inge Hägle.

Enligt verksamhetsberättelsen för år 2008 hade GRKF ett medlemsantal av 495, Stockholmskretsen hade 107 medlemmar.

Styrelsen hade under året 2008 kallat till fem aktiviteter; årsmötet i mars månad, kamratföreningsövningen (KFÖ) i Tingstäde i augusti, ärtlunch i oktober i Traume hemvärnsgård, kransnedläggningen på Gotlands Truppers gravplats på Norra kyrkogården, samt julbönen i Domkyrkan, med åtföljande kaffe. KFÖ:n blev denna gång ovanligt manstark, emedan 1957-1958 års plutonchefsskolelever

på skytte- och stormpionjärvad delningarna firade sitt 50-årsjubileum. Förutom 25 dåvarande elever deltog fem befäl: Olle Östberg, Sture Karlsson, Sven Larsson, Göran Persson och Lars-David Karlsson (se särskilt reportage).

Valberedningens förslag presenterades av Roland Snäckerström. Styrelsen fick nu följande sammansättning:

Ordförande; Jan-Christer Ankre, vice ordförande Jan-Eric Engström, sekreterare Crister Persson, kassör Ingemar Ohlsson, klubbmästare Olle Gardell. Ledamöter; Lennart Lissheim, Lars-Göran Nyberg och Lars-Åke Borg.

Revisorererna, Claes Randlert och Lars-Ove Hoas, fick fortsatt förtroende. Så även valberedningen, men med ändring att Roland Snäckerström ersatte Stefan Pettersson som sammankallande. Jan Olai kvarstod som ledamot.

De avgående styrelsemedlemmarna Kurt Nysell och Magnus Olofsson avtackades med var sitt GRKF bordsstandar.

Svante Hagström tilldelades SMKR:s (Sveriges Militära Kamratföreningars Riksförbund) förtjänststecken i silver för att han som skriftställare producerat följande litteratur:

- Konstnärlig utsmyckning i Nya Wisborg (1986)
- Medan man minns... (1996)
- Lärbro krigssjukhus (2000)
- Sång och musik vid Gotlands Regemente (2004)

Svante Hagström avtackas med SMKR förtjänstmedalj i silver.

Några av de 48 mötesdeltagarna lyssnande till 40 års mäns dråpliga minnen.

40 års män; Folke Frendin, Gösta Hagnell, Mats Hjorth, Bert Lindberg, Kurt Nysell, Lars-Olof Ryström och Rolf Hansson.

- Bibliografi Gotlands Försvar (2005)
 - Officersmässen Visborgsslätt (2007)
 Veterannålar för 40 års medlemskap tilldelades Folke Frendin, Gösta Hagnell, Mats Hjorth, Bert Lindberg, Kurt Nysell, Lars-Olof Ryström och Rolf Hansson. Ordföranden erinrade om att de årliga medlemsintäkterna minskar, emedan 428 är stän-

diga medlemmar och därmed har erlagt engångsavgift. Årsavgiften för övriga fastställdes till oförändrat 100 kronor. Två kronor per medlem och år går till SMKR (Sveriges Militära Kamratföreningars Riksförbund). Stockholmskretsen betalar 10 kr per medlem och år till GRKF. En mindre stadgeändring beslutades; 40-årsnålen, som enligt stadgarna skall delas ut vid årsmöte, fick nu tillägget "...eller enligt styrelsens beslut." Efter årsmötet höll överstelöjtnant Hans Håkansson ett intressant föredrag om kravallerna i Kosovo 17-18 mars 2004. Håkansson hade befattning som stabschef i SWEBAT KS 09, men fick axla hela ansvaret då ordinarie bataljonschefen Anders Brännström befann sig på ledighet i Sverige då kravallerna utbröt. Håkansson och hans underlydande, som under livshotande förhållanden tvingades agera, blev sedermera vederbörligt uppmärksammade på det proffsiga sätt de löste incidenten. Föredraget följdes av en ärtmiddag, vilken inleddes med en magnifik silltallrik. Kvällen avslöts med kaffe på Herrgårdsmässen.

SMKR förtjänstmedalj i silver

NILS-ÅKE STENSTRÖM

GRKF ordförande Jan-Crister Ankre avtackar Magnus Olofsson och Kurt Nysell med GRKF bordstandar.

Uthyrningsläget i april 2009.

Full fart i Visborg - Visbys nya stadsdel

Vasallen P 18 tog över området Visborg, före detta P18, den 1 augusti 2005. Visborg omfattade en areal på 50 hektar och där fanns då ca 85 byggnader, främst kaserner, kontor, verkstadslokaler och förråd.

Här fanns också en matsal och flera idrottsanläggningar. Den totala lokalytan uppgick till

Vad är det som är bra med Visborg

MILOVERKSTADEN AB

VD SÖREN ANDERSSON: Här fanns ju ett färdigt koncept när Försvarsmakten lade ner verksamheten, så det var ganska lätt för oss anställda att ta beslutet att driva verksamheten vidare i civil regi. Det är spännande att tillsammans med hyresvärderna skapa ett nytt centrum i Visby.

omkring 70 000 kvm.

I de första analyserna av projektet Visborg kan man se tre tydliga delar och inriktningar: Kasernområdet; det lämpar sig för kontor och administrativ verksamhet, parkområdet; det passar för mindre, icke störande verksamhet som bostäder, utbildning, service med mera, samt verkstadsområdet som blir utmärkt för lättare industri, fordon och handel.

Första civila hyresgästen på området var Restaurang Hwitsjärna, ett välkommet företag med en verksamhet som ger området nytt liv. Sedan har efterhand tillkommit nya hyresgäster, i dagsläget är ca 49 000 kvm lokalyta uthyrd och mer än 500 personer har redan sin dagliga verksamhet på Visborg.

Kommunfullmäktige beslöt hösten 2006 att flytta Gotlands kommuns administration till kasernområdet på Visborg och hyra en yta motsvarande 18 000 kvm. Det rör främst kanslihuset med dess tillbyggnad, samt kasernerna Gunfjaun, Graip och Gute. Dessa byggnader byggs nu om för kommunens räk-

ning och kommer att innefatta runt 500 kontorsarbetsplatser. Inflyttning kommer att ske i december 2009 och juni 2010. Det är byggnadsföretaget PEAB som har generalentreprenaden för byggnationen. Platschefen heter Svante Larsson, och han basar över c:a 120 hantverkare. Inför 2010 ligger P 18 Vasallen AB i startgroparna för att inom området påbörja skapandet av 300 bostäder. Kasern Bysen med Kosta-baracken intill Exhuset byggs nu om för Atheneskolas räkning. Skolan tar i höst emot 250 elever, men det kommer att finnas plats för 400. P 18 Vasallen AB, med fem anställda, har flyttat till vaktlokalen, vars nedre våning är helt ombyggd. Exhuset övergick tredje mars från Visby Innebandycentrum till Arena Visby. Första privata vårdcentralen på Gotland öppnade i f.d. förvaltningsbyggnaden i oktober -08. I övre våningen finns från 1 april Gotlands hemtjänster AB.

Wisborgsmässen kommer troligen att rivas. Enligt uppgift från Vasallen P 18 är trävirket bitvis i alltför dåligt skick.

DSA-huset kommer sannolikt att

användas som kontorshotell och konferenscenter.

För Motormaterielförrådet, Lägerhyddan, kasern Havde och Gamla intendenturförrådet finns ännu inga planer. Men man vet aldrig när det dyker upp lämpliga hyresgäster.

NILS-ÅKE STENSTRÖM

Vad är det som är bra med Visborg

IMSE VIMSE

FÖRSÄLJNINGSCHEF
SUSANNE WIESAND

Visborg är ju ett fantastiskt område att ha sitt företag på! Bra vägar, nära naturen, trevliga andra företag och en superfastighetsägare!

Kanslihusets tillbyggnad som i bottenvåningen bl.a. skall innehålla reception. Till vänster kasern GUTE. Från tillbyggnaden byggs inglasade gångbryggor till kasernerna GRAIP och GUTE. En liknande gångbrygga skall förena GRAIP med GUNFJAUN.

GOTLANDS KOMMUN

HANS KLINTBOM

1. VICE ORDFÖRANDE
KOMMUNFULLMÄKTIGE

Etableringen på Visborg ökar i hög grad tillgängligheten för alla gotlänningar. Samlokaliseringen av förvaltningarna ger ökad samverkan, vilket både ökar kommunens service och sänker kostnaderna för administrationen.

RAGN-SELLS AB

PLATSCHEF THOMAS KAHLQVIST

Det är lokaliseringen. Det är nära stan, men ändå är vi avsides. Hyrespriserna spelar in, här är de inte lika heta som på Skarphällsområdet och Österby. Lokalerna fanns ju på plats, och Vasallen är en bra hyresvärd, de har varit tillmötesgående och ställt upp och byggt om för oss tre gånger. Det är det som jag tycker är bra med Visborg.

HEMGLASS

VD BIRGITTA CEDERGREN

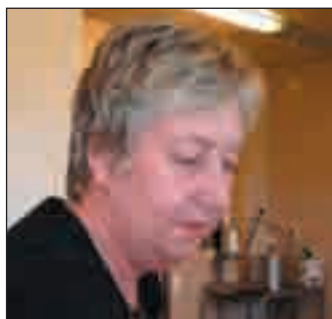
Vi har fått lokaler som är anpassade för verksamheten, vi kan ha bilarna inomhus och vi har fått fikarum och idealiska personalutrymmen. Sedan ser vi fram mot att området skall få flera människor så vi kan få mera spring i vår butik.

VIC-TVÄTTEN

VD HANS JUHLIN

VIC-tvätten har kommit till ett ställe där vi har fantastiskt ändamålsenliga lokaler för vår verksamhet. Här kan vi ta emot godset och vi kan skicka iväg godset på ett bra sätt. Vi har fått göra i ordning lokalerna enligt våra önskemål. Vi får nu plats med våra stora maskiner som fordras för industritvätten. Sedan hoppas och tror vi att det skall bli ytterligare företag inom Visborg och vi ser också fram emot då kommunens olika förvaltningar kommer att flytta hit med all sin personal.

RESTAURANG HWITSTJÄRNA

EVA PETTERSSON

Det som är bra för mitt företag när det gäller Visborg är att det blir fler hyresgäster och därmed fler lunchgäster för oss.

VÅRD CENTRAL VISBORG

VERKSAMHETSCHEF PHILIP FRANKLIN

Just nu är ju allting lite stökigt genom alla ombyggnader som sker, men på det hela taget har det stört oss ganska lite, och samarbetet med vår hyresvärd Vasallen har fungerat utmärkt.

Det vi ser som mycket positivt är de trevliga omgivningarna, mycket grönt, och mycket fritidsaktiviteter som gör området levande. Vi har fått bra lokaler, sjukan var ju här före oss, så vi fortsätter med samma verksamhet som fanns här före oss.

Parkeringsmöjligheterna är mycket goda och bussförbindelser är planerade så fort byggnadsarbetena tillåter det. Då mycket redan är igång inom området, så lär det bli en levande och aktiv miljö här.

LÄNSTYRELSENS TEAM UV (UPPDRAGSVERKSAMHET)

ANDERS ANDERSSON

För vår del passade detta oss som hand i handske när vi flyttade hit. Vi hade tidigare vår verksamhet spridd över stora delar av Gotland med garage på ena stället och förråd på ett annat o.s.v. När vi flyttade hit fick vi plats med allt under ett tak så det blev helt idealiskt, och vi fick dessutom gott om parkeringsplatser. Vi har 35 fordon och 100 personer sam dagligen utgår härifrån. Vi är mycket nöjda.

MONTESSORI, FRISKOLA GOTLAND

LÄRARE EVA ÖSTLUND

Det allra bästa är närheten till naturen. Vi brukar, så fort vädret tillåter, flytta undervisningen ut i gröngräset eller ta med eleverna ut i de vackra skogarna i omgivningen. Det tycker vi är det allra bästa med vårt företag.

Knäpp regementets knapp!

Hur många av oss "äldre" har inte fått tillsägelsen "Knäpp knappen!" i kompanikorridoren eller i matsalskön. Idag hör man väl inte längre dessa ord yttras (förmodar jag) när alla personalkategorier oftast bär fältuniform m/90.

En uniform där knapparna ersatts av dragkedjor och tryckknappar. Dock gäller fortfarande att "knappar och dragkedjor skall vara knäppta/dragna om inte annat anges i detta reglemente". (UniR FM 2003 sida 26). Eftersom uniformen, med knappar, är en del av vårt kulturarv kan det vara av intresse att redovisa något om "Regementets knapp".

Följande framgår av UniR FM 2007 (Tjänstetecken på Försvarsmaktens uniformer fr.o.m. 2007-04-04):

"Hemvärnsbataljonerna för traditionerna vidare från de f.d. landskapsregementena". För Gotlands Hemvärnsbataljoner innebär detta att till uniform m/87 A bärs förbandstecken m/60 för f.d P 18 samt att från fänriks grad bärs knapp m/1815-1906 för f.d. P 18.

Inte helt oväntat återfinns Gotlands vapen på regementets knapp.

Regementet härleder sitt ursprung från Gotlands nationalbeväring anno 1811. Året därefter tilldelades officerarna en egen uniform. Nationalbeväringen tilldelades en egen knapp, för

såväl officerare som manskap. Knapparnas utförande skulle vara "med Gotlands vapen, förgyllda för befälet, för manskap messing, oförgyllda". (Go 21 oktober 1812).

Trots den korta historiken har regementet

förärats flera varianter på sina uniformsknappar. Den första knappen från 1815 är platt och spartansk formgiven med en rak sköld och grevlig krona. Detta utförande förädlades något till 1829 års uniform då knappen erhöi en kupig form.

En justering gjordes kort efter prins Oscars födelse år 1859 då denne av födseln innehade titeln hertig av Gotland. Den grevliga kronan ersattes av en hertiglig krona, samtidigt som sköldens form ändrades till en mer utsirad form. Sporrong lät den 23 november 1860 meddela att "hos mig tillverkas Uniformsknappar för Gotlands National-Beväring efter nu antagen modell med Furstlig Krona". En furstlig krona är detsamma som en hertiglig krona. En sådan är försedd med sju spetsar ("spiror") i kronan till skillnad mot den grevliga som har fem.

Knappen tillverkades även med rak sköld krönt med krona med sju spetsar. Detta visar att det inte var lätt att få ändringar genomförda som tänkt var!

År 1887 uppdelades Nationalbeväringen i Gotlands infanteriregemente (nr 27) och Gotlands artillerikår (nr 4). Artillericorpsen (kåren) bar ursprungligen samma knappar som Gotlands nationalbeväring. Detta gällde även sedan den erhöi en mer artillerilik uniform år 1841. Senare, då kåren överfördes till artilleriet år 1887, upphörde bärandet av "gotlandsknappen". Den sista justeringen gjordes år 1906 då de sju spetsarna åter

blev fem. Detta efter en repri- mand från riksheraldikern vilken år 1904 hos dåvarande krigsmi- nistern begärde följande: "att denne behagade taga i öfvervä- gande, huruvida ej rättelse i vissa nämnda felaktigheter i några af arméns uniformsknappar borde ske".

Jag vill även nämna något om "Infanteriets nummerknappar". Infanteriets indelta förband bar under perioden 1816 – 1845 så kallade nummerknappar. Beteckningen kommer av att knapparna hade siffror som motiv. Trots att det sannolikt innebar ökade kostnader infördes nummerknappar vid infanteriet och det var troligtvis manska- pet som först kom att bära sitt regementes nummer på knappen. Modet med nummerknappar var dock inte ett svenskt påfund. Även briter och tyskar – för att ta några exempel – bar knappar med nummer.

Bärandet av nummerknappar till- kom med stöd av en generalorder från 1816 och denna typ kan där- för benämnas m/1816. Numret var kopplat till regementenas inbördes rangordning vilken fast- ställdes senare samma år.

Utdrag ur 1816 års rangordning: No 27 Gotlands National Beväring.

De tidiga nummerknapparna tillverkades med stor sannolik- het av lokala gelbgjutare. Det vanligaste materialet var mäss- sing med polerad yta. Siffrorna har graverats och typsnittet har tydliga influenser av frakturstil. Varför man valde denna stilsort är oklart.

Knappologin tog sig oanade former under 1800-talets slut. Förbandsåtskiljande tecken före- kommer även på något så udda som revolverhölster, närmare bestämt till revolver m/1887 och pistol m/07. Regementsknappen sattes helt enkelt fast på en slags tryckknappstunnel vilken fästes på hölstrets lock. Tryckknappen

passades sedan ihop med en fästnordning. Det är inte belagt när bärandet fastställdes. Någon generalorder har inte påträffats, men hölstret med tillhörande revolverhölsterknapp beskrivs i 1894 års rulla. Inledningsvis nämndes att officerare och manskap vid Gotlands natio- nalbeväring tilldelades knappar med Gotlands vapen. Vapen- och uniformsutvecklingen medförde förändring av manskapsknappar- na. Samtliga regementen i landet försågs i början av 1900-talet med en enkel knapp med vågräta räfflor. Vissa undantag fanns dock, bl a liv- och husartrupper- na vilka fick tre kronor adderade till den räfflade modellen. Den fanns i flera varianter, men tycks huvudsakligen ha varit bronse- rad. Denna slätstrukna knapp infördes genom generalorder nr 8 / 1904.

Nästa förändring skedde i samband med införande av uni- formssystem m/23. Alla förband tilldelades räfflade knappar med tre kronor. Knappen som tillver- kades i olika färger, brunt, grått, silver och mattförgyllt fick slut- ligen modellåret 39-60. Eftersom modellen togs fram 1904 bör kanske m/1904-1960 vara mer korrekt.

Avslutningsvis vill jag citera vad kapten Lindencrona sade till sitt

nyinryckta kompani i början av 1900-talet: "Därest ni tappat en knapp, ska ni inte anse det som en vink av ödet, att ni inte ska ha någon knapp, utan sy dit en".

TEXT: JAN-CHRISTER ANKRE
BILD: ADAM LEISMARK OCH
MAGNUS LINSTEN

Ordföranden Rolf Larsson tackar Jan-Christer Ankre för tiden i GF styrelse.

Glada kamrater; vä sida Jan-Eric Engström, Sven-Arne Wighammar, Folke Ansén, Rolf Larsson, Hö sida Kjell Pettersson, Roberth Östergren, Robert Knutas och längst ner Sven-Ove Svensson.

Lars Randelius och Lars-Eric Thor i fördjupad diskussion.

Årsmöte Gotlands Försvarsmuseum

Förvar". Det heter numera "Sveriges Militärhistoriska Arv", SMHA.

Tisdagen den 17 mars genomförde Gotlands Försvarsmuseum sitt årsmöte i restaurang Hwitstjärna. 33 personer hade infunnit sig. Ordföranden Rolf Larsson hälsade välkommen klockan 1800 och upplyste om att arbetet med etableringen av Gotlands Försvarsmuseum i Tingstäde stadigt går framåt. Museet äger sedan oktober Byggnad 003, museibyggnaden. Mellan- och övre planen blev under mars bygg- och målningsmässigt färdiga, och är klara för inredning. I bottenvåningen beräknas byggnationen bli klar under april månad. Kaféverksamheten är planerad att inledas under juni. Fordons- och understödsdelarna är visningsbara – om än långt ifrån färdigställda. Delar av museet beräknas öppna för allmänheten under juli månad. Förhandlingar pågår även om ett övertagande av Skans IV med två plåtförråd. Den är belägen till vänster om vägen, strax innan man från visbyhållet kommer in i samhället. I och med att det blivande museet med fästningen blivit klassat och godkänt som ett riksintresse bland ett tjugotal andra objekt, så har etableringsstöd erhållits från Försvarsmakten. Ytterligare stöd har utgått från SFHM (Statens FörsvarsHistoriska Museer) som sorterar under Kulturdepartementet. Hela projektet med SFHM:s ansvarstagande för Sveriges militärhistoriska och anläggningar benämndes ursprungligen "Förvar i

Framledes kommer ett årligt driftstöd att kunna påräknas från SFHM. Förutsättningarna synes därmed goda för att skapa ett uthålligt museum. Egna intäkter behövs dock i betydande omfattning. Om det visar sig att museet efter 3-4 år inte lyckas generera tillräckligt med egna inkomster, så kan SFHM komma att pröva om driftstöd fortsättningsvis skall utgå. Det skulle i praktiken innebära att verksamheten måste upphöra och samlingarna återlämnas. De stadgeenliga punkterna i dagordningen klubbades raskt igenom, och styrelsen fick ansvarsfrihet för det gångna verksamhetsåret.

Valberedningens förslag till ledamöter och funktionärer föredrogs av Jan-Eric Engström. Mötet antog enhälligt förslagen (se rutan längst ner på sidan).

Ordföranden avtackade avgående Jan-Christer Ankre och revisorn Elisabeth Lindros med blommor och dryckesgåva.

Jan-Christer Ankre avtackade i sin tur Rolf Larsson för det gångna årets idoga arbete med en dryckesgåva. Ordföranden Rolf Larsson avtackade slutligen styrelsen för det gångna årets insatser.

Efter mötet intogs en närande middag bestående av pyttipanna med ägg och rödbetor.

NILS-ÅKE STENSTRÖM

Gotlands Försvarsmuseums styrelse

Ordförande Rolf Larsson. **Sekreterare** Nils-Åke Stenström. **Kassör** Robert Knutas. **Ledamöter** Jan-Eric Engström, Anders Nilsson, Kjell Pettersson, Roberth Östergren och Lars Randelius. **Revisorer** Tore Karlström, Magnus Olofsson. **Revisorsuppleant** Roland Snäckersström. **Valberedning**: Torbjörn Holmberg, Lennart Lissheim och Ingemar Guthenberg. **Hemsida**: www.gotlandsforsvarsmuseum.se

Utveckling av Gotlands Försvarsmuseum

När denna tidskrift når läsaren så närmar sig byggnationer och målningsarbeten i den av Gotlands Försvarsmuseum förvärvade byggnaden i Tingstäde sin fullbordan. Detta är dock bara första steget i en lång process som skall resultera i ett intressant och ekonomiskt bärkraftigt försvarsmuseum. Ordföranden Rolf Larsson berättar här om tankar kring museets utveckling.

Byggnadsarbetet med museet pågår för fullt. I början på maj beräknas det mesta av hantverket vara klart. Målning och spackling av omkring 650 kvadratmeter i våning två och tre är klart. Arbetet har utförts av ett tiotal medlemmar i kamratföreningarna. Ett

fantastiskt arbete som de har all heder av och som sparat stora pengar för föreningen. Resultatet av allt arbete kommer att bli två våningar för utställningar och en våning (bottenplanet) för serveringsverksamhet och plats för respektive kamratförening att "möblera" sin del. Min uppfattning är att den bör inredas så att den så mycket som möjligt liknar en större befälsmäss. Inledningsvis får vi möblera med de möbler vi har men att vi efterhand anskaffar mera passande möbler. Vi får se hur långt vi når.

Ett utkast till hur utställningarna på våning två och tre skall byggas upp är framtaget och arbetet har påbörjats.

Ett museum blir aldrig färdigt men vi kommer att arbeta i den takt som våra ideella arbetskrafter klarar av. Målet är att kunna öppna museet den 11 juli med de delar som

är presentabla för allmänheten.

Samtidigt som utbyggnaden pågår kommer vi att påbörja arbetet med att ta fram planer för nästa steg i utvecklingen av museet.

Vi är nu ägare till själva museibyggnaden (det var steg 1) och kommer de närmaste åren att hyra de övriga lokalerna som vi nu disponerar.

Om vi skall köpa dessa byggnader är en ekonomisk fråga men också en förhandlingsfråga med Fortverket.

Frågan är hur vi skall utnyttja dessa lokaler på bästa sätt. Vilka verksamheter går att genomföra i dessa utrymmen? Vilka "kringverksamheter" skall vi genomföra? Hur skall vi utnyttja Skans 4 och de två plåtförråden, vilka vi avser att ta över? För att skapa ekonomi för museet är det nödvändigt att planera verksamheter som ger inkomster

UPPROP!

Från 11 juli och fram till mitten av september behöver Gotlands Försvarsmuseum en "museivärd". Uppgiften är främst att finnas till hands för besökarna och fordrar inga särskilda kunskaper. Varje kamratförening kommer att få en period att ansvara för. För att underlätta arbetet med bemanningen anmäl dig redan nu att hjälpa till!

Flygbild över den sekelgamla förrådsgården i Tingstade. Gotlands Försvarsmuseum är sedan oktober 2008 ägare till den röda byggnaden (till höger om den vita), det blivande museet. Övriga byggnader disponeras som utställningslokaler för fordon och pjäser, samt som magasin för museimateriel.

utöver inträdesavgifterna. Försvarshistoriska rundturer i Tingstade uppsatta på våra militära fordon, förläggning i tält, Tross m/ä med utspisning från koktross, bussrundturer och besök vid försvarshistoriska och kända övningsplatser... listan kan göras lång, det är bara fantasin som sätter gränsen.

Under april bildades en projektgrupp som i samarbete med andra intressenter fått till uppgift att ta fram en plan för museets utveckling. Kontakt har tagits med Leader Gotland (EU-stödd utveckling) och ett första möte är inplanerat. Avsikten är att till gruppen även knyta Gotlands kommun, Gotlands museum, Tingstade hembygdsförening och kanske några till.

Min förhoppning är att vi skall komma fram till lösningar som ger stadga för Gotlands Försvarsmuseum.

Mycket mer finns att säga i detta sammanhang, men jag slutar här med en förhoppning om att vi lyckas få stora delar av museet "visningsbara" till den 11 juli.

ROLF LARSSON

Två, av flera, som inte sparar någon möda för att ro projektet Gotlands Försvarsmuseum i hamn; till vänster kassör Robert Knutas, bakom ratten ordförande Rolf Larsson.

Artillerikamrater

Ur led är tiden skrev jag i denna inledning förra året! Jag tycker fortfarande att det är på det viset när man ser på försvarets långsiktiga planering och framtida utveckling.

Helt plötsligt har Gotland blivit försvarspolitiskt intressant och man har beslutat att 14 stridsvagnar skall förrådsställas på Gotland som ett litet bevis på att Gotland åter blivit försvarspolitiskt intressant, tänk vad Georgienkrisen kan ställa till med.

Detta visar bland annat vilken brist på långsiktighet som finns i försvarsplaneringen. Men det blir säkert bra.

Det ryktas även om uppbyggnad av ett nytt förband på Gotland men än så länge är det bara ett rykte. Den som lever får se!

Nej, nu till något helt annat - nämligen vår kamratföreningsverksamhet.

Nästa år är det 10 år sen A 7 försvann som förband, tänk vad tiden går. Vi kämpar fortfarande på med våra träffar och aktiviteter och glädjande nog så är det fortfarande många som deltar i det som "bjuds".

Denna tidning är mycket uppskattad, vilket bland annat alla tidningssponsorpengar vittnar om, och vi kommer även fortsättningsvis att försöka ge ut ett nummer per år om du hjälper till att skriva om både gammalt och nytt.

En liten nyhet som tog sin början till julen 2008 var den för Visbys militära kamratföreningar gemensamma julbönen. Något som vi sent påkommet tog över efter det att försvarsmakten inte längre hade intresse och ekonomi för att genomföra den. Över 200 personer i domkyrkan vittnar om att det var uppskattat och vi kommer fortsättningsvis att driva denna julbön som en årlig begivenhet.

Aret har annars mest kännetecknats av ett frenetiskt arbete med att bygga upp ett försvarsmuseum i Tingstäde. Arbetet pågår ännu men snart slår museet upp portarna. Förhoppningsvis så kommer museet att bli en naturlig samlingspunkt för oss alla och kanske också för våra gemensamma aktiviteter.

Den 5 december tänker vi ta ett nytt grepp i vårt Barbarafirande och lämna Suderbys Herrgård till förmån för Gotlands Försvarsmuseums lokaler. Vi hoppas att denna nyhet innebär en vändning av deltagarsiffrorna och att det skall bli en riktig "kick" för att åter få fart på vårt Barbarafirande. Läs mera om detta på annan plats och anmäl dig.

Avslutningsvis vill jag tacka alla som ställer upp och fortsätter att kämpa för vår förening på ett eller annat sätt samt tillönska er alla en härlig och lat sommar.

ANDERS NILSSON

Styrelse

Ordförande

Anders Nilsson

Sekreterare

Gunnar Trennestam

Kassör

Stefan Ekman

Ledamöter

Göte Nilsson, Leif Svensson,

Nils-Folke Eriksson, Göran Karlsson

Suppleanter

Max Magnusson, Björn Wizén

Inbjudan till ärtlunch den 10 september

Denna ärtlunch kommer att samordnas med ett studiebesök "i fält". Detaljerna runt detta är ännu inte helt klara så håll utkik efter detaljer under klubbmeddelandena i GA/GT när det närmar sig i tiden. Givetvis kommer information om lunch och studiebesöket att presenteras på vår hemsida när allt "ramlat på plats!"

Vi återkommer med tid och plats.

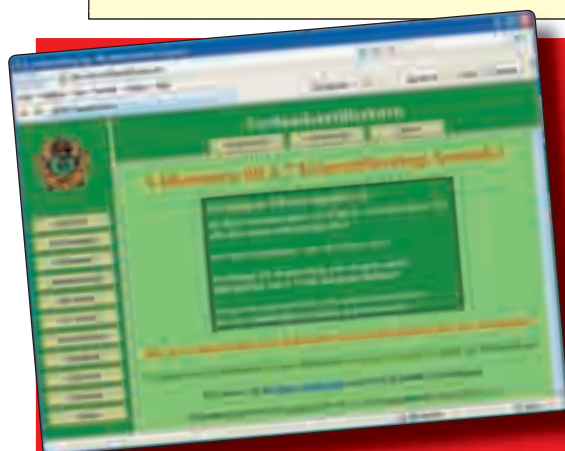
Du kan naturligtvis alltid ringa undertecknad i början av september.

Anmälan senast den 5 september till sekreteraren!

E-post "gunnar.trennestam@telia.com" eller
0498-29 13 60 alternativt 070-55 11 772.

Välkommen

Gunnar Trennestam
Sekreterare

Besök A 7 Kamratförening
hemsida
www.a7kamratforening.se

Medlemmar och årsavgift

A 7 Kamratförening hade den 1 april 243 medlemmar varav 133 bor på Gotland och 110 bor på fastlandet. Föreningen har 22 kvinnliga medlemmar.

Den 1 april hade 207 medlemmar betalat in sin årsavgift medan 36 således inte hade gjort det. Medlemsavgiften skall enligt stadgarna betalas innan mars månads utgång. De som inte har betalat in årsavgiften, 100 kr, har tillsammans med denna tidning fått ett i inbetalningskort som styrelsen nu hoppas kommer att användas. Om du har betalat in din årsavgift men ändå fått ett inbetalningskort ber vi dig bara att kasta det. Ni som inte får något inbetalningskort har alltså betalat er årsavgift.

Inbetalningskort för nästa års medlemsavgift skickas ut tillsammans med julhälsningen i december.

Gunnar Trennestam

A 7 Kamratförenings STORA TACK till alla 78 medlemmar som ställt upp som årets tidningssponsorer och bidragit med 11 290:-.

Bertil Öster	Mattias Thomsson	Sune Andersson
Sigvard Svensson	Mats Lindvall	Björn Carlsson
Christer Fogelberg	Staffan Thurgren	Anders Wikare
Sune Ronqvist	Karl-Erik Hilding	Håkan Wass
Åke Nordenhall	Curt Johansson	Joakim Olsson
Nils Engström	Agneta Pettersson	Gunilla Bjurström
Åke Nordgren	Göte Jangesäter	Olle Bjurström
Mats Annerstedt	Magnus Bolander	Patrik Remann
Rune Skarström	Anders Jolby	Gunnar Walhagen
Inge Ask	Alf Möllerström	Harald Gustafsson
Hans Andersson	Göran Carlsson	Magnus Åhagen
Christer Christiansson	Björn Corlin	Åke Dansell
Kickan Fridman	Lena Wizén	Rolf Stengård
Hans Waldenström	Björn Wizén	Evert Hägg
Max Johansson	Tomas Nilsson	Bertil Lekström
Ingemar Nilsson	Björn Carlsson	Carl Carlsson
Anders Nikker	Carl Pott	Nils Nilsson
Gösta Friberg	Sten Eriksson	Bitte Alm
Mikael Håkansson	Kjell Pettersson	Max Magnusson
Gun-Britt Alfström	Tord Lickander	Ulf Karlsson
Sven-Ove Alfström	Per-Inge Karlsson	Ove Silvén
Andreas Björklund	Rune Fransson	Sune Wirbing
Lennart Ottfalk	Inga-Lisa Gunnersten	Elisabeth Kimell
Alvar Olsson	Karl-Gösta	Per-Henrik Sorby
Bo-Gustaf Sorby	Greveback	Tomas Nilsson
Anders Carp	Svenerik Larsson	Tom Tibbling

Vi hoppas att ni och även våra andra medlemmar kommer att sponsra vår tidning även nästa år. Inget bidrag är för litet utan emotas med största tacksamhet. Sätt in ditt bidrag, litet eller stort, på plusgirokonto 18 98 82-4 och skriv som anteckning "Tidningsfonden". Kom ihåg ange ditt namn!

Än en gång ett STORT TACK till våra tidningssponsorer!

Styrelsen

Kvarvarande verksamhet

2009

10 september
5 december
17 december

Ärtlunch med studiebesök
Sancta Barbarafirande
Julbön i Domkyrkan

Övrigt Fortsatt uppbyggnad av museet i Tingstäde

Kamratföreningen deltog och sköt salut när Ostindiefaranden Götheborg anlöpte Visby förra sommaren. I salutservicen ingick Sylve Nilsson, Göran Karlsson och Göran Fransson. På bilden är det Leo Lövdahl som för kamratföreningens fana.

Höstens ärtlunch

I mitten av september avnjöt vi en traditionellt god ärtlunch i Hvitstjärna även om ärtorna denna gång var mera som gröt än soppa. Såväl ärtorna som pannkakorna smakade trots detta förträffligt. Hela 28 artillerister deltog, åt och trivdes denna septemberrdag.

Göran Karlsson informerade om försvarets

framtid och vilka förändringar som komma skall. Denna gång var det ganska optimistiska tongångar och ökat hopp om en viss utökad militär närvaro på Gotland framöver. Rolf Larsson passade också på att informera om museets kommande verksamhet. Efter lunchen gjorde vi ett studiebesök på Radio Gotland i gamla stallet och före detta CUI på vårt kära gamla kasernområde.

Radiochefen Helena Bremberg berättade om radions verksamhet på ett charmant och medryckande sätt men det var också många "gubbar" som berättade sina gamla minnen från förr för Helena. Ett uppskattat studiebesök på Korsbetningen som kommer att följas av flera vid kommande luncher.

Ett stort tack till Helena!

ANDERS NILSSON

Samling i biblioteket

Studiebesök på Riksantikvarieämbetet

Vårens studiebesök, i samband med ärtlunchen, var fölagd till gamla A 7-området och i Riksantikvarieämbetets (RAÄ) nya lokaler.

Vårens ärtor avnjöts som vanligt i Hwitstjärna med 33 stycken kamrater närvarande. Jätteroligt att så många hade möjlighet och kunde delta. Efter att vi ätit informerade Anders Nilsson lite om föreningens verksamhet och Rolf Larsson om arbetet med Museet i Tingstäde. Undertecknad informerade avslutningsvis lite om kommande besök vid AMF 1, vädjade som vanligt om artiklar till denna tidning och drog förutläggningarna för dagens studiebesök.

Efter ärtorna och pannkakorna följde huvuddelen av deltagarna med till Korsbetningen där vi mottogs av Anders Jolby och Ingrid Gothäll utanför Riksantikvarieämbetets

(RAÄ) nybyggda och ståtliga byggnad.

Ingrid, välkänd bland oss "A 7-are", var även den som gav oss information om RAÄ i deras "Hörsal" eftersom Anders var upptagen denna eftermiddag med ett "månadsmöte".

Efter informationen visade hon oss runt i huset alla trappor och gångar. Det kändes lite förvånande att så pass många rum stod tomma men det finns naturligtvis ännu vakanser efter de personer som valde att inte flytta med till ön. Ett stopp under visningen gjordes i Förvaltningsavdelningens lokal för konservering av kyrksilver. Här fick vi höra silverkonservator Carl-Göran Hemlin förklara lite om vad som görs där. Han berättade bl.a. om Trönöskrinet som skadats vid en brand i Trönö kyrka. Efter ytterligare några stopp bl.a. i biblioteket på andra våningen var det dags för eftermiddagsfika. Under fiket fick vi en genomgång av Malin Blomqvist om RAÄ webbsida och olika sökfunktioner. Under sökfunktionen "Fornsök" skrev hon in "Gotland och Kalkugnar". Resultatet blev 497 stycken platser på en Gotlandskarta där man sedan kunde "klicka sig in" och läsa om var och en av dessa. Därefter visade och berättade Karin Sterner om Bebyggelseregistret och dess sökfunktioner. Där finns i dag 60.000 byggnader att titta på och att läsa om. Allt från medeltida kyrkor till modern stadsbebyggelse. Det är bara att gå in på www.raa.se och sedan välja vad man vill söka sig fram till. Det var ett mycket intressant och givande studiebesök som vi fick denna dag och vi lämnade inte byggnaden förrän efter kl. 15.30. Då hade vi varit där i drygt två och en halv timma!

Jag framför här mitt och övriga deltagares tack för ett givande och mycket intressant studiebesök vid RAÄ. Samtidigt passar jag på att gratulera Anders Jolby till sin mycket engagerade och kunniga personal.

GUNNARTRENNESTAM

Historia och fakta

Arbetet med att skapa dagens RAÄ startades av Gustav II Adolf år 1630 med Johannes Bureus, en av 1600-talets mest framstående runforskare, som första chef för detta arbete. Hans resor och anteckningar blev sedan grunden för 1600-talets forskning kring fornminnen och, i förlängningen, till våra dagars kulturmiljövård.

Under 1930-talet reformerar riksantikvarie Sigurd Curman kulturmiljövårdens organisation och 1938 blir man ämbetsverk och får sitt namn.

Riksantikvarieämbetet blir en statlig myndighet 1975.

Inger Liliequist är riksantikvarie och chef för RAÄ sedan 2003.

År 2005 beslutade regeringen att flytta RAÄ till Visby och i dag finns här ca 80 anställda på plats. Den siffran borde egentligen, enligt regeringsbeslutet, vara 140.

Första spadtaget togs den 1 november 2006 och den 1 oktober 2008 var hela byggnaden klar för RAÄ inflyttning. Riksställningar (RU) hade då redan flyttat in 10 månader tidigare.

Byggnaden omfattar ca 10.000 kvm varav RAÄ nyttjar 5.000 kvm och RU 3.000 kvm. Resterande yta är gemensam och för teknikutrymmen. Byggnaden är uppförd i prefabricerad betongstomme och betongelement i fasad samt stora glasade fönsterband. Bjälklagen bärs upp av stålbalkar som vilar på betongpelare. Innegårdens ytterväggar och vissa delar inomhus är klädda med sibirskt lärkträd.

Framför entrén står konstverket "Troja" som är skapat av konstnären Juri Markkula. Detta konstverk, som i mina ögon är en container som skiftar färg likt en kameleont när man betraktar den, skall ge associationer både till sjötransporter och förflyttningar, men också till ett rum för samlande, bevarande och kunskap. En trojansk häst med oförutsägbart innehåll.

SB med sin kanon

Sancta Barbara till Boden

Så var det då dags! Beslutet om att överlämna vårt Sancta Barbarastandar till Artilleriregementet i Boden skulle genomföras.

Uppdraget skulle egentligen ha utförts 2007, när Bodenartilleristerna jubileumsfirade för 30:e gången, men av olika anledningar gick inte det att genomföra då. Att det blev jag som fick genomföra uppdraget har möjligen en poäng i att det också var jag som införde detta standar vid vårt 10-årsjubileum 1995.

Samling i gymnastiksalen var beordrad till kl. 17.00 där deltagarna efter inledande "mingel och surr" fick order om att ställa upp i respektive Rote för avlämning till Höga Rådet. Rote motsvarar det vi kallade Legion vid vårt tidigare firande och Höga Rådets motsvarighet var då 7-pundarna. I en kraftfull och invecklad procedur genomfördes sedan avlämning och ceremonidelarna i firandet. Eftersom internationella åtaganden är en huvuduppgift för FM idag så genomfördes hela ceremonidelen på engelska. I alla fall på "svengelska"! Ledordet för hela firandet var "Operabilitet" som naturligtvis även det har koppling till internationella åtaganden. I mitt tycke en "ståndsmässig och väl genomförd ceremoni" med ett ståtligt arrangemang med olika fanor och standar samt en genomtänkt medaljutdelning. Det var även kul att upptäcka att det fanns delar i ceremonierna som med all säkerhet har influerats från A 7:s tidigare firande.

Förflyttning till utgångsläge för middag beordrades och platserna skulle vara intagna kl. 18.49. Stämningen steg mycket snabbt vid borden eftersom både öl och snaps stod på sin plats intill förråten redan från början. Dessutom hade alla rotar egna visor som naturligtvis skulle framföras. Min rote, den Bruna, hade givetvis en med "operabilitet" i texten. Sankta Barbara uppenbarade sig som

sig bör under middagen. I stället för att, som jag vant mig vid vårt firande, få höra "Sancta Babbens" ljuvliga stämma hördes plötsligt "Lill-babs" framföra en hälsning. Hon ringde ifrån Egypten tror jag och beklagade att hon denna gång inte hade möjlighet att delta. "Lill-babs" var på plats i Boden för första gången år 2007 vid deras jubileumsfirande. Det tog alltså 30 år att få henne till Boden medan "Sancta Babben" var betydligt snabbare i tillslaget när det gällde vårt firande. Under middagen hölls flera tal av inbjudna gäster från grannförband, den svenska försvarsindustrin och från en av representanterna från det norska artilleriet. De var de enda två utläningar, mig själv borträknad, som deltog vid firandet.

Standaröverlämning

Under den senare delen av middagen påannonserades "representanten från utlandet Gotland" och det var då dags för mig att överlämna standaret och övriga saker till Sankta Barbara Höga Råd (SBHR). Den som tog emot våra "regalier" var Fyrmästaren i Höga Rådet, kvällen högste befälhavare och till vardags C Artbat, Thomas Hultmark. Utöver standaret överlämnade jag en röd basker, ett av 7-pundarnas gröna ordensband, dagbefälsbrickan med vitt sidenband som tidigare bars av Sancta Barbara Legions Styckjunkare, Sancta Barbaras LegO-pärm samt 15 stycken Sancta Barbaramedaljer i "guld". Under överlämnandet förklarade jag att A 7 Kamratförening hade tillsammans med SBHR kommit överrens om att standaret skall vid framtida firande föras under ceremonin av standarförare som SBHR utser. Standarföraren skall naturligtvis bära den röda baskern, vaktbrickan och det gröna ordensbandet. Om han sedan genomför sitt uppdrag på ett, enligt SBHR, förtjänstfullt sätt kommer han att tilldelas en av de överlämnade medaljerna för sin insats. Under över-

Standaret överlämnas till Fyrmästaren

lämnandet reste sig alla från middagsbordet och uttryckte sin uppskattning för att dessa saker överlämnades till Bodenartilleristerna. Det jublades även en hel del när jag önskade att 7:an, som är fastsydd på det gröna ordensbandet, naturligtvis skall få alla att minnas A 7 men att 7:an även får påminna alla artillerister om våra andra 7 nedlagda artilleriregementen däribland, hur konstigt det än låter, A 8 i Boden.

Salutskjutning

Efter en kort paus med ett besök i baren och lite snack med ”gamla kollegor” var det dags för salutskjutning och ett påkostat fyrverkeri. Sedan genomfördes ett ”spex” i samma lokal där vi ätit. Utan att någon förklarade eller berättade om det som framfördes var det naturligtvis omöjligt att hänga med i alla turerna. Men att det genomfördes proffsigt var lätt att se och att det innehöll många ”poänger” förstod jag av alla skratt och applåder.

Kvällen avslutades i Artillerimässen och där var det många både äldre och yngre artillerister som framförde sitt tack och hälsningar till oss A 7-are. Många sa att de saknade det goda samarbete och den fina kamratskap som alltid funnits mellan Bodenartillerister och Gotlandsartillerister.

Firandet genomförs under ”sub rosa” vilket innebär att jag inte får berätta vad jag varit med om vid firandet men det jag här återgivit och det som bilderna visar tror jag ligger inom det tillstånd jag fått av Fyrmästaren.

Både SBHR, C Artreg och övriga Bodenartillerister vill gärna att A 7 Kamratförening deltar i framtida firande.

GUNNAR TRENNESTAM

I standarmarchen är vi med nästa år

Stående ovationer efter överlämnandet

Salutskjutning

Nils-Folke Eriksson, Mats Slesgård, som kom från sitt "nya regemente" Ing 1 i Eksjö, i samtal med dagens yngsta deltagare Mats Lindvall framför flottiljens båtar.

Kamratmöte vid AMF 1 den 24 april

Det blev ett perfekt arrangemang i strålende solsken och 20 grader varmt men, tyvärr, med endast 18 deltagare. Nåväl vi som deltog hade det i alla fall jättebra.

Efter lunch i militärrestaurangen gjorde vi ett 2 timmar långt studiebesök vid 4. Ytstriflottiljen ombord på korvetten Gävle. Vi fördes, av vår oerhört duktiga guide Lt Johnny Björklund, genom alla skrymslen och vår från för till akter och från bryggan ner i maskinrummet. Stabschefen övlt Leif Eriksson berättade därefter under ca. en timma om amfibieregementets uppgifter och utveckling på ett intressant och medryckande sätt. Eftermiddagen avrundades med lite "förbrödring" över några öl m.m.

Under kvällen och nattens första timmar åt vi en underbar tvårättersmiddag på Berga slott och fick även en guidning på slottet innan vi intog vårt kaffe med avec. Klockan var över 02.00 när man "kom omkull"!

Jag tackar alla inblandade vid AMF 1 och 4. Ytstriflottiljen för att vi fick komma!

GUNNAR TRENNESTAM

I värpliktmässen ombord på Gävle lyssnade Anders Nilsson, Olle Gardell, Lars "Olen" Olowsson, Hilding "Tufften" Nilsson och Åke Nordgren uppmärksam till vår guide.

Mingel på inre slottsgården. Slottskapet i bakgrunden.

Middag och bal på Karlbergs slott den 25 april

Som medlem i P 18 Offkassa hade jag bestämt mig för att efter studiebesöket vid AMF 1 även delta i, den av offkassan sponsrade, vårbalen vid Karlberg. Vi var ett antal artillerister som vid nedläggningen av A 7 och A 7 Officerssällskap (som då motsvarade P 18 offkassa) sökte och fick medlemskap i offkassan. Förutom min fru Eva så följde även Björn Wizén med hustru Lena med upp till Stockholm.

Denna vårbal hade verkligen tilltalat många f.d. officerare och givetvis även ännu aktiva officerare.

Vi var 137 som deltog och det var en siffra som ordföranden Lars Permedrud var mycket nöjd med.

Alla tyckte det var jättetrevlig och roligt att så många deltog och förhoppningar om att detta arrangemang skall upprepas var det många som tyckte. "Vi framför vårt tack till arrangörerna och äras den som äras skall, som Roland von Bergen sa, jag är ju nämligen chef över Per Hult!"

GUNNAR TRENNESTAM

Det var hög stämning vid vårt bord där vi även hade sällskap av Kurt Nysell och hans hustru Laila samt kvällens äldste deltagare Carl-Christer Hjort.

Segrarna i Militärmästarna Motor 1970 segeant Anders Nilsson och rustmästare Åke Dansell

Undertecknad och Anders Nilsson tävlade flitigt på 70-talet i Militärmästerskap Motor (MM). Om detta handlar mitt lilla bidrag och jag skriver om vår första framgång och citerar en tidningsartikel från Strängnäs 1970 så att det inte blir för mycket "ljug": "SÄRSKILJNING TILLEGREPS I MILITÄR SM MOTOR 1970"

Nio små klossar avgjorde militärmästerskapen i bil vid P10 i Strängnäs 1970. Efter nästan en hel natts orientering var två ekipage prickfria, ett från A 7 Visby och ett från P 4 Skövde. Man fick anordna ett särskiljningsprov. De tävlande körde terrängbil 903, "Valpen", och Åke Dansell A 7, körde omkull klossarna nästa dubbelt så snabbt som G. Karlsson från P 4. Provet gick på en inhägnad kvadrat. De två 0-prickiga ekipagen fick 30 sekunder på sig att studera provgårderna. Kartläsaren höll till utanför markeringen, men hade full rätt att dirigera kamraten vid ratten. Gotlänningen Åke Dansell fick omkull de nio klossarna på 2,18 sek. Hans medtävlande G. Karlsson från P 4 höll på i 4,10 sek.

Lätt orientering

Orienteringen var för lätt, menade kartläsaren Anders Nilsson i det segrande ekipaget från A7. Men tiderna var knappa och det gällde att "stå på". Gotlandsduon Dansell/Nilsson har inte samma möjligheter till träning som sina kolleger på fastlandet. Det körs inga militärtävlingar på Gotland. "Vi har käm-

pat ihop några år och det känns skönt att vinna en sådan här tävling. Vi är även med i civila sammanhang och representerar då Gotlands Motorförening". Ett Strängnäsekipage, Jan Åkerman/Hans-Erik Sylvan från Milostaben, kom fyra trots två avåkningar (det hade förresten många bilar). Sylvan är en skicklig kartläsare och håller sig alltid väl framme i civila SM-tävlingar.

Till den tidningsartikeln från Strängnäs har jag min egen kommentar: Nämnde Sylvan var en känd profil även på Gotland eftersom han deltog i en del civila tävlingar här dessutom var han reservofficer vid A 7. En poetisk ådra har f.d. arméteknikern Alf Jönsson A 7, som efter våra äventyr på fastlandet skrev vidstående betraktelse.

Eventuella kommande artiklar skulle kunna komma ur dessa tidningscitater:

- A 7 ett förband man talar om. Vid Militära Mästerskapen motor 1972, vann duon Dansell/Nilsson för andra gången.
- Tredje titeln till gotlänningar. Militärmästare bil 1974, blev gotlänningarna fj Åke Dansell och lt Anders Nilsson A7, som vann överlägset.
- A 7 går att lita på i bilorientering. En kapten och en fanjunkare på A7 har 1976, blivit Militärmästare i motorfälttävlan för fjärde gången.
- I hållande ösregn i Göteborg, visade Åke och Anders bara baklyktorna för sina konkurrenter. Suveränt. A 7-duon vann för 5:e året 1978.

ÅKE DANSELL

Tillägnad

Militärmästarna 1970

Okrönte kungar finns det, men A 7: s de är bäst, är bäst i hela Sverige - det borde bli en fest. Med Åke bakom ratten och Anders strax bredvid om mästarvärdigheten det knappast var nån strid.

De kunde inte falla - men kämpa kunde de på isbelagda slingor de vilt fram stormade. De sladdade och bromsade, i 100 fram de for och bönderna i trakten de stod på garn' och svor.

Men farten höll de uppe - de tog Guden i sin håg. ren vid första TK, de timmar före låg. De ökade och ökade, när målet det var nåt så trodde säkert båda att vinst de hade fått.

Men denna svala afton fler dårar ute var som spika alla skärmar, så segern var ej klar. Besvikelsen var gruvlig och Anders svor en vers skall jag nu missa titeln trots en jävla pärs.

Men Åke Bakom ratten, beslutsamt ordnar allt han visade förmågan, att hålla huvet kallt. Med gasen uti botten, varenda pinne föll ett under må det vara att bilen bara höll.

Tre avslappnade tävlingsdeltagare Tobbe Holmberg, Ulf "Småland" Karlsson och Olle Håkansson.

Sancta Barbara och Mortimer

6 december 2008 genomfördes firandet av Sancta Barbara. Som vanligt var det nya utmaningar för kommittén där undertecknad, Sylve Nilsson och Mats Lagerqvist stod för arrangemanget. Det var nionde gången vi firade Sancta Barbara i föreningens regi.

Bara 15 deltog i tävlingen! Det kunde ha

varit åtskilligt flera eftersom grenarna nu inte är så avancerade och krävande. Fast skall man gå segrande ur striden krävs det ju lite vilja och tävlingsinstinkt i alla fall. I middagen deltog 29 stycken varav 7 var kvinnor.

Mortimergrenarna

Ett skriftligt prov med artilleri- och hem-

värnsfrågor. Det var inte lätt så det blev en hel del diskussioner under dagen, Carl-Arne Malmberg och Mats Runander stod i en klass för sig.

Vapentjänst omfattande Gotlands socknar!?

Det såg lätt ut när deltagarna skulle skjuta med blåsrör på en Gotlandskarta och sen tala om i vilken socken nålen hamnade. Vissa, t.ex. som skytten Ulf Karlsson satsade på

	Kast	Plac	Skytte	Plac	Teknik	Plac	Prec	Plac	Ori	Plac	SoldU	Plac	Tot	Slutplac
Mattias Bendt	1,00	2	4	2	1,34	1	12,05	9	24	12	16	4	30	1
Leif Svensson	1,58	14	3	3	3,19	2	-8,20	6	18	1	15	5	31	2
Kjell Jonsson	1,45	11	3	3	4,50	8	-2,20	2	23	10	17	2	36	3
Mats Runander	1,10	3	0	15	4,31	6	-10,92	8	18	2	17	2	36	4
Carl-Arne Malmberg	1,39	10	2	7	4,30	5	16,50	12	21	6	18	1	41	5
Stefan Melin	1,29	7	1	9	3,24	3	26,00	13	20	4	15	5	41	6
Ulf Karlsson	1,16	4	1	9	5,27	12	-3,40	4	22	8	10	11	48	7
Olle Håkansson	1,28	6	1	9	5,13	11	44,30	14	21	5	15	5	50	8
Kennet Broström	1,19	5	2	7	4,51	9	-3,00	3	29	15	10	11	50	9
Björn Wizén	1,53	12	3	3	4,21	4	-13,20	10	23	11	11	10	50	10
Göte Pettersson	1,56	13	1	9	5,01	10	6,80	5	20	3	10	11	51	11
Anders Nilsson	2,06	15	3	3	4,39	7	15,80	11	21	7	14	8	51	12
Östen Sjöblom	1,30	8	5	1	6,03	14	-10,60	7	27	14	14	8	52	13
Torbjörn Holmberg	0,28	1	1	9	5,36	13	84,00	15	23	9	10	11	58	14
Elisabeth Kimell	1,37	9	1	9	7,00	15	1,80	1	27	13	8	15	62	15
Snitt	1,30		2,07		4,52		10,38		22,47		13,33		45,80	

Övningsledaren Sylve Nilsson övervakar Tobbes fotbollskunskaper!

”ett säkert kort”, Fårö, men det gäller att träffa också! Ja som ni förstår var det inte Ulf som vann den här grenen det gjorde Östen Sjöblom.

Avståndsbestämning genom stegning i gamla matsalen. Alla undrade vad Tobbe höll på med när han lade sig på magen och mätte avstånden med utsträckta armar. ”Det blir på centimetern”, sa Tobbe och kom sist med 84 meter fel. Elisabeth Kimell var överlägsen med en felmarginal på 1,8 meter. Där fick ni gubbar!

En fotbollsorientering i lugnt tempo där det gällde att ta sig runt banan med så få tillslag som möjligt och självklart på kortast tid. Leif Svensson vann tätt följd av Mats Runander Sätta upp en radio och göra ett förbindelseprov var ju ingen konst! De flesta lyckades galant men bäst var Mattias Bendt. Precisionskast med pil upp till 200 poäng så fort det går. Ingen konst för Tobbe som nog har tränat på den här grenen, tiden blev 28 sekunder och var i ”särklass”!

Efter tappert kämpade och bästa förmåga kunde slutligen, lite överraskande, Mattias Bendt koras som segrare före tvåan Leif Svensson och trean Kjell Jonsson. Efter dusch och ombyte till lite finare stass väntade vi in tillkommande deltagare samt vidare transport till Suderbys.

Salut

Vid stridsvagnsgaraget på Tofta skulle den sedvanliga saluten till Sancta Barbaras ära skjutas. Skulle det smälla i år? Jajamän! Två snabba och ljudliga skott avfyrares och firades med ett fyrfaldigt leve och hurrarop.

Uppsittning i bussen igen!

Varm glögg väntade vid framkomsten till Suderbys. Efter lite minglande satt vi oss till bords och åt en utsökt middag. Självklart hördes ”Glaset vi höjer ...” och en hel del andra snapsvisor. Tal hölls av Carl- Arne Malmberg m.fl. Stämningen var på topp och som vanligt är det alltid kul att träffa gamla vänner och prata gamla minnen. Efter midagen gick vi upp till mässen i den gamla herrgården för kaffe med tillbehör samt prisutdelning och avslutningsvis utdelning av Barbaraaktierna. Som vanligt dignade prisbordet så att nästan alla fick något med sig hem. Jag tackar här våra ständiga sponsorer, Mats Runander och Björn Håkansson. Efter detta var det dags för vickning och vid midnatt bar det av tillbaka mot Visby. Jag framför även här mitt tack till alla som deltog, samt hoppas, att alla NI som deltog och alla NI som inte deltog kommer till årets firande som genomförs vid Försvarsmuséet i Tingstäde den 5 december.

Ordföranden, Anders Nilsson, har lovat att kamratföreningen bjuder på årets middag! Så ställ upp – vi måste åtminstone kunna dubblera förra årets deltagarantal. Mortimertävlingen sker även den i Tingstäde vilket medför att det blir en lite lättare tävlingsform utan behov av dusch efteråt så vi hoppas på stort deltagande i tävlingen.

Välkomna till 2009 års Sancta Barbarafirande i Tingstäde den 5 december.

GÖRAN KARLSSON

Anders Nikker har skickat in denna visa som framfördes vid A 7/Lv 2 Kamratförenings vårmiddag den 15 april 1972. Om det finns någon som har något att berätta om denna middag skulle det vara kul att få reda på det. T.ex. vem har skrivit texten?

GUNNAR TRENNESTAM

A7/Lv2 Kamratveisä m/60-68 (Mel: Massgaisten)

Asjaukamrater! Håir lains vör pratar,
um gamble teidar, päukar i det.
Älste av gubbar to seine nubbar
bak Tuftnäs stubbar hundre u tre.
Å tar u tollar har di smäll av.
Toll'n u Oll'ar fylgt sum en slav.
”Vaim kund da ane at en käulbane
nästen nå nar ti Mass!”

Mubilisering. Vicken exering!
Nolltæuar gick ei trav u galupp.
Nöie am'sjonen: explosisjonen
skaked kanonen, ande u krupp.
Havremotorar, kusk för- u stangg-,
för motorförar mä mankemang
Nå har fat veike. Teidar jär sleike!
Teiden jär krass, bivass.

Marsängens buskar hugsar än kuskar.
Allhageböisen läurar där än:
Homar ei skogen langt ifrån krogen.
Skämningebacken minns дәu mein vän.
”Var sto ja vakt?” u ”När halt han takt?”,
”Va var de 'Themis' hade för frakt?”
”Sleike karteschar, di gärde bräschar,
stäure sum häul pa dass!”

Int vör biklagar biredskapdagar,
ettarat hugs lains näsklut dei var.
Spit ei a byttä,
skit ti u flytte hail divitsjon ei jengasens dar.
Ellveiar sum ei luften slar häul.
Välkumne mei! Nå ska vör ha käul!
Vör skall ”ellveire”, glädjen exere,
eldråiri star pa pass.

Gevärsvisitation

- Ska du spela i matchen i eftermiddag?
- Jajamen!
- Vilken plats, har du i laget?
- Center.
- Hur tror du det går?
- Vi tänker vinna!
- Det är klart, men tror du att det går?
- Det måste man tro. Tror man inte på seger, kan man lika gärna låta bli att spela! Kommer du och hejar på oss?
- Nej, jag har inte råd.

Fotbollsspelaren hette 112 Cederkvist. Han talade gotlandsdialekt och gav intryck av att vara en lugn person med stark vilja. Den intresserade kompisen var 148 Holm, vars dialekt röjde att han var smålänning. Han hade lockigt hår under den bruna båtmössan och verkade att ha ett livligare temperament än Cederkvist.

Samtalet fördes på A 7:s kaserngård i Visby en vacker lördagsförmiddag i september 1948. Närmare bestämt uppehöll de sig på den uppgrusade pjäsplattan i hörnet mellan vägen som gick till exercishuset och vägen som gick till kasern två och kasern tre. Ett fyrtiotal rekryter ur femte batteriet höll på med att göra materiellvård på sex artilleripjäser. Mannarna var klädda i kronans ljusgrå linnekläder.

Pjäserna var inte kanoner utan haubitsar. Skillnaden var att en haubits hade kortare eldrör i förhållande till grovleken. Det hade de här grabbarna lärt sig för länge sedan, under de mer än tre månader som de legat inne. Haubitsarnas eldrör pekade åt söder. I den riktningen låg kasern två, som var förläggning för första batteriet (befälsskolan) och tredje batteriet (malajerna). Bakom kasern två låg kasern tre, som var bostad åt Lv 3 G, det vill säga Gotlandskontingenten av Kungl. Stockholms Luftvärnsregemente.

I motsatt riktning på andra sidan vägen låg tygverkstaden och väster därom markan, gymnastiksalen och kasern ett, i vilken fjärde och femte batterierna var förlagda. Kasern ett var en ståtlig byggnad med tegelväggar och grönmålat plåttak. Framför stod några träd och sträckte sina grenar mot skyn, liksom i stram givakt. De här femtebatteristerna hade dock ingen känsla för sin kaserns arkitektoniska skönhet. Detta framgick av en visa diktad av en värnpliktig på batteriet, där första versen lød:

*Jag här om A 7 vill sjunga en visa
och vi börjar med deras kasern
den är ju uppbyggd utav bara tegel
och den är snarlik en gammal kamel.
Men den blir bäst när på avstånd man ser den
ja helst så långt som det möjligen går
och därför vill jag dig upp mana broder
att du bör inte för nära den gå.*

Militärtjänsten bjöd på bra och dåliga dagar. Lördagsförmiddagens materiellvård räknade mannarna som en bra dag. Visst var det ett lortigt jobb att göra pjäserna rena och man smutsade ner både händerna och kläderna. Men vad gjorde det. Linnekläderna var kronans och fick bytas en gång i veckan och händerna gick att tvätta. Vad som hade större betydelse var att disciplinen inte var så sträng under materiellvården som annars. Man kunde nästan känna sig som civil. Visserligen tillät bestämmelserna endast "samtal med låg röst i frågor rörande tjänsten", men den bestämmelsen var det inte så noga med, utan man pratade om allt möjligt. För resten var det bara några furirer som hade uppsikt över grabbarna under materiellvården, och de flesta furirerna var hyggliga. Artillerikårens kaserngård var en värld för sig, effektivt avgränsad mot världen utanför genom ett högt nätstängsel. Kasernvakten var en flaskhals mot omvärlden som noga

kontrollerade all ut och inpassering. Inne på området reglerade klockan på matsalsvägen såväl tjänst som fritid mellan reveljen i ottan och "tystnaden" vid sängdags. Om inte matsalsklockan stämde överens med radions fröken ur var det matsalsklockans minutvisare som gällde.

Sommaren var slut, men solen sken härligt varmt i alla fall. Grabbarna gladdes åt att veckohelgens ledighet var förestående. Man räknade med att matsalsklockan skulle markera att ledigheten började klockan elva. Visserligen slöt inte tjänsten officiellt förrän klockan fjorton, men man brukade bli fri klockan elva ändå. Mellan elva och halv ett hade man frukostrast. Tjänsten mellan halv ett och två brukade bli indragen. Befälet ville förstås ha fritt de också.

Medan mannarna med var sin trasselsudd i näven gjorde haubitsarna rena och småpratade, ägnade de också en tanke åt vad de skulle göra under helgen.

112 Cederkvist tänkte mest på eftermiddagens fotbollsmatch. Han spelade i AIK:s A-lag och i eftermiddag skulle de möta arvfunden Gute. Matchen var en av de viktigaste i serien, det kunde man säga redan nu, fastän serien inte var stort mer än påbörjad. Vann AIK hade laget stora chanser att kämpa sig fram till seriesegern. Men fick man släppa ifrån sig båda poängen till Gute, kunde man troligen skrinlägga alla förhoppningar på att vinna serien.

Klockan tre skulle matchen börja. Blev man fri klockan elva hade Cederkvist alltså god tid på sig att ta lunch (eller andrafrukost som man sade i det militära), göra toalett, byta kläder och promenera ner till Gutavallen. Nu var det förstås inte absolut säkert att man blev fri klockan elva. Men även om man skulle få tjänst ända till klockan två som schemat föreskrev, så skulle Cederkvist gott och

väl hinna vara på Gutavallen i tid.

Klockan var strax elva. Furirerna gav order om att man skulle avsluta arbetet och lägga på kapell och presenningar på haubitsarna. Troppchefen, löjtnant Karlgren, kom ut till pjäsplatsen. Det var en lång, magerlagd karl, med långt ansikte och tillbakakammat hår. När han kom lufsande med något framåtlutad överkropp, påminde han om en häst. Bland de värnpliktiga gick han också under namnet "Hästen".

Löjtnanten gav order om uppställning. Detta förvånade grabbarna, ty efter materiellvården brukade det alltid vara enskild förflyttning, till förläggningen. Man anade att det var något jäkelskap i görningen, när man marscherade bort till uppställningsplatsen. Och mycket riktigt. Efter det att troppen gjort halt och vänster om gav löjtnanten denna order:

-För fortsättningen av dagen gäller:

Gevärsvård. Första visitation klockan tretton. Anser ni att ni inte hinner få era gevär klara på tiden mellan tolv och trettio och tretton, får ni jobba under frukostrasten.

- För dem som inte får sina gevär godkända klockan tretton kommer det att bli ny visitation senare. Ingen blir fri förrän han gjort ordentlig materiellvård på sitt gevär och fått det godkänt. Höger och vänster om marsch! Grabbarna lät undslippa sig en och annan svordom, när de sprang bort från uppställningsplatsen. Femton gånger värre blev det när de kom upp på sina respektive logement. Med svenska språkets grövsta kraftord uttryckte de sin åsikt om tjockskalliga befäls idiotiska påhitt för att plåga stackars rekryter.

Jobba på rasten! Man hade väl aldrig hört på maken. Det kunde aldrig bli tal om någonting sådant. Åtminstone inte på Cederkvists lucka, för där fattade grabbarna majoritetsbeslut om att ingen skulle röra sitt gevär förrän klockan halv ett.

Logementet som Cederkvist låg på var ett av de mindre. Här fanns sju sängar. Annars var det normalt med tolv man på varje lucka. Det enda som satte lite färg på förläggningen var de blå- och vit-rutiga sängöverkasterna, Annars gick allt på luckan i en gråbrun färgton som inte skapade någon hemtrevnad. Cederkvist var lite orolig för att han inte skulle hinna i tid till matchen. Men den oron var nog överflödig, så han sig själv. När klockan var ett var det ännu två timmar kvar tills matchen skulle börja. Hade han tur fick han sitt gevär godtaget vid första visitationen. I annat fall skulle nästa visitation antagligen bli en halv timme senare och då var det ännu god tid.

Hur som helst så vågade han inte röra sitt gevär förrän den avtalade tiden var inne. Att bryta mot det beslut som grabbarna på luckan fattat, skulle av dem tolkas som fjäsk för befälet, och det var då sannerligen inte tillrådligt under nuvarande omständigheter. Det visade sig snart att tiden mellan halv ett och ett var för kort för att man skulle hinna

med att göra ordentlig materiellvård på gevären. Det fick bli som det kunde. De delar som man inte hann med att göra ordentligt rena torkade man av som hastigast med tras-selsudden och så fick det duga.

Grabbarna höll uppsikt ner över kaserngården medan de jobbade med gevären. Snart kunde de konstatera, att allt befäl utom furirerna hade åkt hem.

- Då får vi nog gevären godkända vid första visitationen allesammans, så man till varandra. Furirerna vill förstås bli fria så fort som möjligt de också, och det enklaste sättet för dem att bli det är ju att godkänna alla gevär vid första visitationen.

Men grabbarna misstog sig. När furirerna stod i korridoren och visiterade gevären klockan ett, stod de annars hyggliga furirerna inte att känna igen. Det var inte stort mer än hälften av de värnpliktiga som fick sina gevär godkända. Bland dem som fick sina gevär kasserade var Cederkvist. Detta förvånade honom inte, ty geväret var verkligen dåligt rengjort. Den verkliga kallduschen kom dock när furirerna meddelade, att nästa visitation skulle bli först klockan tre. Cederkvist sa, att han måste vara på Gutavallen klockan tre för att spela en viktig fotbollsmatch och anhöll om att få visa upp sitt gevär tidigare. Furirerna var emellertid obehagliga och svarade:

- Cederkvist skulle ha gjort geväret ordentligt rent, så hade han fått det godkänt vid första visitationen.

- Det var för kort tid.

- Inte om Cederkvist jobbat på rasten, som troppchefen gav order om.

Cederkvist kände sig alldeles förtvivlad och visste inte vad han skulle ta sig till. Var alla furirer fanatiska anhängare av Gutes fotbollslag, eller vad var det fråga om? Så mindes han vad lagledaren inpräntat i grabbarna i laget:

"Blir det nåt krångel, så att ni inte kan ställa upp och spela, ska ni omedelbart meddela mej, så att jag kan kalla en reserv."

Cederkvist gick till markan, lånade telefonen och ringde till lagledaren. Denne var helt oförstående och menade, att skulle tjänsten enligt schemat vara slut klockan två, så kunde det inte bli något snack om saken. Att kalla in en reserv ville han inte alls höra talas om. Han avslöt samtalet med uppmaningen: - Se till att du är på plats i god tid till klockan tre!

Den uppmaningen lugnade förstås inte Cederkvist, utan när han kom tillbaka till luckan var han jättenervös för hur det skulle gå. Han delgav kompisarna sin oro. De sa åt honom att ta det lugnt:

- Stick du iväg till matchen när det är dags. Skulle det verkligen bli visitationen klockan tre ska vi ta hand om ditt gevär.

- Så kan man inte göra! Hästen sa att ingen skulle bli fri förrän han fått sitt gevär godkänt. Lämna jag kaserne förut räknas det som smitning. Sånt får man buren för.

- Äsch, ta det inte så allvarligt. Du vet väl att

en order den ena minuten, efter några minuter av samma befäl kan ändras till nånting tvärs emot. Det ordnar sig säkert. Förresten är det väl inte hela världen att sitta i buren ett par dar. Om det nu skulle bli så. Men den risken är nog obefintlig.

På Cederkvist lucka var det bara två man som fått sina gevär godtagna. Budkavle gick mellan dem som inte fått sina gevär godkända på de olika luckorna. De fattade dagens andra majoritetsbeslut.

Det var, att man inte skulle göra någonting åt gevären utan visa upp dem i samma skick klockan tre. Kände man furirerna rätt, så var de lika angelägna som de meniga om att få sluta tjänsten så fort som möjligt. Var de kitsliga och lät bli att godkänna gevären vid första visitationen, så nog skulle de meniga svara med samma mynt och göra vad de kunde för att furirerna skulle få vara kvar på förläggningen i det längsta.

Alltså lät man gevären hänga på sänggavlar, klädde av sig på överkroppen, plockade fram tvätt och rakgrejor och gick ut i tvätt-rummet för att tvätta och raka sig.

Cederkvist skulle gärna ha velat göra sitt gevär ordentligt rent för att få det godkänt så fort som möjligt. Men han ansåg det oklokt att bryta mot det majoritetsbeslut som kompisarna fattat. Alltså gjorde han de andra grabbarna sällskap till tvätt-rummet.

När grabbarna hållit på en stund i tvätt-rummet där varmvatten var en okänd lyx stack en av furirerna in huvudet genom dörren och sa:

- Furir Nilsson har inte tid att visitera era gevär klockan tre, så ni får visa upp dem nu med detsamma i stället.

Glad i hågen tänkte Cederkvist rusa iväg för att ge sitt gevär en avputsning. Men han hejdades av en kamrat som sa till furiren i dörren:

- Det blir ingenting av med det. Har vi fått order att visa upp gevären klockan tre, så visar vi ta mej tusan inte upp dem förrän klockan tre.

Flera av de andra grabbarna instämde:

- Klockan tre var det sagt.

- Jag ger en konst i era gamla gevär! sa furiren och slängde igen dörren med en smäll. Grabbarna ställde sig på post vid fönstret och såg hur furiren kom ut på kaserngården och cyklade hem.

De förstod att han var det sista tjänstgörande befälet på troppen denna lördag. Så det skulle inte bli någon mer, visitation av gevären, utan det var bara att smörja in dem med vapenfett, så var tjänsten slut för veckan. Klockan var bara halv två, så Cederkvist skulle mycket väl hinna till Gutavallen i tid. Det blev en jämn och spännande match. Båda lagen spelade bra fotboll. AIK vann med 3-2. Cederkvist gjorde två mål, därav det avgörande fem minuter före full tid.

Osäkerhet och förändringar

Osäkerheten gäller både försvarsmaktens framtida organisation, uppgifter och utrustning men i det lilla perspektivet även vår tidskrifts ekonomi. Det blev en fin tidskrift även i år men det är frustrerande att vi ännu inte har fått ett långsiktigt beslut och därmed kan känna oss trygga med att få ekonomiskt stöd för produktion och distribution av vår tidskrift för lång tid framåt. Högkvarteret har inte insett eller vill inte inse att landets kamratföreningar utgör försvarsmaktens största och enda! supporterorganisation med kontaktytor i alla samhällsskikt. Det är dumsnålt att inte stödja denna supporterklubb, det torde vara nålpenningar i den totala försvarsbudgeten. Med denna osäkerhet som bakgrund vädjar vi fortsatt om frivilliga bidrag till vår tidskriftsfond.

Förändringar gäller bl.a. museet i Tingstäde och kasernområdet på Visborgsslätt. När denna tidskrift kommer ut är det f.d. spannmålmagasinet i Tingstäde ombyggt till museum med museidelar på våning två och tre och cafeteria / sällskapsutrymmen på bottenvåningen. Den 11 juli sker den högtidliga invigningen. I sällskapsutrymmet kommer varje kamratförening disponera utrymme för vitrinskåp, tavlor, möbler mm.

Förändringar gäller i högsta grad kasernområdet, som nu är en gigantisk byggarbetsplats. I praktiken blåser man ut kaserner och kanslihus och det är egentligen bara ytterväggar och golv som behålls. Kanslihusets vackra fasad mot kaserngården är dold bakom en fyrkantig låda av glas och betong. Avsikten var inledningsvis att behålla åtminstone mässvåningen i kanslihuset, men byggnaden var så infekterad med kreosot att det av miljöskäl inte var möjligt. Runt årsskiftet monterades Lv 2 stolplada ner, den uppfördes 1986 som väderskydd åt vår dyrbara lvmateriel.

Kommande försvarsbeslut och vad som skall hända med Toftafältet har livligt debatterats i pressen. Fyra år efter P 18 nedläggning hävdade flera debattörer att vi åter bör ha permanent militär närvaro, utöver hemvärnet, på ön och i inriktningspropositionen som regeringen framlade i mars stod det bl.a. att ett kompani med stridsvagn Leopard skall grupperas på ön och det får då också som följd att Toftafältet fortsatt i Kronans ägo kommer i ett annat ljus. Vi får avvakta kommande försvarsbeslut men det ser onekligen ljusare ut för försvarsmakten än det gjort på länge. Är neddragningarnas tid förbi?

Som framgått av vår verksamhetsplan planerar vi en dagsutflykt till norra Gotland lördag 30 maj och en resa till Halmstad och Garnisonens dag 3-6 september. Medlemmar i Lv 2 kamratförening får separat information med detta utskick. Medlemmar i A 7, P 18 och KA 3 kamratföreningar erbjuds delta i båda resorna. Kontakta mig på 0498-26 40 15 för information senast 26 maj.

Styrelsen tillönskar alla en fin vår och sommar och avslutar med den ständiga uppmärksamheten: Kom ihåg att anmäla adressändring till sekreteraren! Du riskerar annars att missa våra fina tidskrifter.

RUTGER EDWARDS

Styrelse

Ordförande	Rutger Edwards
Vice ordförande	Fredrik Hård af Segerstad
Kassör	Torsten Enström
Sekreterare	Börje Kavhed
Ledamot	Ingemar Fransson, Kjell Pettersson, Åke Nannsjö

Representanter i Gotlands Försvarsmuseum

Kjell Pettersson, Sven-Ove Svensson

Uppskattad lunch med militärattaché

14 medlemmar mötte upp på restaurang Hwitstjärna den 16 april till vårens föreningsmöte. Det är att beklaga att inte fler medlemmar hörsammar våra kallelser till trivsamt samvaro när vi hittills alltid haft så kvalificerade föredragshållare.

Till träffen hade vi inbjudit f.d. P 18-officeren överste Anders Ek, som kåserade över sin tid som militärattaché i Washington 2003-2006. Eventuella fördomar om att diplomati handlar om cocktailpartyn var efter kåseriets slut helt borta. Istället är tjänstgöringen präglad av högt tempo ofta även på

kvällar och helger. Visserligen blir det en hel del middagar och träffar i större och mindre sällskap men det ligger i sakens natur då en viktig del av tjänstgöringen är att knyta kontakter med kollegor från andra länder.

Arbetsuppgifterna för en attaché är bl.a. underrättelseinhämtning, att vara en länk mellan försvarsmakten i Sverige och USA (bl.a. förbereda besök från Sverige), industristöd (t.ex. är en stor del av komponenterna i JAS 39 Gripen amerikansk) och att vara en del av den svenska ambassaden i USA. Ungefär 40 gånger per år skall attachén författa en rapport av varierande längd och omfattning och sända till beställaren, ofta Högkvarteret.

Vi fick också klart för oss att det är ett familjeuppdrag, medföljande partner har ett stort och viktigt uppdrag inte minst när det gäller förberedelser för och genomförande av middagar och träffar. Det är alltså ingen uppgift för en ungkarl.

RUTGER EDWARDS

Tidskriftsfond

Den ekonomiska framtiden för tidskriften är osäker. Alla frivilliga bidrag mottages därför tacksamt. Hur stort bidrag Du vill lämna bestämmer Du själv. Sätt in Ditt bidrag på Kamratföreningens plusgiro 61 07 90-8, ange "Tidskriftsfond" på talongen. Styrelsen framför sitt stora tack till Patrik Evergren, Evert Englund, Ingemar Gutenberg, Johan Sundman, Kenny Gårdspång och Rutger Edwards för generösa bidrag. Följ deras goda exempel!

In memoriam

Kapten Hans Gärdeklev avled den 25 mars 2009 i en ålder av 58 år. Hans föddes den 12 september 1950 i Norrköping med efternamnet Nilsson. 1 mars 1978 tog han familjenamnet Gärdeklev.

Hans anställdes tillsammans med fem kamrater, alla rekryterade vid Lv 2, som furir 28 augusti 1971. Av de sex furirerna har tre stycken lämnat oss i alldes för unga år. Hans 2009, Jan Permerud 2003 och Håkan Norberg 2008.

Hans utnämndes till P/sergeant den 11 november 1973 och kommanderades till kompaniofficersutbildning vid AKS (Arméns kompaniofficersskola) i Uppsala tiden 14 oktober 1975 till 26 augusti 1976 och utnämndes till K/fänrik från den 26 augusti. Kaptensutnämningen kom 1 juni 1983 i samband med att NBO (Nya befälsordningen) infördes.

Hans tjänstgjorde på trupp fram till sommaren 1989 på befattningar på lvplutoner och skolplutoner. Han var under många år en framgångsrik plutonchef på system robot 70 och lvakan. Sommaren 1989 efterträdde han pensionsavgångne Knut Stenberg på befattningen som chef för grundutbildningsavdelningen i förbandsledningen och hade att handlägga bl.a. målflygärenden men inte minst planeringen av skarpskjutningar med robot 70 som nu började genomföras lokalt vid alla luftvärnsförbanden. Dessa sysslor skötte Hans på ett föredömligt sätt.

I början av 90-talet började den serie av personalminskningar med olika avgångsförmåner som genomfördes i försvarsmakten. Hans var en av de första i landet som efter beslut av Chefen för armén fick denna möjlighet och han slutade sin militära yrkesbana den 5 oktober 1992. Senare gick han in i Lv 2 reserv och genomgick i augusti 1994 truppsambandskurs för reservofficerare för att kunna krigsplaceras som sambandschef i Visbygruppens stab.

Som civil arbetade Hans först några år vid Gotlandshem och från 1994 eller 1995 till sin bortgång var han ombudsman för Hyresgästföreningen i Visby. Hans tillhörde den typ av personer som praktiskt taget alltid sprider glädje omkring sig, det var roligt att vara i hans närhet. En snabb och lustig kommentar eller en god historia låg ofta nära till hands. Han var en god kamrat och en glad garcon som vi minns med glädje.

RUTGER EDWARDS

Verksamhetsplan resten av 2008

Styrelsemöte	4 sept	18.30	Kanonen
Vårutflykt	30 maj		Norra Gotland
Styrelsemöte	26 augusti	18.30	Hwitstjärna
Fastlandsresa	3-6 september		Halmstad
Föreningsmöte	12 november	10.30	Hwitstjärna
Styrelsemöte	26 november	18.30	Hwitstjärna
Julbön	17 december	15.00	Domkyrkan

Bli medlem i Lv 2 kamratförening

Kamratföreningen står öppen för envar som har varit **värnpliktig** vid Lv 2 (Lv 3 G, Lv 2 G) eller varit **anställd** på Lv 2 eller **tilhört krigsförband** vid Lv 2 eller annan person som **visat intresse** för förbundet. Medlemskap kostar bara 50:-/år. Postgiro 61 07 90-8. Vill du ha mer information så kontakta någon i styrelsen

Lv 2 robotskott med menige Eklund som skytt och kapten Lars Rosén t.h. som kontrollant.

Roboteran började för 40 år sedan

Roboteran vid Lv 2 började för 40 år sedan med utbildningsåret 69/70 då ett infanteri-luftvärnskompani robot 69 Redeye (Rödöga) utbildades.

Systemet inköptes från USA och Sverige blev det första landet utanför USA som erhöill Redeye. Försöksverksamhet påbörjades 66/67 vid Lv 4 i Malmö och LvSS i Norrtälje/Väddö. I den gotländska krigsorganisationen ersatte inflyvkompaniet det föråldrade brigadlvkompaniet med sina 18 stycken 20 mm Ivakan m/40.

Organisation och stridsuppgifter

Kompaniet bestod av 162 man organiserade i stabstropp med stabsgroup och orienteringsgroup, trosstropp med kokgroup och pack-och drivmedelsgroup samt tre lvplutoner. Varje lvpluton om 44 man bestod av en orienteringsgroup om 6 man och tre robotgrupper om vardera 11 man. Kompaniet var lätttröligt och skulle kunna vara eldberett inom 15 minuter efter ankomst till gruppe-ringsterrängen. Robotgruppen var eldberedd inom mycket kortare tid, en robotskytt åkte normalt med en robot i knäet och var eldberedd sekunder efter avsittning. Det var rikt utrustat med sambandsmedel, det fanns 29 stycken Ra 145 på kompaniet.

Kompaniet grupperades med 2-4 km mellan robotgrupperna och var främst avsett att bekämpa luftlandsättningsföretag i farter upp till 200 m/s inom en yta av 80 kvadratkilometer och upp till 2000 meters höjd. All personal transporterades i personaltransportkärror eller person/lastbilar vilket gjorde det "personalvänligt".

Vapen och utbildning

Huvudvapnet var naturligtvis robotarna. Hur många som ingick var då en stor hemlighet. Varje robotgroup hade 10 robotar, orienteringsgrupperna i plutonerna 4 robotar och orienteringsgruppen i stabstroppen 6 robotar. Totalt på kompaniet 108 robotar. Det fanns alltså inga robotar på trossen, däremot lär det ha funnits ett antal extra robotar centralt i landet. Då orienteringsgruppernas personal även utbildades att handha robotarna kunde kompaniet momentant gruppera 13 robotgrupper. Roboten hade en målsökare, som var känslig för infraröd strålning (IR) d.v.s. målsökaren låste på målets varma delar (avgasrör, motorplåtar, jetstrålar). Den beskrev därför efter avskjutning en s.k.

Robotskjutning i Karlsborg augusti 1973.

Fr.v. Freddie Jangesäter; plutonchefen Christer Holm (kommenderad från Lv 4) och kompanichefen Leif Delén.

Strid mot luftmål med robotgroup rb 69 på Gothemhammar 1970 eller 1973. T.h. om robotskytten ses Cementas anläggning i Slite.

Robotskytt 2. plut 69/70 Rolf Segersten, Vamlingbo.

Robotskytt 3 plut 69/70 Jörgen Larsson, Klintehamn.

hundkurva mot målet och det var också orsaken till den begränsade verkan mot jetplan. Den skulle i praktiken jaga ikapp ett jetplan. Runt 1980 planerades anskaffning av ett enkelt mörkersikte till roboten som skulle möjliggöra skjutning i gryning, skymning och i månljus. Det anskaffades dock aldrig. Varje robotgrupp hade därutöver en 20 mm lvakan m/40 som var modifierad och utrustad med ett s.k. Delta-visirsikte. Den hade därför beteckningen m/40-70-2. Samtliga fyra orienteringsgrupper var utrustade med ett 8,4 cm granatgevär m/48 vilket inte sällan lockade understödda infanterichefer att utnyttja delar av kompaniet till pansarbekämpning i pansarvärnsfronter. Grundutbildning av inflvkompani skedde utbildningsåren 69/70 och 72/73. Av någon anledning organiserades Lv 2 dessa år med bara ett grundutbildningskompani trots att

skillnaden mot utbildning av system 48 var avsaknaden av stridsledningstropp och kanske något färre värnpliktiga. Kompanichefer var kapten Bo Weijne 69/70 och kapten Leif Delén 72/73. Skjutning med skarp robot genomfördes augusti 1970 på Vidsels skjutfält av menige Segersten och augusti 1973 i Karlsborg av menige Eklund. Vårt 18.inflvkompani blev det mest välövade av våra förband och genomförde fyra krigsförbandsövningar 1972, 1976, 1983 och 1988. Vid åtminstone 1972 års övning genomfördes dessutom mobiliseringsövning d.v.s. personalen ryckte in vid och utrustades vid det skarpa mobiliseringsförrådet vid Malmen norr om Ekeby. Vid samma KFÖ var samtliga traktorer splittrarna, inhyrda och röda. Traktorförarna jublade av glädje, komforten var himmelsvid jämfört med grundutbildningens militära stamtraktorer

och det gavs order om att de skulle återlämnas efter "muck" utan en skråma. Det innebar bl.a att personaltransportkärrorna backades in i skyl och maskerades medan traktorerna stod fritt och utan maskering. Vid de två första KFÖ-erna var kaptenerna Leif Delén och Anders Börjesson chef respektive ställföreträdare och fanjunkare Tage Svensson stabstroppschef. Vid KFÖ 1983 vid storövningen Ostkust stod kaptenerna Tommy Olsson och Kent Samuelsson för chefskapet och vid sista KFÖ:n hade RO/löjtnant Lars-Åke Nilsson och löjtnant Christer Ahlström tagit över. Kompaniet utgick ur krigsorganisationen i början av 90-talet. Totalt genomfördes 16 utbildningsår vid Lv 2 med robotsystemen 69, 70 och 90.

RUTGER EDWARDS

Robotgruppens traktor med personaltransportkärra.

Pjäs under eldgivning med fulltalig pjässervis; riktare, vänster och höger laddare i laddbrunnarna, vänster och höger hantlangare med patronknippen och pjäsgruppchefen t.v.

Centralinstrument m/48. Befälsutbildning 1973 vid Blåhäll. I mitten i uniform fanjunkare Tage Svensson. Vätgastuber och vindviseringsballong i bakgrunden.

Centralsikte m/48 EF med bemanning. Vid dataomvandlaren sitter sambandskarl spaningsradar och sambandskarl pluton. Målobservatören vid målangivaren t.h. Stående eldledaren och antagligen plutonchefen.

Luftvärns system 48

Utvecklingen inom teknik-och taktikområdena samt flygets explosiva utveckling, bl.a. övergång till jetdrift efter andra världskriget, framtvängde en övergång från de tunga kanon-luftvärnssystemen till modernare automatkanonsystem med eldlednings – och spaningsradarstationer. I Sverige blev det nya systemet lvsystem 48, som infördes under 1950-talet.

På Lv 2 G / Lv 2 påbörjades utbildningen på systemet 1954 och det avslutades med utbildningsåret 1974/75. Med system 48 menas här kompanier med centralinstrumentering (cig) m/48 EF. Det blir i år därför både ett 55- och 35-årsminne av system 48 vid Lv 2.

Materiel

De första 40 mm pjäserna m/48 levererades till Lv 2 G 1954 och de sista troligen 1959, leveranshandlingarna till de senare finns i muséet. En centralinstrumentering (cig 48) levererades 1956 och återlämnades 1957 när den första cig m/48 E anlände. Skillnaden mellan m/48 och m/48 E var att den senare hade inivisningsmöjligheter genom data från spaningsradar. Först 1958 hade tre cig m/48 E levererats, vilket medförde att de första utbildningsåren fick genomföras helt utan eller med brist på cigar. Det kan jämföras med hur det var när robotsystem 70 infördes. Då var det bristen på MDM (måldatamottagare) som var flaskhalsen och Lv 2, som fick systemet sist av luftvärnsförbanden, hade endast tre MDM inledningsvis, men vi slapp utbilda med trälådor som substitut vilket fastlandsförbanden, som inledningsvis helt saknade MDM, tvingades till. Fänrik/löjtnant Sven Nordbeck (Lv 4), som tjänstgjorde på Lv 2 G 1954-1959, berättar i sina minnen att under överste Bengt Bengtssons tid som inspektör (1953-1957) fanns det bara en cig disponibel och hans tropp (pluton) använde istället släpkärror som grupperades som sikte och instrument och som man drog kablar till. Den första spaningsradarn PS 171/R till Lv 2 G levererades 1957.

Modifieringar

Under systemets drygt 20-åriga livstid

genomfördes ett antal modifieringar för att förbättra prestanda och underlätta för personalen. Som exempel kan nämnas att m/48 E fick sin avståndsradar utbytt mot en komplett trekoordinats eldledningsradar och kallades därefter m/48 EF. Pjäsernas omformare och förstärkare byggdes in i huvudbalken och då kunde de med sina tillhörande 15 meters eldledningskablar slopas. Det fanns ändå gott om kabel som skulle rullas ut, inte minst de tunga kraftkablar. På spaningsradarsidan gjordes strax innan systemet utgick en efterlängtat åtgärd. Hållare för radioapparat Ra 120 monterades inne i stationen, radioapparaterna blev således fast "grupprade" i radarhyddan, vilket väsentligt underlättade de återkommande kalibreringarna av apparaterna, tog bort risken att i mörkret snubbla på dem och att strömförsörjningen kunde ske utan hjälp av de otympliga batterilådorna. Den dåliga arbetsmiljön för siktespersonalen gjordes dock aldrig något åt. Avståndsmätaren och riktarna satt utsatta för både väder, vind och kyla.

Organisation, personal och uppgifter

Ett kompani 48 var stort och materielltungt. Det omfattade 228 man, 42 person- och lastbilar, två mc mm. Varje lvpluton bestod av 56 man i två avlösningar, två person- och sju lastbilar varav två terränglastbilar för sikte och första pjäs, sikte, instrument, två elverk 50 kVa och två 40 mm lvakan m/48. På plutonen fanns ett 8 cm raketgevär m/49 och två dubbla luftvärnskulsprutor m/36. Dessa byttes på 70-talet ut mot pansarskott 68 och kulspruta 58. Pjäspersonalen var utrustad med Ak 4, övriga hade kpist m/45 B. Plutonerna grupperades med 4-5 km lucka och kompaniet, som inte delades, skulle kunna bekämpa luftfarkoster inom en yta av 25-30 kvadratkilometer upp till 3000 meters höjd, inom fartområdet upp till 400 m/s. Kompaniet skulle vara eldberett inom tre timmar efter ankomst till grupperingsterängen. Teoretiskt skulle man kunna bekäm-

pa luftmål under mörker och dålig sikt, det fordrade mycket väl samtrimmade serviser och det är tveksamt hur väl det hade fungerat mot åtminstone snabba mål.

Grundutbildning, KFÖ och chefer

Sammanlagt 19 årsklasser värnpliktiga utbildades på system 48 med cig m/48 EF från 1954 till 1975. Sista utbildningsåret 1974/75 var, under förbandsskedet från mitten av januari 1975, 10. kompaniet organiserat med kapten Knut Stenberg som kompanichef t.o.m 14 februari, därefter major Bo Weijne, och fanjunkare Hans Carlsson som adjutant. Någon ställföre-trädande kompanichef fanns inte. På 1. pluton var kapten Rutger Edwards chef med löjtnant Ingemar Fransson som ställföreträdare och på 2.lvpluton löjtnant Sven Kindberg med fänrik Kjell Isaksson som ställföreträdare.

11. kompaniet hade major Leif Delén som chef med kapten Carl-Gustav Andersson som ställföreträdare. Adjutant var fanjunkare Eric Engström. Chef för skolplutonen med pluton- och gruppbefälsvärnpliktiga var löjtnant Börje Kavhed med sergeant Jan Permerud som ställföreträdare. Till skillnad mot vad som blev regel något år senare hölls de värnpliktiga befälen samlade i en skolpluton och tillfördes sina respektive enheter vid förbands- och plutonsövningar. Stabsradarplutonen, som i fält delades på stabstropp och stridsledningstropp, hade kapten Erling Lindqvist som chef och löjtnant Aksel Kann som ställföreträdare. Trossplutonen leddes av kapten Birger Sohlin med fanjunkare Sven-Ove Svensson som ställföretädare. Årsklassen ryckte ut i slutet av maj.

Sista KFÖ med det gamla 7,5 cm kanonsystemet m/37 genomfördes våren 1954. Första KFÖ med delar av den nyuppsatta 14.lvdivisionen genomfördes hösten 1958 med stabskompaniet och 2.lvkompaniet. Våren 1959 gjorde 1.lvkompaniet KFÖ. Stabskompaniet med 1.- och 3.lvkompaniet

hölls samman i den följande KFÖ-serien och genomförde gemensamma övningar våren 1964, hösten 1970 och hösten 1975. 2.lvkompaniet gjorde ytterligare två KFÖ, nämligen våren 1965 och hösten 1974. 4.lvkompaniet genomförde endast en KFÖ hösten 1971. Det kan ha berott på att kompaniet tillfördes 14.lv bataljonen 1967-1968 och troligen utbildats på fastlandet. 14.lv bataljonen kom alltså att som enda bataljon innehålla fyra lvkompanier mot normalt tre. Stabskompaniet grundutbildades, förutom observationsplutonen 1968/69, aldrig på Lv 2 utan sammansattes ur värnpliktsreservan. Samtrimning fick ske vid KFÖ. 1975 var överstelöjtnant Åke Linnerhed bataljonchef med major Bo Weijne som ställföreträdare. Kompanichefer var kapten Mats Ekeröth (1.lv komp), kapten Knut Stenberg (2.lv komp), kapten Lars Rosén (3.lv komp) och, troligen, RO/kapten Jan Hammarberg (4.lv komp). Stabskompanichef var troligen FA/kapten Per-Axel Löfvander.

Vad hände sedan?

Under andra halvan av 70-talet utgick cig m/48 och spaningsradarstationer PS 171/R ur krigsorganisationen och de fyra lvkompanierna omvandlades till 141.-144. luftvärns-automatkanonkompanierna. Redan hösten 1979 gjorde 143.- och 144. lvakankompanierna KFÖ i den nya organisationen. April 1980 gjorde bataljonstab och stabskompani omskolnings-KFÖ från system 48 till system robot 70.

141. lvakankompaniet överfördes till fastlandet 1987 som utbyte mot det "nya" lvkompaniet 48 med cig 760. De återstående tre lvakankompanierna förvandlades till försvarsområdes-lvkompanier (folv komp) i mitten på 90-talet, då pjäserna modifierades med nya sikten (DIRSI). Samtliga 40 mm lvakan m/48 skrotades som en följd av försvarsbeslut 2000.

RUTGER EDWARDS

Reglementerat utrustade pjässoldater vid sin 40 mm lvakan någonstans på Gotland troligen våren 1972. Vid detta tillfälle sköt man med gulmålade spränggranater. Sittande pjäsmän 2:e frv Ljungberg, 4:e frv Sjölin och 5:e frv Simonsson. Stående t.h. pjäsgruppchefen som vid tillfället hade vicekonstapels grad (ett streck).

Omskolnings-KFÖ med bataljonstaben från system 48 till system robot 70 i april 1980. Bataljonsadjutanten löjtnant Tommy Olsson och bataljonchefen major Leif Delén.

Förvaltaren är tillbaka!

Bakgrund

När NBO (Nya befälsordningen) infördes 1983 och allt befäl blev officerare, uttunnades efterhand den kader av skickliga specialister som fanns framför allt i underofficers – och underbefälsskåren (från 1972 kompani – och plutonofficerskåren). Behovet av specialister var väl tänkt skulle täckas med KHS SK (Krigshögskolans specialistkurs) som skulle genomgå av de officerare som ej ”valde” att gå KHS AK (Krigshögskolans allmänna kurs) och KHS HK (Krigshögskolans högre kurs) för att bli kaptener. KHS SK, som skulle genomgå 5-9 år efter grundläggande officersutbildning och ledde till graden löjtnant, blev ingen succé och försvann efter några år. Med åren

har bristen på specialister, som många förut såg redan 1983, blivit alltmer uppenbar och först nu, drygt 25 år efter NBO införande, har försvarsmakten tagit konsekvensen. Från 1 januari 2009 är officerarna indelade i två gradsystem och i praktiken ett tvåbefälssystem, officerare och specialistofficerare.

Grader och gradbeteckningar

Gradera framgår av bilden. Översta raden visar officersgraderna OF 1-9, även kallade taktiska officerare. OF 1 innefattar både fänrik och löjtnant. OF 5 innefattar överste och överste av 1. graden. Undre raden visar soldater och gruppbefäl OR 1-5 samt specialistofficerare OR 6-9. OR står för Other Ranks. OR 1 är menig, OR 2 är de fyra

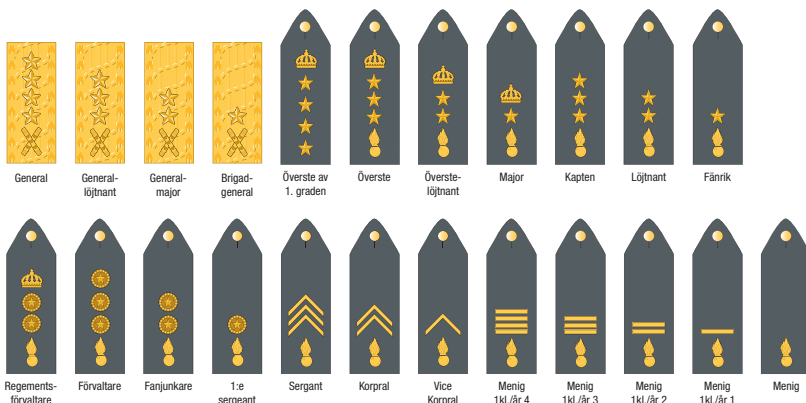
graderna för menig 1.klass, OR 3 vicekorpral o.s.v. Lägsta specialistofficersgraden är således OR 6 1:e sergeant. I officersgraderna är det inga förändringar förutom att inga fler kommer att bli befördrade till ”överstelöjtnant med särskild tjänsteställning” (övl mst) eller ”överste av första graden” (överste 1.). Dessa grader utgår efter hand.

I specialistofficerarnas gradsystem kan man lägga märke till att furiren utgår. En orsak lär vara att det inte finns någon motsvarighet internationellt. Förvaltaren kommer tillbaka och en helt ny grad, regements-/flottiljförvaltare, tillkommer. Observera att denna tjänstegrad ligger mellan major och överstelöjtnant. Det är väl troligt att det generellt blir en sådan per regemente / flottilj. Förvaltaren och fanjunkaren ligger tjänsteställningsmässigt mellan löjtnant och kapten respektive mellan fänrik och löjtnant som i det gamla trebefälssystemet.

Det innebär det något paradoxala att tre streck inte längre är furir och fyra streck följaktligen inte heller är överfurir utan det betecknar menig 1 kl under tredje respektive fjärde tjänsteåret. Motsvarande naturligtvis för de gamla vicekorpral- och korpralsbeteckningarna ett och två streck, första resp. andra tjänsteåret.

Elever under grundläggande officersutbildning (kadetter) bär en – tre vinklar beroende på var i utbildningen man är.

Mössmärket för specialistofficer blir agraff med vitt nationsmärke.

Arméns nya grader och gradbeteckningar.

Bildexemplet är illustrerat med artilleriets tecken, varje förband får naturligtvis sitt eget tecken.

RUTGER EDWARDS

Deltagarna i måltiden var frv. Eric Engström, Sven Ahlgren (östgöta), Cliford Aronsson (östgöta), Ebbe Svensson (östgöta), Sven-Ove Svensson, Arne Augustsson (östgöta), Bertil Karlsson (östgöta), Börje Kavhed, Åke Nannsjö, Ingemar Fransson, Jan Ågren (östgöta) och Rutger Edwards.

Besök från Östergötland

Styrelsen för Kungl Östgöta luftvärnsregementes kamratförening besökte Visby och Gotland 28-30 maj 2008 i ett härligt värvader. Sven-Ove Svensson och undertecknad mötte dem vid färjan

och efter hälsning besökte vi ett par platser med anknytning till Lv 2; den första förlägningsplatsen på Hällarna, Tofta skjutfält med Blåhäll och givetvis kasernområdena på Korsbetningen och Visborgsslätt. Ett besök till Högkint för att se på den fantastiska utsikten över hav och stad ingick naturligtvis.

Dag två styrdes kosan norrut mot Tingstäde där vår styrelseledamot Kjell Pettersson på ett eminent sätt visade oss skans 1 i fästningen. Sedan besökte vi det blivande muséet där ordförande Rolf Larsson berättade om planerna för muséet och visade oss samlingen av bl.a. stridsfordon och tyngre vapen. Östgötarnas ordförande Sven Ahlgren gjorde stora ögon då han fick syn på centralinstrument nr 1701, som han för 50 år sedan prototypkontrollerade i Zürich. Förplägade med fika bar det sedan en till Fårö för besök vid Ingmar Bergmans grav, rauk-fälten vid Digerhuvud och lunch på Fåröhus.

Åter på ”fastlandet” guidade ordföranden i KA 3 kamratförening, Anders Berlin, oss i KA 3 fina museum i Franska kasernen. Sista halten på återvägen var vid Klangostainen vid Laikarhaid öster om Lärbro.

Dagen avslutades med att östgötarna och styrelsen för Lv 2 kamratförening förbrödrades vid en utmärkt måltid på restaurang Hvitstjärna. Gåvor och tal utväxlades och stämningen var mycket hjärtlig. Vid två tillfällen har våra föreningar mötts i Linköping 2006 och i Visby 2008, framtiden får utvisa om det blir fler möten.

RUTGER EDWARDS

Tillbakablicken

Dessa bilder, troligen tagna vid KFÖ hösten 1975 med stabsskompaniet, 1. och 3. luftvärnskompanierna, visar olika situationer i trådgruppernas verksamhet. Linjedragning (①) genom terräng, där soldaten med kabeln på ryggen lägger ut kabel 1000 DL. Soldaterna i bakgrunden t.h. lägger sedan upp kabeln med hjälp av linjestång. Nästa bild (②) visar hur kabeln dras över en väg och lyfts upp med hjälp av linjestång. Soldaten i förgrunden betjänar en radiostation Ra 120. Inkoppling på det som då hette TVT nät (Televerkets trafiknät) görs genom att klättra upp och koppla in på stolpe (③) och därefter provringa (④) injen med telefonapparat m/37. Sista bilden (⑤) visar en motorcykelordonnans i en av Televerkets automatstationer (AT-stn). I dessa skedde inkoppling på det som hette 99-nummer. Det var för försvarsmaktens behov reserverade nummer. Minns ni?

RUTGER EDWARDS

KA 3 vänner

När jag skriver detta i påskveckan så har vi ännu inte räknat in de sju "starurar" som skall föregå vårens ankomst. Men detta vet tydligen inte snödroppar, vintergäck och även krokus som vågat sig upp i trädgårdarna. På sommartomten i Lergrav blommar blåsippor och påskliljor. Vårfagningen är i full gång med hjälp av barn och barnbarn som mutats med påskmiddag. Men vi har fortfarande frostnätter så ännu kan den sista staruren komma med yrsnö.

Tunga och mörka moln lägger dock sin skugga över vår kamratförening och museiverksamheten. Försvarsmakten som hittills betalat hyran för våra lokaler har sagt upp hyreskontraktet med fastighetsägaren Diös & Kuylensstierna fr o m 2010-01-01. Samtalen med hyresvärden har återupptagits, men i skrivandets stund har vi inte kommit till någon lösning som ger oss möjlighet att ha kvar "Franska kasern" för museiverksamheten och "Minhallen" som vårdlokal. Vi kommer att på alla sätt söka finansiering, dels med egna medel och verksamhetsbidrag från olika instanser som kan vara intresserade av att ha kvar ett KA 3-museum i Fårösund. Det är i Fårösund som vi vill skildra marinen och då främst kustartilleriet på Gotland genom tiderna. Vidare vill vi i museet visa på hur försvarets närvaro i Fårösund påverkat samhällets utveckling. Gotlands Försvarsmuseum är under uppbyggnad i Tingstäde och vi har en representant med för att lämna rätt underlag beträffande marinen. Därmed är inte sagt att vi kommer att medverka till att flytta våra samlingar till Tingstäde utan vi anser fortfarande att

het att genom SFHMs försorg att överföras till Tingstäde. Kommer vi dithän så kanske vi ändå skall medverka med synpunkter för att få marinens del i det försvarsgemensamma museet uppbyggd som vi anser bäst speglar kustförsvarets närvaro på Gotland. Myndigheterna på Gotland liksom länsmuseum och Gotlands hembygdsförbund har orienterats om den uppkomna situationen.

Som om det inte var nog med detta bakslag, så har vi drabbats av ännu ett. Nämligen det att Försvarsmakten inte längre beställer och betalar för GotlandsMusikens blåsorkesters medverkan på Nationaldagen i Fårösund. Varken länsstyrelsen eller Gotlands kommun anser det värt att sponsra detta arrangemang på norra Gotland. För att kunna fortsätta med en långvarig tradition med militärmusik i Fårösund så får nu Kamratföreningen bekosta detta (20 000 kr).

Men tack vare stort folkligt intresse för Nationaldagsfirandet i Fårösund och genom generösa bidrag från Gotlands försvarsförening, Sparbanksstiftelsen Alfa och Sällskapet DBW samt lokala organisationer, föreningar, företag och enskilda så kommer vi även i år att kunna få njuta av en av Sveriges bästa "militära" blåsorkestrar. Det är oviss om de gotländska militära kamratföreningarna kan fortsätta med att ge ut denna tidskrift som du nu håller i din hand. Utan det stöd som hittills utgått från Försvarsmakten, de senaste åren via Gotlandsgruppen, kan det bli svårt att själva bekosta en tidskrift med samma kvalitet i utförandet som nu. Strävan är emellertid att i någon form komma ut med en gemensam skrift som kompletteras med annan medlemsinformation i enklare utförande. Stort tack till alla medlemmar som utöver medlemsavgiften även ger bidrag till tidningsfonden.

Trots alla mörka moln så fortsätter museigruppen med att utveckla museet för att på ett ännu mer överskådligt sätt beskriva kustförsvarets utveckling genom tiderna på Gotland. Nytt för året är också att våra minörer nu utökat minstations utställningen med slinginstrument, radar och Strika. Under vintern har RB 08 putsats upp. Tunga kustrobotens historia och minnen från försöken återges i särskilda artiklar. Kamratföreningens traditionella aktiviteter har genomförts med goda resultat. KA-resan gick i år till Karlskrona och blev mycket lyckad. KA 2: s Olle Melin är en utmärkt guide som kan sitt Karlskrona och dess historia på sina fem fingrar. Besöket vid museet för det rörliga kustartilleriet på Aspö var intressant och mycket uppskattat i alla fall av oss som en gång tillhört "det rörliga". Nästa resa går till Göteborg som framgår av särskild annons. Höstens ärtmiddag som serverades i museet blev som vanligt väldigt välbesökt liksom den traditionella "lille jul".

Försvarsdebatten har åter blommat upp på Gotland efter olika uttalanden av politiker och pensionerade militärer samt nu även som en allmän folklig debatt. Ön militära kamratföreningar deltar med gemensamma inlägg. Enligt senaste förslaget skall 14 stridsvagnar förrädsställas på Gotland för att med tillförd personal snabbt kunna sättas in i försvaret av strategiskt viktiga punkter på Gotland som flygplatsen liksom baseringsmöjlighet för flottans korvetter. Debatten kommer att fortsätta.

Välkomna till årsmötet den 6 juni och Nationaldagsfirandet.

MED KAMRATLIGA HÄLSNINGAR
ANDERS BERLIN
ORDFÖRANDE

museet i Fårösund skulle kunna ingå som en filial till Gotlands Försvarsmuseum och därmed få del av det driftbidrag som lämnas av Statens försvarshistoriska museer (SFHM) till de 24 återstående försvarsmuseerna i landet. I Tingstäde finns dock inte plats att gruppera våra fasta pjäser. Artilleriet var ju huvudvapnet i kustartilleriet tillsammans med de kontrollerbara mineringarna. För att få en uppfattning om KA:s artilleriesystem så skall enligt min uppfattning, hela kedjan med mätstationer, sammanställningsplats och pjäser visas som en enhet precis som vi gör idag. Museiutredningens förslag var ju att ett gemensamt försvarsmuseum på Gotland skulle byggas upp i Tingstäde vilket också blev statsmakens beslut. Starka krafter arbetar för att även våra museisamlingar skall till Tingstäde. Tvingas vi pga av ekonomiska skäl att lägga ner vår museiverksamhet i Fårösund och återlämna försvarsmaterielen till dess ägare, SFHM, SSM och Försvarsmakten, så kommer den med all sannolik-

KAROF Gotland lever än -fast under ett nytt namn

Vi som var med under den senaste träffen.

Från vänster: Fredrik Wilhelmsson, Björn Grevsten, Staffan Jonsson, Tommy Kjellander, Peter Andreasson, Jesper Stenmark, Ola Nilsson.

Den minnes gode läsare kommer säkert ihåg att vi bildade en reservofficersförening för alla reservare som hade en knytning till KA 3. Detta skedde 1989 och vi levde ett utmärkt liv tillsammans med KA 3.

Vi deltog i antagningsnämnder, vi kom regelbundet till Gotland för våra årsmöten, vi fanns alltid till hands för förbandet och förbandet fanns alltid till hand för oss. Vi kom i stort sätt allihop till den tunga nedläggningen och bevittnade när Kalle Hellgren kommanderade salutbatteriet.

Med dessa starka band till KA 3 var det inte svårt att fortsätta med reservofficersföreningen trots nedläggningen 2000. Vi fortsatte med våra möten och vi fortsatte njuta av Peter Svenssons fantastiska helgrillade

lamm, levererade från Rutger Bandholtz eller Hasse Rosengren. Vi bjöd in våra damer till Gotland och vi känner att vi bidrog till den anda som fortfarande är stark mellan oss som har tjänstgjort vid "Förbandens förband", KA 3.

KAROF Gotland fortsatte att träffas hos den sista ordföranden vid föreningen, Staffan Jonsson. Han bor inte bara i Södertälje, han har också ett fantastiskt alternativt boende vid havet. Om man kunde se långt, skulle man se Gotland från Topsö som är adressen. Vilken plats är bättre än att vid stranden blicka mot öster?

Efter ett antal möten då vi träffades under namnet KAROF Gotland blev det naturligt att successivt övergå till namnet Topsö Vänner. Vi är KAROF Gotland sista styrelse

och när nu kassan är noll men minnena starka träffas vi årligen hos Staffan på Topsö. Ja, kassan fylls faktiskt på med det symboliska beloppet 12:70 varje gång.

2008 års möte gick av stapeln den sista helgen i juni. Vädret var som vanligt växlande och vattnet var kallt, ja så kallt att det inte blev något dopp i år.

Numera för vi inga protokoll utan vi kommer helt enkelt överens om att vi fortsätter som vanligt och det betyder att vi redan nu kan planera för nästa års viktiga fredag-lördag på Topsö bland kamrater i gevär, Marsken och MS.

**VID TANGENTBORDET
OLA NILSSON**

Ordförande
1.vice ordförande
2.vice ordförande
Sekreterare
Kassör
Klubbmästare
Museum
Information

Anders Berlin
Arne Ekman
Bo Friberg
Eva Weinebrandt
Jan Frändfors
Bernt Weinebrandt
Bernt Weinebrandt
Anders Berlin

KA 3 Kamratförening c/o Bernt Weinebrandt, Kronhagsvägen 41, 624 62 Färösund, e-post gk.ka3@telia.com

Medlemsavgift för 2009 är 100:-, sätt in beloppet på plusgiro 18 80 91-3.

Marinbasen på Gotland

Östersjöregionen är en av de mest expansiva i Europa och antalet invånare är ca 95 miljoner invånare. Vid varje givet tillfälle finns ca 2000 fartyg i Östersjön

Myndigheter som har ett intresse i Östersjön finns samlokaliserade i en gemensam byggnad där det dagliga genomförs gemensam morgongenomgång. Om aktuella händelser, resursutnyttjande och inriktning av viss verksamhet. Prioriterade områden är skapandet av en gemensam lägesbild och nätverksbyggande.

I samband med försvarsbeslutet 2004 inrättades en marinbas i Sverige, efter en del om och men blev platsen bestämd till Karlskrona. Marinbasen har i dagsläget verksamhet på ett antal orter i övriga Sverige, en av dessa platser är Gotland.

Sjöinformationskompani Visby (Ssk Vby) är namnet på den enhet som finns på ön och är underställd marinbasen. När det gäller insats lyder Ssk Vby under Marintaktiska staben. Ssk Vby består av en sjöcentral i Visby och fartyget Djärv med basering i Fårösund. Personalen är idag 6st officerare, 10st civilanställda, 12st vpl i Visby samt 2st officerare, 1st civil och 5st vpl i Fårösund. Bland dessa personer finns några före detta KA:3are: Lars Braaf, Bernt Enderberg, Kent

Karlsson, Jan-Ove (Colba) Nilsson, Ulf Arweson, Leif Nellmer och på halvtid Jan Tofftén.

Verksamheten består i att samla information och följa förändringar utifrån en tänkt normalbild. Sveriges sjöterritorium och angränsande sjöområden är uppdelade i 5st övervakningsområden och Ssk Vby har ungefär mellersta Östersjön.

I Östersjöregionen bor idag ca 95 miljoner invånare och regionen är en av de mest expansiva i Europa. Östersjöregionen är för sin fortsatta utveckling beroende av en säker och bra miljö i och runt Östersjön.

Transportbehovet av människor och gods kommer att öka, detta medför även risker. Östersjön är idag ett av världens mest trafikerade havsområden. Vid varje givet tillfälle finns det ca 2000 fartyg i Östersjön och antalet ökar hela tiden, samtidigt pågår en utveckling mot allt större fartyg i området. Under perioden 2002-2008 har Ssk Vby deltagit i projektet GotSam. Detta var ett projekt för bättre krissamverkan och samverkan militärt – civilt. I den förstudie som genomfördes inför projektet efterfrågade övriga myndigheter sjöläget i Östersjön. Försvarsmakten beslutade då att flytta Ssk Vby till den plats där GotSam skulle etablera sig. Som ett resultat av projektet GotSam, har idag de myndigheter som i sin myndighetsutövning har ett intresse i Östersjön samlokalisat sig i en byggnad vid polishuset.

Framtiden

När detta skrivs i mars 2009 står vi åter inför ett nytt försvarsbeslut och de flesta läsare av denna skrift vet att det alltid innebär förändringar. Även om Gotland har diskuterats bland politiker och försvarsexperter så ligger idag fokus mot en annan horisont. Våra övningar, reglementen, materielanskaffningar, o.s.v. syftar till att kunna sätta in Försvarsmakten internationellt. När det gäller skapandet av luft- och sjöläget skall det från 2014 ske från en plats i Sverige. En viktig framtida faktor är att värnplikten försvinner.

På Gotland innebär det att Ssk Vby läggs ned under 2010. För att tillvarata de erfarenheter och metoder som framkommit inom projekt GotSam samt bibehålla och utveckla den kompetens som erhållits, inrättas en Marin samverkansenhet i Visby. Fartyget Djärv överförs till 4:e Sjöstridsflottiljen den 18 maj 2009, med fortsatt basering i Fårösund.

Slutligen kan jag berätta att det finns funderingar på om man skall ha en gemensam statlig hamn på Gotland (har jag inte hört det förut) fast denna gång nämns orten Slite.

KENT KARLSSON
FD KA 3ARE

Nytt gradsystem

Hjulet är onekligen runt! Många av er kommer att känna igen sig från sin karriärs början och både höja på ögonen men även nicka instämmande och säga: "Vad var det vi sa!"

Sedan hösten 2007 så har försvarsmakten en specialistutbildning som är mer praktiskt inriktad än den 3 åriga akademiska inriktade officersutbildningen. Från och med den 1 januari 2009, är officerare indelade två olika gradsystem

Det nya gradsystemet är en konsekvens av tvåbefälssystemet med olika utbildningsinriktningar för officerare och specialistofficerare som har införts.

Officerare (OF) och övriga grader (OR), är det som ska gälla inom Försvarsmakten.

De nya "övriga graderna" (som är en översättning av engelskans "other ranks") omfattar även soldater och sjömän och består av nio nivåer. Den översta nivån, OR 9 eller regements- eller flottiljförvaltare, kan jämföras med en officersnivå mellan överstelöjtnant och major.

I det nya tvåbefälssystemet ska det vara möjligt att växla mellan de båda officerskategorierna när

och om det finns behov av det.

Titlarna i det nya gradsystemet ska i största utsträckning harmonisera med andra nationers gradsystem och är baserad på tidigare använda svenska grader men bla har den gamla svenska beteckningen furir fått stryka på foten till förmån för sergeant. Elever vid grundläggande officersutbildning får i det nya systemet benämningen kadett och OR grad 3-5 (graden varierar beroende var i utbildningen eleven befinner sig).

Inget tvång

Under de närmaste åren kommer antalet OR befattningar i Försvarsmakten vara fler än antalet specialistofficerare. Dessa befattningar kommer därför att besättas av taktiska officerare. Men det innebär inte att officerare kommer att tvingas att byta grad. Det är viktigt att betona att officerare som tjänstgör på en OR befattning inte degraderas. Ingen kommer att tvingas att byta grad, utan eventuella byten mellan gradsystemen sker på frivillig basis. En viktig del i det nya personalförsörjningssystemet, är att befordran till en ny grad förutsätter:

- En ledig befattning samt
- Att individen har den kompetens som efterfrågas för denna befattning.

Det betyder att man måste både ha läst en allmän skoldel samt även en sk YBK (yrkesbefälskurs inriktad mot sin egen huvudtjänst).

Detta innebär att personalen kommer troligtvis att sitta kvar längre tid på sina befattningar än de gjort tidigare vilket förhoppningsvis leder till att chefer

som budgeterar viss verksamhet även får genomföra denna året efter.

Även de civilanställdas befattningar kommer att nivågrupperas efter utbildningsnivå i två motsvarande system, CF och CR och ska vara direkt jämförbara med de militära motsvarigheterna.

KARL-JOHAN BOBERG
STF C AMFSKYTTEKOMPANIET
AMF1

OF 9 (General, Amiral)	
OF 8 (Generallöjtnant, viceamiral)	
OF 7 (Generalmajor, konteramiral)	
OF 6 (Brigadgeneral, flottiljamiral)	
OF 5 (överste, kommendör)	
OF 4 (överstelöjtnant, kommendörkapten)	
	OR 9 Regements-/Flottiljförvaltare
OF 3 (major, örlogskapten)	
OF 2 (kapten)	
	OR 8 (förvaltare)
OF1 (löjtnant)	
	OR 7 (fanjunkare, flaggstyrman, flaggkonstapel, flaggmaskinist)
OF 1 (fänrik)	
	OR 6 (l:e sergeant, l:e styrman, l:e konstapel, l:e maskinist.)
	OR 5 (sergeant)
	OR 4 (korpral)
	OR 3 (vicekorpral)
	OR 2 (menig lkl)
	OR 1 (menig)

Amfibiekåren

General	General-löjtnant	General-major	Brigad-general	Överste av 1. graden	Överste	Överste-löjtnant	Major	Kapten	Löjtnant	Fänrik
Regementsförvaltare	Förvaltare	Fanjunkare	1:e Sergant	Sergeant	Korpral	Vice Korpral	Menig 1kl./år 4	Menig 1kl./år 3	Menig 1kl./år 2	Menig 1kl./år 1

FIRA

Nationaldagen i Fårösund

Nationaldagen och Svenska
Flaggans dag firas traditionsenligt
i KA 3 museipark och
förbandsmuseum LÖRDAG 6 juni.
Frivilligorganisationer, föreningar
och klubbar inbjudes att delta
med fanor/standar i fanborgen.
Högtidstal av riksdagsman Rolf K
Nilsson

Program

- 12.45 Samling i KA 3 museipark vid Franska Kasern
Organisationer bildar fanborg
GotlandsMusikens blåsorkester
Ordförande KA 3 Kamratförening
- 13.00 Flaggan hissas
Högtidstal av riksdagsman Rolf K Nilsson
"Sverige leve"
Nationalsången
Sång av Bungekören
GotlandsMusikens blåsorkester
Norra Gotlands folkdansgille
Sång av Bungekören
GotlandsMusikens blåsorkester
Sång av Bungekören
GotlandsMusikens blåsorkester spelar
"KA 3 regementes marsch Nordergutarna"
Avslutning
Servering av kaffe, saft och bullar
Öppet Hus i förbandsmuseet

Tack till

DBW, Gotlands försvarsförening, Sparbanksstiftelsen Alfa och till
alla lokala företag, organisationer, föreningar och enskilda för
generösa bidrag som möjliggjort att engagera GotlandsMusiken

ÅRSMÖTE

Kallelse till Gotlandskustartilleristerna, KA 3 kamratförenings årsmöte
lördag 6 juni 2009 kl 11.00 i KA 3 förbandsmuseum. Sedvanliga
årsmötesförhandlingar. Eventuella frågor som skall behandlas på
årsmötet skall vara styrelsen tillhanda senast 2 veckor före mötet.
Välkomna.
PS. Du har väl betalt årsavgiften 100 kr för 2009 (Plusgiro 18 80 91-3)

Tidningsfond

Tidningsfonden har fått ett mycket positivt mottagande. Fondens
syfte är att ekonomiskt underlätta utgivningen av den här tid-
skriften. Många har hört sammat vårt uppdrag och lämnat generösa
bidrag. Allt efter vars och ens plånbok. Frivilliga bidrag mottages
tacksamt på plusgiro 18 80 91-3, märk bidraget med "tidning".

Vad händer på kasernområdet?

Utbyggnaden av radhus och villor fortsätter på skjutbanelområdet. Etapp två är klar och hyresgäster har flyttat in. Den tredje och sista etappen skall nu påbörjas. Gotlands Idrottscenter som tog över sporthallen har färdigställt tre förläggningshus för att kunna ta emot gäster på träningsläger. En stor satsning har gjorts i kanslihuset som byggs om till elevbostäder. De första eleverna från folkhögskolan har redan flyttat in i stabens fd lokaler i

nya delen av kanslihuset medan man i den äldre delen nu är inne i slutfasen. Nimbus har nu även varslat all personal i Fårösund och kommer att upphöra med båttillverkningen i egen regi på Gotland. Vad som kommer att hända med gamla varvets industrilokaler är idag inte känt.

Planerna för Bungenäs som presenterades i förra numret ligger fortfarande på is.

Kamratresa 2009 Göteborg

21-23 augusti

Preliminärt program

- Fredag 21/8 Samling, föreläsning och "mingel"
- Lördag 22/8 Guidad tur i Göteborg.
Kamratmiddag
- Söndag 23/8 Besök Volvomuseet

Information och anmälan

Preliminär anmälan senast 7/6 (Ev efteranmälan senast 20/7)
Till Eva eller Bernt Weinebrandt
Tel 0498-224227 eller 070-22 88 868
E-post: weinebrandt@hotmail.com

Roboten är en CT 10, nr 321:IV, med krutmotor klar för avfyrning den 16 augusti 1960 kl 1000 (troligen fransk teknik som håller skylten).

Robotförsök på Vialmsudd

På Gotland påbörjades i slutet av 1950-talet prov och utveckling av sjömålsrobot. Utgångspunkten för försöken var den franska turbojet drivna målroboten CT 20 och dess föregångare CT 10 som till delar hade utvecklats från tyska robot-system.

Så småningom ledde försöken till en systemutveckling av RBS 08 vilken 1962 beställdes hos Nord Aviation i Frankrike. Just detta år, 1962, gjorde under-teknad sin värnpliktstjänstgöring vid 4. batteriet på KA 2. Huvuddelen av tjänstgöringen förlades till Fårösund och försöksplatsen på Vialmsudd. Batteriets personalstyrka bestod nästan av lika många befäl som värnpliktiga.

Orsaken var naturligtvis att den samlade tekniska kompetensen fanns hos officerarna medan vi värnpliktiga mest var handräckare dock med ett relativt stort ansvar.

Bland de värnpliktiga fanns flera som skulle göra karriär inom vårt vapenslag. Nämnas kan bl a Sven-Erill Bengtson (övt), Krister Wictorsson (övt), B-C Nilsson (kn), Anders Hjertsson

(kn) och inte minst Lennart Lindquist (mj). Den senare kom att vara trogen robotsystemet allt från dess födelse tills att förbandet efter lång tid utgick ur krigsorganisationen.

Legendariska befäl som tjänstgjorde var förvalarna Ericsson och Ljungholm som även deltagit vid proven i Frankrike bla vid skjutfält i Medelhavet och Sahara öknen. Andra var t ex N Hansson, C Blomgren, E Bäckman vilka hade den fina titeln flaggrobotmästare (mot-svarande i flottan var flaggång-maskinist).

Proven omgärdades av stor sekretess och det fanns flera tillfällen då det fanns misstanke att främmande makt visade ett närgånget intresse för försöken. Något som utan tvekan påverkade vardagen vid förbandet. Inte minst bevakningen ute vid Vialmsudd.

Det finns flera händelser som etsats sig fast i minnet, speciellt de tillfällen då provskjutning genomfördes. Här kommer några!

Roboten avfyrares från en kort start-ramp med hjälp av två start-raketer som släppte efter ca 800

meter. Därefter drevs roboten av en turbojetmotor.

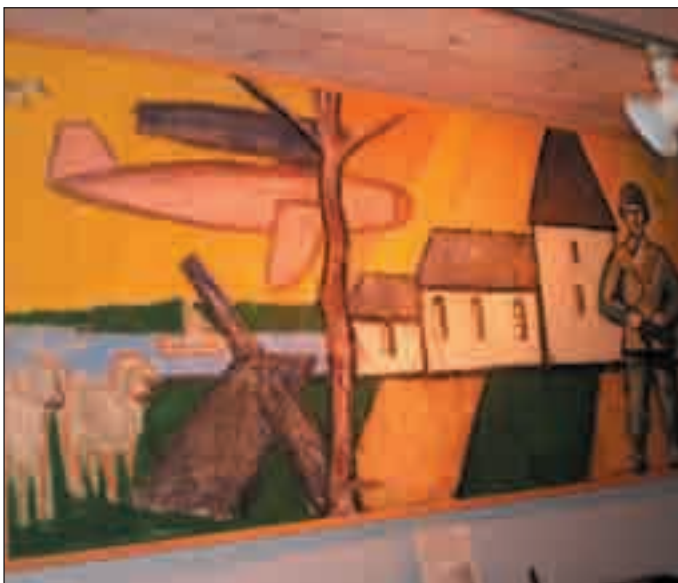
Vid ett av försöken tände endast en av startraketerna. Möjligen tände även den andra men inte fullständigt. Personalen hade tagit skydd bakom några enbuskar för att kunna, så nära som möjligt, följa starten. Det blev efter några sekunder en vid robotsväng, roboten passerade Svingrund, för att vända in mot land igen. Lyckligtvis störtade roboten i havet en bit från Vialmsudd. Något förskräckt och förvånade franska ingenjörer och svenska befäl kunde konstatera att det hela trots allt slutade lyckligt.

Vid ett annat tillfälle, utskjutning fungerade bra, tappade man kontrollen över roboten. Flygtiden som begränsades av bränsletillgången kunde vara ca 35-40 minuter. Även denna gång störtade roboten i havet någonstans i Gotska sjön.

För säkerhets skull fanns en liten plåt fäst vid roboten som bl a skulle uppmärksamma eventuellt upphittare att ge sig tillkänna. Man visste således att det kunde gå åt fanders. I det här fallet var det dock inte första gången man

miste kontrollen över en robot. Ett tredje tillfälle som dock inte berör själva roboten är när man skulle utplacera ett sjömål mot vilket man skulle få roboten att låsa. Målet utgjordes av ett torpedbåtsskal med en stor radar-reflektor placerad på däck samt innehållande en mängd elektronik. Sjömålet såg på håll ut som en segelbåt. Utplaceringen skulle ske av KA 3 minutläggare vars chef var den legendariske flaggjunkaren E Wallin. Vid det aktuella tillfället blåste det reellt och målet skulle ankra upp en bra bit norr om Gotland. I stort när vi var framme vid ankrings-platsen brast bogserlinan varvid det lätta torpedbåtsskalet snabbt började segla nordost vart. Kvar ombord på målet fanns några tekniker och värnpliktiga. Efter dryga timmar kom minutläggaren i fatt målet och alla kunde andas ut. Det fanns dyrbar utrustning ombord på målet och hade man haft otur hade detta kommit i orätta händer. Det finns många andra historier från den här tiden men ovan beskrivna episoder sitter väl i minnet.

KRISTER ARWESTRÖM

Tavla på museet föreställer en CT 10. Tavlan har varit en väggmålning i en barack på försöksplatsen. Konstnär okänd.

Tillsyn av CT 20 med turbojet motor utförs av flaggrobotmästare Torsten Ericsson (senare förvaltare) med medhjälpare

CT 20 med turbojet motor på utskjtningsplatsen på Vialmsudd

KA:s robot-system

Den 21 oktober 1967 sänkte en egyptisk robotbåt den israeliska jagaren Eilath med den i Sovjet utvecklade sjömålsroboten Styx.

Händelsen slog ner som en bomb i många nationer, då denna typ av sjörobotsystem inte var allmänt känt i västvärlden. Det inträffade kom att utgöra startskottet till en intensiv utveckling av sjömålsrobotar i ett stort antal länder. Internationellt var det mindre känt att Sverige redan då hade operativa tunga sjömålsrobot-system i både marinen och flygvapnet.

Sverige var långt framme

Det finns flera förklaringar till att Sverige tidigt låg långt framme inom teknikområdet robotsystem. En uppenbar förklaring är att Sveriges militärstrategiska läge i dåvarande militärpolitiska situation gjorde att en invasion över havet bedömdes vara ett av de största militära hoten. Ett annat skäl var de tyska V1- och V2-robotar, som 1943 och 1944 kom ur kurs och havererade på olika platser i södra Sverige. Undersökning av dessa fynd och studier av den tyska tekniken påbörjades omgående av svenska marinen med inriktning att utveckla en inhemska sjömålsrobot. Det gjordes en rekonstruktion, baserad på de undersökta fynden. En rekonstruktion, som senare visade sig vara snarlik originalet.

Ett antal olika robotalternativ

studerades tillsammans med SAAB, tex RB 310 och RB 311 eller som de benämndes i början: lufttorpeder. Dessa studier ledde till att en för marinen och flyget gemensam robotutveckling startades. Marinens projekt RB 315 var avsett för jagarna Halland och Småland och projektet RB 316 var avsett för KA.

Flygvapnets robotversion kallades projekt RB 304 och var ett beväpningsalternativ på attackflygplanet A 32 Lansen. Redan 1950 genomfördes en kurs på armé och KA-projektet robot 310 omfattande allmän robotteori och praktiska övningar på robotarna.

50 års robottraditioner

Enligt kustartilleriorder nr 40/51 genomfördes redan året därpå trupprovet på KA 2 med deltagande personal från flera KA-förband. Skjutningar genomfördes på Torhamns udde utanför Karlskrona. Under 1952 gjordes ytterligare prov på Åsa skjutfält söder om Kungsbacka och i fjällen. Proven var inte framgångsrika så därför upphörde alla prov med robot 310. Vi i KA har alltså varit engagerade och verksamma inom robotområdet under mer än 50 år.

Erfarenheter och slutsatser efter Koreakriget (1950-1953) resulterade i en prioritering av flygvapnets projekt RB 304. Det ledde fram till att robot 04 i början av 60-talet blev en operativ beväpning på Lansen. En för oss i KA negativ konsekvens

KA 3 museums RBS 08 "grupperad för avskjutning" i museiparken. Fotot taget före vinterns underhållsarbete vilket klart framgår.

av att utvecklingen genomfördes regi var att kapaciteten på den gemensamma robotbyråns resurser inte räckte till för att parallellt driva två stora projekt. Detta fick till följd att marinen fick avbryta utvecklingen av RB 315 och 316. Behovet att snabbt hitta en ersättare till RB 315 fick marinen att leta efter alternativ omlands.

Blickarna riktas mot Frankrike. Franska försvaret hade utvecklat den turbojetmotor-drivna målroboten CT 20, vilken bedömdes lämplig som utgångskonstruktion för vidareutveckling till sjömålsrobot. Efter en robotkurs på företaget i Paris startades 1958 prov på Gotland med denna målrobot och dess föregångare CT 10. Förutom att testa de olika robotarna var syftet att ge den militära personalen erfarenhet av denna nya typ av verksamhet. Inledningsvis deltog förutom personal från KA 3 även militär personal från KA 2 och KA 4. I försöken medverkade även representanter för den franske tillverkaren. För dem en helt annorlunda miljö än robotfabriken i Paris och tidigare provskjutningar på franska marinens skjutfält Ile du Levant i Medelhavet och Saharaöknen i Afrika. Många av de svenska militära deltagarna skickades på mycket uppskattade tekniska

kurser både vid fabriken i Paris och på de franska exotiskt belägna skjutfälten.

Provskjutning på Gotland

I samband med provskjutningarna på Gotland gjordes också försök med flygfotografering från kameror placerade i pods (behållare) i vingspetsarna på CT 20. Målen placerades på norra Fårö. Resultaten uppfattades som både bra och lovande, men det skulle dröja ända till slutet av 1990-talet innan denna KA-idé skulle omsättas i ett operativt spaningsrobotsystem i Sverige, dock inte i KA utan i armén. Systemutvecklingen av RBS 08 beställdes 1962 hos Nord Aviation och omfattade även integration av delsystemen stridsdel och zonrör. Dessa var vidareutvecklingar av de i Sverige utvecklade delsystemen till RB 04. Nyutveckling av en radarmålsökare beställdes hos det franska elektronikföretaget CSF (Compagnie Générale de Télégraphie Sans Fil).

Politisk begränsning

Tekniskt sett kunde räckvidden för en turbojetdriven robot göras mycket stor. Begränsningen var enkelt beskrivet endast bränslemängdens och strömförsörjningens kapacitet. Av främst politiska skäl begränsades den fartygsburna versionen

Systembeskrivning Tungt kustrobotbatteri med RBS 08A

Tunga kustrobotbatteriet med RB 08A kunde från kusten långt tillbakadragna grupperingsplatser göra insatser mot kvalificerade sjömål. Målen kunde bekämpas på upp till ca 15 mil från utskjutningsplatsen.

Roboten, som var ca fyra meter lång, avfyrares från en kort startramp och lyftes till nära anflygningshöjd av två startraketer, som släpptes efter ca 800 meter. Under anflygningen mot målet drevs den av en turbojetmotor. Som kuriosos kan nämnas att det var samma motortyp, som fanns i den lätta franska helikoptern Alouette II, i Sverige kallad helikopter 2.

Efter en noggrann banberäkning och preparering avfyrares roboten efter en särskilt utformad startsekvens, där t ex motorn under ca 6 minuter före start successivt varvades upp till startfart. Vid insats kunde maximalt sex robotar avfyra nästan samtidigt från de tre robottropparna. Vid avfyringen strävade man dock efter att göra avfyringarna så att robotarna skulle nå målet eller målgruppen vid samma tidpunkt.

Skjutelementen sidsättning, flygtid, avfyringstidpunkt och tid till målsökartillslag beräknades i ett robotcentralinstrument, som var ett av de första skjutberäkningsinstrumenten i Sverige, där digital datorbearbetning utnyttjades. Sedvanliga artilleristiska korrekationer för bl.a. vind och lufttryck var av stor betydelse p.g.a. den långa skjuttiden.

Roboten hölls på plats av en

barometerhöjdhållare på ca 600 meters höjd över marken eller vattenytan under anflygningen. I sidled gick roboten på "död räkning" och styrdes på en förutbestämd kurs fram till målsökartillslag av en autopilot med kursgyron. Vid en från start förprogrammerad tidpunkt började målsökaren avsöka målområdet med en tredimensionell radar inom ett frekvensområde på X-bandet. När målet upptäcktes och om det då uppfyllde bestämda kriterier övertog målsökaren styrningen. I slutfasen dök roboten mot målet. Den kraftiga stridsdelen utlöstes genom ett av flera redundanta initieringssystem.

Målinformation erhöles oftast direkt från någon spaningsradarstation, som av högre chef beordrats lämna data till förbandet.

Den kunde också komma från en örlogsbas, där informationen baserats på sammanställda mållägen från flera spaningsradarstationer och signalspaningskompanier. Även successiva rapporter från fartygs eller flygplan kunde bearbetas och ligga till grund för insats. Robotstridsledare från kustrobotbatteriet placerades i den milöstab inom vars område förbandet var grupperat.

Kustrobotbatteriet med en bemanning på ca 250 man hade en organisation, som i stort påminde om KA tunga rörliga artilleribatterier.

Förbandet hade dock inga egna mätstationer och grupperingen i förberedda ställningar var mera spridd än för artilleribatterierna. Hela förbandet kunde förflyttas i en omgång med sina ca 70 egna terränggående fordon, varav många var specialutformade.

till ca 100 km, då roboten inte fick uppfattas som ett anfallsvapen. Samtidigt studerades tekniska lösningar för att förlänga räckvidden upp till 250 km, för att skapa en version RBS 08B avsedd för fast grupperade kustrobotförband. Avsikten var att från en i berget insprängd kärnvapensäker anläggning kunna täcka en mycket lång kuststräcka. Marinens begränsade ekonomiska ramar tillsammans med det faktum att utbyggnadsplanernas detaljer hamnat i en utländsk underhållstjänsts händer, gjorde att man satsade på ett rörligt kustrobotförband med samma robot som till jagarna. Det fasta projektet RBS 08B avvecklades. Robotbyråns begränsade personalresurser räckte inte till att samtidigt driva utvecklingsprogram med två franska företag, vilket ledde till att SAAB 1964 fick uppdraget att vara huvudleverantör. Kontraktet för RBS 08A var den första robotanskaffningen i Sverige, där industrin gjorde ett kon-

traktsåtagande till fast pris. En stor del av den inledande utprovningen av RB 08A genomfördes i Karlsborg och på Gotland för att senare inför verifieringsskjutningarna flyttas till Bottenhavet. Denna nordliga skjutplats fick namnet robotförsöksplats Bottenhavet (RFB) med huvudbas på Härnön och var ett ca 10 mil brett och 20 mil långt försöksområde utanför norrlandskusten från Sundsvall i söder och norrut. Härnösand med NK/KA 5 var den centrala samlingspunkten för förläggning, förplägnad, transporter, skydd, säkerhet, sekretess och andra stödfunktioner. I detta område har sedan dess huvuddelen av alla viktiga sjömålsrobotskjutningar i Sverige genomförts.

Världspremiär

Utveckling av RBS 08A slutfördes, där såväl ställda krav som angiven kostnadsram innehölls. En mindre försening av projektet uppstod, då de slutliga verifieringsskjutningarna, som genom-

fördes vid RFB, endast kunde ske under sommarhalvåret. RBS 08A togs i operativ tjänst 1966 på jagaren SMÅLAND, 1967 på jagaren HALLAND och 1968 i tunga kustrobotbatteriet, ett av världens första operativa sjömålsrobotsystem ombord på fartyg och vad vi känner till det första fordonsbaserade rörliga kustrobotsystemet. Framtiden för ett sådant rörligt kustrobotsystem bedömdes i Marinplan 60 som inte särskilt god. "Ett kustrobotbatteri bedöms bli alltför komplicerat för att med bibehållen fältmässighet kunna utformas helt rörligt. De känsliga och skrymmande robotarna kräver kontinuerlig tillsyn, vilket fordrar redan i fred utbyggda utrymmen, som samtidigt avses bli batteriets huvudsakliga fortifikation. Utskjutningsplatserna fördelas över stor yta och förläggs i berg. De blir så små, att möjligheterna att motstå va peninsats beräknas bli goda. Vissa utskjutningsplatser kan eventuellt göras rörliga.

Halvpermuianta eller på annat sätt förberedda ställningar kan då komma att erfordras". När jagarna avrustades i slutet av 1970-talet överfördes flottans 08-robotar till kustartilleriet. Trots sin ålder gjordes en begränsad utveckling och modernisering av både robotar och robotcentralinstrument. Förbandet var därefter operativt fram till 1995. Under 1970-talet studerade marinen en ny sjömålsrobot avsedd för flottans lätta fartyg. Ett regeringsbeslut den 7 december 1989 angav att det gamla RBS 08-förbandet skulle ersättas med tungt kustrobotbatteri 90 med RBS 15KA.

Källa

Den här historiken är en del av det som Lars Rydkvist och Lennart Welander skrev tillsammans om Kustartilleriets robotsystem och är publicerad i KA-boken Kustförsvaret - Från kustbefästningar till amfibiekår (sidorna 242-252)

Copy writes Marintaktiska kommandot

Underhållsarbeten

Varje höst tar museigänget in ett objekt i vår verkstad för översyn och underhåll. Denna gång har det varit Robot 08 som plockats ner och rostskyddats och målats i sin militära gröna färg. På bilden görs översyn av Stig Bjäremo och Mats Larsson. Det har tagit lång tid eftersom vi inte haft hjälp av någon flaggrobotmästare. Isärtagningen gick lätt men när alla delar setts över och skulle monteras på plats visade sig svårigheterna. Det var inte alltid som isärtagna delar märkts upp och hur dom var monterade. Men med sunt förnuft och allmänt tekniskt kunnande så verkar det som om roboten kan ställas ut igen.

Gotland och KA 3 har inte haft detta robotsystem i sin krigsorganisation. En gruppering av ett långtskjutande robotsystem på Gotland skulle kunna täcka stor del av Östersjön men politiskt skulle det kanske ha verkat provocerande. Det rörliga robotbatteriet har dock övat här: Eftersom försöken till stor del genomfördes på Vialmsudd med stöd från KA 3 så är det på sin plats att museet kan visa en RB 08.

Erik Olssons målning visar korsfarare som anfaller kuriska sjörövare vid den gamla hamnen vid Strå eller närmare bestämt Hau Gröne.

HINIP T PRIP I FURKHT

Seligt krig i Fårösund

På KA 3 Förbandsmuseum hänger tavlor av gotlandskonstnären Erik Olsson. Han hade som specialitet att återge och bevara gotländsk historia i bild. De flesta återger väldokumenterade och välkända händelser. Men en återger en händelse som försvinner lite i historiens dunkla medeltid. Tavlan visar hur korsfarare anfaller kuriska sjörövare vid den gamla hamnen vid Strå eller närmare bestämt Hau Gröne.

Erik Olsson hävdar att han läst om händelsen i en tysk översättning av Henrik Lettens krönika och lagt till lite av vad traditionen berättar:

Det var i biskopen Alberts tolfte år och han befann sig på återresan från Livland (Riga närmare bestämt). Vid färdvägen mellan Gotland och den där ovanför liggande ön, dök oförmodat kuriska (folket kring Lettlands kustland) rövare upp med åtta krigsskepp. De låg innanför revet vid Hau Gröne. Så fort korsfararna fick se dem, lämnade de sina koggar, steg i de små båtarna och ilade emot hedningarna. Detta gjorde de dock i oförsiktig hast

där varje båt strävade efter att komma före de andra för att först komma fram till fienden. Men kurer tog bort lasten från bogutrymmet på sina krigsskepp och lyfte därigenom upp dem över de mötande. Därvid ställde de sig parvis och lämnade ett utrymme mellan varje par. De framroende korsfararna for därför med sina första två båtar in i utrymmet mellan dessa krigsskepp och kunde därför inte från sina båtar nå upp till de högt över dem stående fienderna. Efter det att några av korsfararna blivit dödade av fiendens lansar, några drunknat och några blivit sårade, återvände de till sina koggar och undkom. Kurer samlade ihop de dödas lik, klädde av dem och delade upp kläderna och annat byte mellan sig. Gotlänningarna samlade senare samman liken och begravde dem under andakt. Det var nästan 30 riddare och andra som blev dödade. Några år senare kom frisererna (dagens holländare) tillsammans med korsfarare till platsen och träffade därstädes på kurer med stort byte. De omringade dem genast, stred med dem och slog ihjäl nästan alla. De tog fyra krigsskepp med byte och förde

dem med sig till Riga. Det blev en stor glädje över vedergällningen.

Historikern Dick Harrison nämner händelsen lite i förbigående i sin bok "Gud vill det." som handlar om korstågen kring Östersjön. Han använder sig också av Henrik Lettens krönika men förlägger en del av historien till sundet mellan Kurland och Ösel. Begravningen av de trettio riddare sker på Gotland och vedergällningen, som beskrivs som en massaker sker också på Gotland.

Tre olika krönikor

Går man in lite mera på djupet finner man att Henrik Lettens krönika egentligen är tre olika krönikor som i sin tur består av många delar. Dessutom är en version skriven på tyska och inte latin. Den tyska är förmodligen skriven av riddare ur tyska orden, alltså med en militärs ögon och inte som de andra två av Henrik Letten, en kyrkans man. Den version Erik Olsson lutar sig mot beskriver tydligt ett taktiskt tänkande och dessutom finns det fornlämningar på platsen, i form av gravar och medeltida skeppsvrak, som visar

att historien med stor sannolikhet är sann.

Det finns dessutom en sak till i sammanhanget som är intressant och som kanske kan berätta om hur vedergällningen gick till. I Bunge kyrka finns på nordväggen, under de stora motiven av Jesu lidande och korsfästelse, en märklig sekvens med riddare till häst som går till anfall. Bilderna kan läsas som om det är en rad händelser i kronologisk ordning. Man läser från höger till vänster, vilket inte var ovanligt förr i tiden.

Kyrkans rika bildmaterial har tyvärr aldrig studerats ingående och de tolkningar som har gjorts säger att det kan röra sig om Tyska Orden och dess ödesdigra strid vid Tannenberg 1410, en annan att det kan röra sig om den första romerska legionen som låtit sig kristnas och trots stora segrar fått lida martyrdöden för sin tro. Men det finns mycket att invända mot dessa förklaringar.

Spännande kyrkomålningar

Studerar man bilderna närmare kan man läsa dem i mindre sektioner. Längst till höger ser man några personer som tycks förhandla om något vid en kyrka.

Norra kyrkväggen i Bunge kyrka.

En kyrka som kan visa hur Bunge kyrka såg ut innan den byggdes om till sitt nuvarande utseende. Sedan ser man hur riddare till häst i tät formering går till anfall på andra sidan kyrkan och mot en fiende med spetsiga hjälmar med plymer. Även dessa är till häst. Sedan ser man att riddarnas anfall bromsas upp och sköldar ovanför deras huvud talar om stor manspillan. Men till sist ser man att riddarna lyckas omringa och övermanna fienden. Sedan följer en lång sekvens där man ser hur nakna och blödande män förgås bland klippor (eller om det är en tät vegetation). På båda sidor om de lidande männen står smala och välvårdade män, i vackra kläder med riddarkors och betrakta skådespelet. Det hela avslutas med ett segertåg bland köpmanshus med trappstensgavlar. Det är dock svårt att säga att

ett slag verkligen stått utanför Bunge kyrka. Det finns inga samtida kända skriftliga källor som berättar om det, endast den muntliga traditionen som berättar om att ett slag stått på Hägur hajd norr om kyrkan. Dessutom brukar kyrkomålningar i stor sett bara vara sakrala framställningar. Men det finns undantag. Slaget vid Ajmunds bro 1361 finns tydligt återgivet i en kyrka på mellersta Gotland, i skrift dessutom. Så de unika väggmålningarna i Bunge kyrka kan faktiskt vara ett undantag till. Dessutom kan den uppmärksamme hitta små extrabilder insmugna mellan Jesusmotiven ovanför riddarsviten och som inte verkar höra dit, om de inte hör till den lokala historien. Bilder som troligen berättar om lokalbefolkningens eget lidande. En av dessa små bilder visar hur en naken man hänger upp och ner i ett träd med

en säck eller något liknande över huvudet. En man bredvid har precis utdelat ett slag mot den olycklige och en annan man står på andra sidan och girigt gnuggar sina händer.

Baltiska korsståg

Granskar man sedan den lilla trädörren i nordväggen finner man märken som har tolkats som hål efter armborstpilar. Det är små, fyrkantiga och lite koniska hål. Dörren är mycket gammal och har tillhört en äldre kyrka som stått på platsen. Ser vi på saken i ett lite större perspektiv förstår vi varför kuriska hedningar sökte sig till Gotland, som var korsfararnas utgångspunkt för korstågen i Östersjön. Korstågen som riktade sig mot det heliga landet är välkända. Korståg som startades av eldiga tal av påven och framför allt av munken Bernard av

Clairvaux. Mindre känt är att lika omfattande korståg bedrevs mot de baltiska områdena under 1100- och 1200-talet. Stora delar av Visbys framväxt under senare delen av 1100-talet och hela första delen av 1200-talet beror till stor del på dessa korståg. Korsfararna använde staden som en framskjuten bas för sina operationer in i det hedniska Baltikum. Här samlades styrkorna, köpte utrustning och förnödenheter. De byggde och byggde ut sina kyrkor. Munkar höll flammande tal. Visbyborna, både tyskar och gotlänningar, var inte sena att göra affärer. I Visby producerades under denna tid enorma mängder smide. Det finns ingen motsvarighet i hela norra Europa. Korsfararna gick sedan mer eller mindre i konvoj till den befästa hamn de byggt (dagens Riga) vid Daugavas mynning. Där spred de den

De tillfångatagna kurer massakreras.

Riddare går till angrepp.

kristna läran med blod och svärd och utökade efter hand sin makt och sitt landområde.

Samma vapen på båda sidor. Att gotlänningarna var duktiga och skrupelfria handelsmän erfor korsfararna ganska snart. Samma vapen de köpte och utrustade sig med i Visby fann de i händerna på sina hedniska motståndare. Påven, som välsignat korståget, skickade flera bulor via biskopen i Linköping till Gotland där han krävde att försäljningen av vapen till hedningarna skulle stoppas. Det kan vara därför kurerna besökte Gotland, det gjorde de för att köpa vapen. Samma sorts vapen korsfararna köpte i Visby. I övrigt har kurerna gjort sig kända för sina våldsamma plundringståg i hela Östersjöområdet. De korsfarare som utförde hämndaktionen på Gotland, berättar krönikan, var en grupp friser. Friserna beskrivs som något av en elit. Flera av dem hade dessutom deltagit i korståg till det heliga landet. Det

sågs rakt ut att de massakrerade sjörövarna, förutom att de förde fyra piratskepp i triumf till Riga. Korsfararna var som mest överlägsna när de kunde använda sig av beridna riddare. Då var de i stort sett oöverbärliga, i alla fall i början av 1200-talet, även om hedningarna var överlägsna i antal.

Vi denna tid var man bara i början av sin mission och man hade anledning att genomföra operationer även på Gotland för säkra sina förbindelser och framgångar. Men mycket återstår att undersöka innan man med säkerhet kan påstå att bilderna i Bunge kyrka berättar om händelsen som beskrivs i Henrik Lettens krönikor.

JOHN STÖVRING-NIELSEN TEXT OCH FOTO

Källor:
"Gotland mitt i Östersjön." Erik Olsson, Sanda, Taurus förlag 1983.
"Gud vill det! Nordiska korsfarare under medeltiden." Dick Harryson, Ordfront förlag 2005.

Avsnitt av väggmålningen som visar riddarnas strid, nedtagningen av Jesus på korset och bilden på mannen som torteras.

KA 3 Förbandsmuseum Kustparken, Fårösund

Öppettider

sommaren 2009 15 juni - 31 augusti

Dagligen kl. 15.00 - 18.00

Om någon grupp önskar besöka museet på annan tid,
ring Bernt Weinebrandt telefon 0498-22 42 27, 070-22 88 868

FÖRSVARSMAKTEN
P 18, A 7, LV 2, KA 3 KAMRATFÖRENINGAR
Box 2012
621 26 Visby

B

**BEGRÄNSAD
EFTERSÄNDNING**

Vid definitiv eftersändning
återsänds försändelsen med
nya adressen på baksidan

Plats för etikett (motsv)

Museivärd i sommar

Från 11 juli och fram till mitten av september behöver Gotlands Försvarsmuseum en "museivärd". Uppgiften är främst att finnas till hands för besökarna och fordrar inga särskilda kunskaper.

Varje kamratförening kommer att få en period att ansvara för. För att underlätta arbetet med bemanningen, anmäl dig redan nu att du vill hjälpa till!

Styrelsen Gotlands Försvarsmuseum
www.gotlandsforsvarsmuseum.se

P 18 • A 7 • Lv 2 • KA 3
Kamratföreningars Tidskrift
Nr 1/2009

Grundad 2003 - nr 7 från starten.

Redaktion: Nils-Åke Stenström, Gunnar Trennestam, Göran Hellström och Anders Berlin. **Foto:** Artikelförfattarna om ej annat anges.
Idé och layout: Göran Hellström. **Tryck Trydells Tryckeri, Laholm,** maj 2009